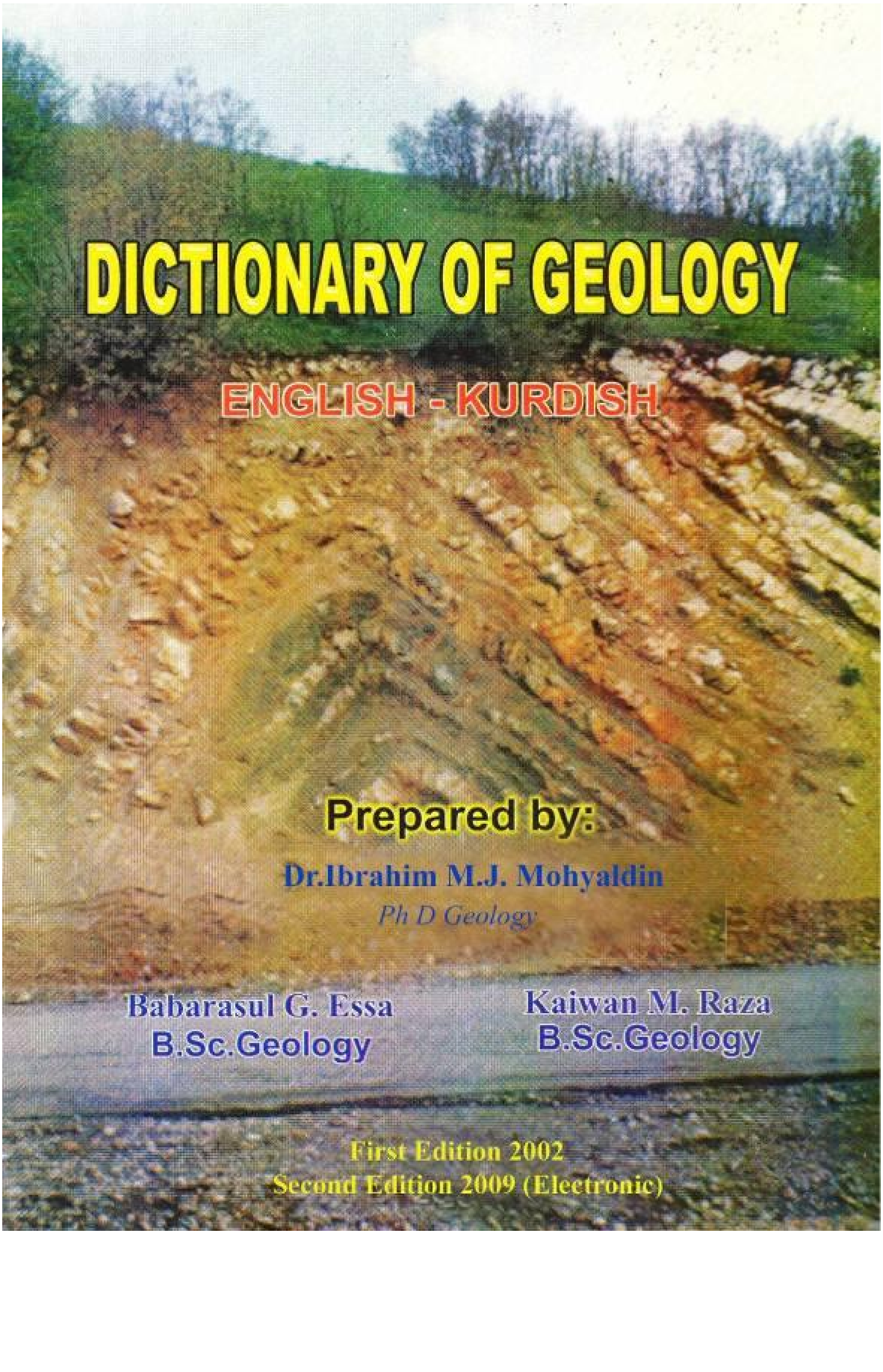

DICTIONARY OF GEOLOGY

ENGLISH - KURDISH

Prepared by:

Dr.Ibrahim M.J. Mohyaldin
Ph D Geology

Babarasul G. Essa
B.Sc.Geology

Kaiwan M. Raza
B.Sc.Geology

First Edition 2002
Second Edition 2009 (Electronic)

DICTIONARY OF GEOLOGY

English-Kurdish

Prepared by:

Dr.Ibrahim M.J.Mohyaldin
MSc, Ph D

Babarasul G. Essa
B Sc Geology

Kaiwan M. Raza
B Sc Geology

First Edition 2002
Second Edition 2009 (Electronic)

Sulaimani, Kurdistan

-***Dictionary of Geology*, English-Kurdish**

-Mohyaldin, I.M.J., Essa, B.G., and Raza, K.M.

-***Copyright ©2002**, First Edition*
*-**2009** Second Edition (Electronic)*
-Printed by Badrkhan Printing Company,
Sulaimani, Kurdistan

-All rights reserved to Kurdistan Geological Society

-Cover photograph:
Cross- section showing anticlines and syncline cut by small faults in Balambo Formation, covered by a thin layer of soil.
Location: Near crest of the Azmer anticlinorium, Sulaimani, Kurdistan (photo by Karzan A. Ahmed).

پێشەکی یەکەم چاپ

بەناوی خوای گەورەو میهرەبان

خوێنەری ئازیز....

سەردەمێکە زانستی زەویناسی(Geology) لەکوردستاندا هەنگاوی باشی ناوەو ئێستا بەدەیان شارەزای ئەم زانستە لەزۆرینەی شارەکاندا و لە بوارەجیاجیاکانی وەك هەڵکەند نی بیری نەوت و ئاو و خاوەکان و ئە نجامدانی روو پێویدا بلاوبۆتەوەو زانکۆکان بونەتە مەڵبەندی ئەم زانستەو بەدەیان خوێندکاری کورد لەبەشەکانی زەویناسیدا لەناوەو دەرەوەی کوردستاندا دەخوێنن.

ئەوەی جێگەی سەرنجە هەوڵدان بۆ نووسین و وەرگێڕان لەم بوارەدا، بەبەراورد لەگەڵ زانستەکانی تردا، زۆر کەمە و ئەگەر هەشبێت زۆر سادەو سەرەتاییە. تا ئێستا زۆرینەی سەرچاوەکان بەزمانی بیانییە و سەرچاوە بەزمانی کوردی وەکو پێویست نییە. بەبۆچونی ئێمە یەکێك لەوهۆکارانەی کەئەم بارەی دروستکردووە ، نەبوونی بەرامبەرە بۆ وشەو زاراوەکانی ئەم زانستە لەزمانی کوردیدا، ئەمەش وادەکات نووسین یان وەرگێڕان کارێکی ئاسان نەبێت، زۆر کێشە بۆ نووسەر یان وەرگێر لەکاتی نووسیندا دروست بکات.

ئەمەش بۆتە هۆی ئەوەی نووسراوەکانی بواری زەویناسی بەوشەو زاراوەی بیانی ئاخنرابێت، تەنیا پسپۆڕانی ئەو زانستی لێیتێبگەن. هەنگاوی سەرەتا بۆ چارەسەرکردنی ئەم کێشانەو زیاتر گەشەکردنی نووسین لەم بوارەدا دروستکردنی وشەو زاراوەی بەرامبەرە بۆ زاراوەکان و شیکردنەوەیانە، ئەمەش لەبنەڕەتدا کاری فەرهەنگ دانانە یان ئامادەکردنە. چونکە بوونی فەرهەنگ دەبێتە پاڵپشت بۆ نووسەران و بۆ ئەوخوێندکارانەی کەلە پەیمانگاکانی تەکنەلۆجیاو کۆلێجەکانی زانست و ئەندازیاری وکشتوکاڵ دەخوێنن و هەمیشە وەك سەرچاوەیەك بەکاری دەهێنن.

لەم روانگەیەوە و پاش هەستکردن بە پێویستی بوونی فەرهەنگێکی زەویناسی، هەوڵماندا کەلەچوارچێوەی ئەم فەرهەنگەدا زۆر لەزاراوە زەویناسییەکان کۆبکەینەوەو بەرامبەریان بۆ دابنێین وبەکورتی تیشك بخەینەسەر هەر یەکێك لەو زاراوانە.

بێگومان هەندێك لەو وشانە وەك خۆی، بنەما لاتینییەکەی، ماونەتەوە ئەوەش لەبەر نەگەیشتن بەبەرامبەرێکی گونجاو بۆ ئەو وشانە یۆیەبەباشمانزانی کەوەك خۆیان بمێننەوە بەوهیوایەی کەلەداهاتودا وردەوردە بەرامبەریش بۆئەوانە دابنرێت.

لەکۆتاییدا بە پێویستی دەزانین کەسوپاس و پێزانینی خۆمان بۆ گشت مامۆستایانی بەشی زەویناسی ،کۆلێجی زانست، زانکۆی سلێمانی دەربڕین کەلێبوردوانە و هەریەکێك لەبواری پسپۆڕی خۆیدا ئەرکی پیاچوونەوەی وردی ئەم فەرهەنگەی گرتەئەستۆو گشت ڕەخنەو پێشنیارەکانیان بەرهەمەکەی دەوڵەمەندترکرد. ڕێزمان بۆ د.علی سورداشی لەبەشی زەویناسی/کۆلێجی زانست،زانکۆی

سەلاحەدین،کەبەگفتوگۆکردن لەسەر چەند زاراوەیەك هاوکاری کردین.سوپاسی گەرم بۆ مامۆستای بەڕێز کەمال جەلال غەریب کە ڕەخنەو پێشنیارەکانی بوونەهۆی گەشەکردن و پێشخستنی فەرهەنگەکە. سوپاس بۆ بەڕێزان د.هۆگر محمود وم. ابوبکر عمر ود. محمد عبدالفتاح لەبەشی زمانی کوردی ،کۆلیجی زمان،زانکۆی سلێمانی بۆ یارمەتیدانیان لەبواری زمان دروستی وپیاچونەوەی هەندێك بەشی ئەم فەرهەنگە. سوپاس و پێزانین بۆ مامۆستا احمد میرزا کە پێشەکییەکەی لەڕووی زمانەوانییەوە بۆ چککردین. ڕێزو پێزانین بۆ زەویناس زەردەشت ئەحمەد عبداللە سەرۆکی لقی سلێمانی کۆمەڵەی جیۆلۆجی کوردستان بۆهاوکاری کردنی بەردەوامی. هەروەها سوپاس و پێزانین بۆ کۆمەڵەی جیۆلۆجی کوردستان/لقی سلێمانی کەئەرکی چاپکردنی ئەم بەرهەمەی گرتەئەستۆو هیوادارین ئەمەدوا بەرهەم نەبێت وکاری نوێی بەدوادا بێت. سوپاسی بێپایان بۆزەویناس خاتوو تاڤگەفایەق کەکاری چاپ و دەرهێنانی هونەری گرتەئەستۆ.

خوێنەری بەڕێز.....

بەوپەڕی دڵفراوانی وسوپاسەوە چاوەڕێی گشت ڕەخنەوپێشنیارەکانتانین وبێگومانین کەکارێکی ئاوا بێ کەم و کوڕی نابێت و هاوکاری گشت لایەکی پێویستە.دەتوانن گشت بۆچوونەکانتان بەم ناونیشانەبنێرن:

ibrahimjaza@hotmail.com

دووبارەسوپاستان دەکەین

ئیبراهیم محەمەد جەزا محێدین
بابا ڕەسول غەفورعیسا
کەیوان محەمەدرەزا
کوردستان/سلێمانی
2002 زاینی-2702 کوردیی

پێشەکی دووەم چاپ

خوێنەری بەڕێز....

ئەم چاپی دووەمە کەتەنها بەشێوەی ئەلکترۆنی و بێبەرامبەر لەسەر ماڵپەڕەکان هەیە، لەسەر داوای زۆر لەخوێنەدکارە ئازیزەکانم ئامادەکرایەوەو بەهیوای لەداهاتویەکی نزیکدا لەبەرگێکی گەورەتر وپڕ لەوشەوزاراوەی تازەدا بکەوێتەبەردەستان. هەڵبەت ئاواتم ئەوەیەکە سوود مەند بێت و کەلێنێك لەکتێبخانەی کوردی پڕبکاتەوە.

د. ئیبراهیم محەمەد جەزا محێدین
ibrahimjaza@yahoo.com
سلێمانی 2009

-Aa-

ئینگلیزی	کوردی
Abdomen	سك
Aber	دوو ئاوان: شوێنی بەیەکگەیشتنی دوو رووبار.
Ablation	لابردن
Ablaze	گڕگر
Abnormal	ئاوازە
Aboral	دەمی ، زاری
Abrasion	کڕاندن: داخورانی کەڤرەکان بەهۆی ئەو وردە بەردانەی کە هۆکارە سروشتییەکانی وەك باو ئاو و سەهۆڵ هەڵیدەگرن.
Abscissa axis	تەوەرەی سینی
Absolute age	تەمەنی رەها
Absorption	مژین:پێدابڵاوبوونەوەی بەشەکانی مادەیەکە بەنێوان هەموو بەشەکانی مادەیەکی تردا.
Abstract	پوختە
Abundance	زۆرینە: ژمارەی تاکەکانی یەك جۆر لە رووبەرێك یان قەبارەیەکی دیاریکراوی نیشتووەکاندا.
Abyssal	قولآیی زیاتر لە 2000م لە دەریاکاندا.
Abyssal injection	ستوونە هەڵچوون: بریتییە لە کرداری بەرز بوونەوەی ستوونی ماگما بەناو درزە قوڵەکاندا.
Abyssal deposits (pelagic deposits)	نیشتەی قولآییەکان
Abyssal rocks	کەڤری قولآییەکان
Acceleration	تاودان
Accessory minerals	خاوە لاوەکییەکان: بەو خاوانە دەوترێت کە رێژەیەکی کەمی کەڤرەکان پێکدەهێنن و کارناکاتە سەر ناونانی کەڤرەکە.
Accordance	رێکەوتن
Accretion	زۆربوون
Accumulation	کۆبۆوە
Accuracy	وردی

Acephalia	بێسەرەكان
Ac – joint(cross joint)	پانە نێوانە روو: بەو نێوانە رووانە دەوترێت كە ئەستونن لەسەر تەوەرەی چینە چەماوەی كەڤرە نیشتوەكان.
Achondrite – Meteorite	بەردە ئەستێرە
Achromatic	بێڕەنگ
Acicular	دەرزیلەیی: بەو كریستالانە دەوترێت كە شێوەی دەرزیلەییان هەیە.
Acid	ترشەڵۆك
Acidity	ترشێتی
Aciform	شێوە دەرزیلەیی
Acinose	دەنكۆڵەیی
Aclinal	مێڵی كەمەرەی موگناتیسی
Action	كردار
Activity	چالاكی
Actual	راستی
Acute bisectrix	لەنگەری گۆشەتیژ
Acyclic	ناخولگەیی ،ناخول ، وەستاو
Adamant (Diamond)	ئەڵماس یان بڕیلیان
Adambulacrum (Echinodermata)	پێست دڕكاوییەكان: پۆلێكە لە گیاندارە بێبڕبڕەكان، تیشكە هاوییەكن پەیكەرەكەیان كلسییە.
Adaption	خۆگونجاندن: گۆڕانی بوونەوەر یان بەشێكی بۆ زیاترخۆگونجاندن لەگەڵ بارو دۆخی ژینگەدا.
Adductor muscle	ماسولكە نزیككەرەوە: ئەو ماسولكەیەیە كە لە لەشی پێبازووییەكان یان توێكڵدارەكاندایە و بە گرژبوونی لەپكەكان دادەخرێن.
Adhesion	هێزی پێكدانووسان
Adit	ژێر زەمین
Adjacent	تەنیشت
Adjustor muscle	ماسولكە راگر: ئەو ماسولكەیەیە كە لە لەشی پێبازووییەكاندا هەیە و دەبێتە هۆی تەواو جووت بوونی هەردوو لەپكەكان.
Admixture	تێكەڵە
Adont	بێددان
Adradial suture	درزە تیشكییەكان
Adret	لێژی كەمەرەیی: بەو شوێنە لێژە دەوترێت لە چیاكانداكەزۆرترین بڕی تیشكی خۆری لێ دەدات.

Adso/Aley

Adsorption	روو مژین:مژین وپێدابلاوبوونەوەی گەردەکانی گازێکە بەنێوان گەردیلەکانی(رووی)کانزا یان ناکانزایەکدا.
Advance	پێشکەوتوو
Adventive	کتوپڕ
Adverse	دژ
Aeolian	هەوایی، بایی
Aeolian deposits	نیشتە باییەکان (نیشتە هەواییەکان)
Aeon (Eon)	چەرخ: بڕوانە (Eon)
Aerobic	بوونەوەرە هەواییەکان: ئەو بوونەوەرانەن کەلە هەوادا دەژین دور لە ئاو و خۆڵ.
Aerolites-Meteorites	بەردە ئەستێرە: بڕوانە Achondrite.
Aeromagnetic survey	موگناتیسە پێوی ئاسمانی
Affinity	ئاوێتەبوون (هۆگری): پەیوەندییەکی بنچینەییە لەنێوان دووجۆر یان زیاتر لە بوونەوەراندا.
Affluent	جۆگە :ڕێڕەوێکی ئاوییە دەڕژێتە ناو ڕێڕەوێکی ئاوی ترەوە.
Age	تەمەن: بریتییە لە تەمەنی جیۆلۆجی رەها یان ڕێژەیی کە جۆرە کەڤرێك تیایدا دروست بووە.
Agent	هۆکار
Agglomerate	چەوی گڕکانی: بریتییە لەو کەڤرەی کە پێکهاتووە لە یەککگرتنی وردە بەردی گڕکانی خڕ.
Agglutinated	پێکانووسان
Aggradation	ڕێککردنەوە
Aggrading river	ڕووباری نیشێنەر
Aggregate	کۆبووەوە
Aggregation	یەك پارچەبوون
Agitate	جوڵاو
Agonic line	هێڵی لادان
Agrology	خۆڵزانی
Air survey	پێوانی ئاسمانی
Alabaster	جیبسۆمی پتەو: جۆرێکە لە کەڤری جیبسۆم کە دەنکۆڵەکانی وردەو پتەوە.
Alar septum	باڵە بەربەست
Aleyonaria	شیلانی هەشتی

Algae	قەوزە
Algal limestone	بەردە کلسی قەوزەیی
Algal reef	مۆڵگەی قەوزەیی
Alkaline	قلیەیی
Allochthonous	گوێزراوەکان، بێیانەکان: ڕەوشتێکی ئەو کەڤرانەیە کە لەشوێنی دروستبوونیانەوە گوێزراوەتەوە.
Allochem	دەنکۆڵەی پەیکەری
Allotropic	هەمە شێوە
Alloy	داڕشتە
Alluvial deposits	نیشتووە ڕووبارییەکان
Alluvial fan	پەروانە ڕووبارییەکان
Alpha particle	دەنکۆڵەی ئەلفا
Alpine orogeny	ئۆرۆجینی ئەلپاینی
Alteration	پێکهاتە گۆڕان، گۆڕان: جیاوازی پێکهاتنی کیمیایی یان فیزیایی یان هەردووکیان لە کەڤر یان خاوی بنچینەیدا.
Alternation	دواییەك، بەرودوا
Alternative	هەڵبژاردن
Altimeter	بەرزیپێو: ئامێری پێوانی بەرزایی بە ڕێژەی ئاستی دەریاوە.
Alunite	زاخە بەرد
Aluminum	ئەلەمنیۆم
Amber	کارەبا (عنبر): کەتیرەیەکی بەبەردبووە کە لە ئەنجامی بوون بە بەردی دەرهاویشتەی سنەوبەرییە کۆنەکانەوە دروست بووە.
Ammonites	تەزبیحییەکان
Amorphous	نابلووری: ڕەوشتێکی ئەو خاو و کەڤرانەیە کە شێوەیەکی کریستاڵی تایبەتی نییە.
Amphibia	وشکاوەکییەکان: ئەو گیاندارە بڕبڕەدارانەن کە ڕەوشتیان لە نێوان ماسی و خشۆکەکاندایە.
Amplitude	فراوانی
Amygdaloidal	لوزی، بادەمی
Anaerobia	بێهەواییەکان: ئەو زیندەوەرانەن کە دەتوانن بژین بەبێبوونی ئۆکسجینی سەربەست.
Analyser,analyzer	شیکەرە: بەشێکە لە وردبینی جەمسەرگر کە ڕووناکی جەمسەرگیراو وەردەگرێ و ڕەوشتەکانی پیشان دەدات.
Analysis	شیکاری
Anamorphism	پێکهێنەرە گۆڕان، گۆڕانی دروستکەر (بنیاتنەر)

Anaxial	ناتەوەرەیی
Ancient	کۆن
Anemometer	با پێوەر (پێوەری خێرایی با)
Angular	گۆشەیی
Angular unconformity	نایەککەوتنی گۆشەیی
Anhedral	بێڕوو
Anhydrite	گۆگرداتی کالسیۆمی نا ئاوی
Anhydrous	نا ئاوی
Anisotropic	تایبەخۆ جیاوازەکان: سیفەتی گۆڕانی ڕەوشتە فیزیاییەکان بە گۆڕانی ئاڕاستە. ئەم سیفەتە لە هەموو مادە کریستاڵیەکاندا هەیە جگە لەوانەی کە لەسەر ڕژێمی شەشپاڵوودەبن بە بلوور. دژی وشەی isotropic دێت.
Annelida	ئەڵقەدارەکان: کۆمەڵێ گیانداری بێبڕبڕەن، لەشیان پێکهاتووە لە چەند پارچەیەك، بەشێوەیەکی گشتی بە کرمەکان دەناسرێن.
Anode	جەمسەری موجەب (جەمسەری ئەنۆد)
Anomalous	ناوازە: لە سیفەتەکانیدا جیاوازە لە چواردەورەکەی، یان لایداوە لە باری ئاسایی.
Anomaly	ناوازەیی: لادان لە باری ئاسایی.
Antarctica	هەرێمی جەمسەری باشوور
Antennae	هەستەوەرەکان
Anterior	بەشی پێشەوە
Antetheca	دوابەربەست
Anthozoa	هەناوە ریخۆڵەییەکان
Anticline	چینە چەماوە کووڕەکان: بریتییە لەو چینانەی کە بۆ سەرەوە چەماونەتەوەو هەردوولاکانی چەمانەوە لەتەوەرە دوور دەکەونەوە
Anticlinorium	چینە چەماوەی کووڕی
Antipedes	بەرامبەرەکان
Antiform	گومەزیی (قۆقز)
Antithetic faults	دژە لێکترازاوەکان
Aperture	کون ، بۆشایی بۆ ناو تەن
Apex	سەر ، لوتکە ، ترۆپك
Apex of fold	لوتکەی نوشتاوە
Aphanitic texture	وردە تنراو: زاراوەیەکە بەو کەڤرانە دەوترێت کە دەنکۆڵەکانیان هێندە وردە ناتوانرێت بەچاوی ئاسایی ببینرێت.

Apho/Aria

Aphotic	تاریك
Apical angle	لوتکە گۆشە
Apogee	دوورترین خاڵی زەوی لە خۆرەوە، کاتێك کە زەوی لە دوورترین خاڵدا دەبێت لە خۆرەوە 94.450.000میل.
Apophyses	چوکڵە: لقێك لە دەمارێکی ئاگرین کە پێوەی نووسابێت.
Apparent	رواڵەت
Apparent dip	لارەپووکار، لاری رواڵەت: پلەی لاری چینەکان بەو ئاراستەیەی کە ئەستون نەبێت لەسەر ئاراستەی لێدەر.
Appendages	پێبەندەکان
Appendix	پاشکۆ
Applied	کردەیی، کارپێکراو
Aquatic (Aqueous)	ئاوەکی
Aqueduct	جۆگەی ئاو
Aquifer	ئـاوە کۆگـای ژێـر زەوی (کۆگـای ئـاوی ژێـر زەوی): ئـەو جـۆرە کەڤرانەیە کە بۆشایی تیادایەو توانای کۆکردنەوەی ئاوی هەیەو کەوتۆتە نێوان ئەو چینانەی کە نایەڵن ئاو تێپەڕ ببێت پیایاندا.
Aquifuge	راگرە چین ، چینی راگر
Arabian shield	قەڵغانی عەرەبی
Arachnida	جاڵجاڵۆکەییەکان
Aragonite	کاربۆناتی کالسیۆم، ئاراگۆنایت
Arc	کەوانە
Arch	تاق
Archoean era (Archeozoic)	دێرینـی سـەرەتایی: دیـرۆی سـەرەتای، لـە دیراوڵـی کرمـانجی ژووروەوە هاتووە).
Archeous	سەرەتا
Archdam	بەربەستی کەوانەیی
Arctic circle	جەمسەریی بازنەیی
Arcuate fold	کەوانە توێ
Area	رووبەر، ناوچە
Arenaceous	لمین: سیفەتێکی ئەو کەڤرانەیە کە لمیان تیادایە یان لە لمەوە دروست بوون.
Arenaceous rocks	کەڤرە لمییەکان
Argil	قوڕ
Argillaceous rocks	کەڤری قوڕین
Arial photography	وێنەی ئاسمانی

Arid/Asvm

Arid climate	ئاوو هەوای وشك: ئەو ئاووهەوایەی کە ڕێژەی باران بارین بەشی ڕووەکەکان ناکات، ڕادەی باران بارین لە 10ئینچ کەمترە.
Arm	قۆڵ ، باسك
Arrangement	ڕێکخستن
Arsenic	زەرنیخ
Artesian	ئیرتیوازی: ئاوی ژێر زەوی کە لە ژێر پاڵەپەستۆیەکی زۆردایە کە بەرزی دەکاتەوە بۆ سەروو ئاستەکەی کەتیایدایە لەکاتی لێدانی بیردا، لەوانەیە نەتوانێت بەرزی بکاتەوە بۆ سەر ڕووی زەوی.
Arthropoda	جومگەدارەکان، پێجومگەییەکان: پۆلێکن لە گیاندارە بێبڕبڕەکان کە قاچیان جومگە جومگەیە.
Articulata	پێبازووە بەیەکانووساوەکان
Asbestos	ئەزبێز: خاوێکی گروپی ئەمفیبۆلایتە، ریشاڵیەو ڕەنگی لە نێوان سپی و خۆڵەمێشیو سەوز دایە و ناسوتێت و بەکاردەهێنرێت لە پیشەسازیدا.
Asexual reproduction	ناتوخمە زۆربوون: ئەو زۆربوونەیە کە توخمە خانەکان تیایدا بەشدار نابن.
Ash	خۆڵەمێش: وردە بەردی گڕکانییە کە تیرەی دەنکۆڵەکانی لە 4 ملم زیاتر نییە.
Aspect	ڕووکار، ڕوو
Asphalt	قیر، ئەسفەلت: مادەیەکی ڕەق یان نیمچە ڕەقی بیتیومینی ڕەشی سروشتییە.
Assemblage	کۆکراوە، مەڵۆ
Assimilation	تواندنەوە: کرداری کارلێکردنی هەمووی یان بەشی ئەو مادە کەڤریانەی کە دەکەونە ناو ماگماوە لە چوار دەورەوە لەگەڵ ماگمادا.
Assumption	خەملاندن
Asteroidea	ئەستێرەی دەریا
Asteroids	هەسارۆکەکان
Asthenosphere	ئەستینۆسفیر:توێژێکە لە توێژەکانی زەوی کە دەکەوێتە ژێر قولایی دەیەها کیلۆمەترەوە و کەڤرەکانی بەوە دەناسرێن کە پلاستیکین یارمەتی هاوسەنگی جوڵاندنەکانی توێکڵی زەوی دەدەن.
Astronomical geology	جیۆلۆجیای گەردوون
Asymmetry	ناهارتایی ،ناچوونیەکی

Atelostmes	بێشەویلگەکان
Atlantic ocean	ئۆقیانووسی ئەتڵەسی
Atmosphere	ئەتمۆسفیر، بەرگە هەوا: ئەوبەرگە هەوایەی کە دەوری زەوی داوە.
Atolls	مۆڵگە بازنەییە شیلانییەکان
Atom	گەردیلە
Atomic bonds	بەندە گەردیلەیی
Atremata	بێکونەکان
Atenuation	پوکانەوە، کەمبوونەوە
Attitude of bed	ئاراستەی چین، رووگەی چین
Attraction	کێشکردن
Augite	ئۆگایت:خاوێکی کۆمەڵەی پایرۆکسینە.
Aureole	هالە، خەرمانە: ئەو ناوچەیەیە کە دەوری لەشێکی ئاگرینیداوە و گۆڕانی پێوە دیارە.
Austral	باشوری
Authigenic	لەشوێن خۆ دروست بوو: کەڤرێك لەو شوێنەی لێیەتی هەر لەوێ دروست بووە.
Autoclastic	لەشوێن خۆ ورد بوو: بەو کەڤرانە دەوترێت کە ورد بوون لە هەمان شوێنی دروست بوونیاندا.
Autochthonous	خۆجێییەکان ، نەگوێزراوەکان
Automorphic	خۆیی
Autotheca	بەرگە بنچینە، بنچینە بەرگ
Auxilliary	یاریدەدەر
Avalanche	شا تۆپەڵ: کەوتنە خوارەوەی تۆپەڵە بەفرینەکان و هەموو مادە کەڤریەکانی کە هەڵیگرتووە لەسەر شاخێکەوە.
Avis	باڵندەکان
Axial ring	زنجیرەی تەوەرەیی
Axis	تەوەرە
Axis of symmetry	تەوەرەی هاوتایی
Azimuth	لوتکە گۆشە، گۆشەی تەوقە سەر
Azoic era	چاخی بێژیان: تەمەنی جیۆلۆجی لە پێش چاخی کامبرییەوە کە کەڤرەکانی بەتەواوی خاڵین لە ژیانی کۆن یان شوێنەواری کۆن.

-Bb-

ئینگلیزی	کوردی
Back flow	داکشان
Back reef	پشتی مۆڵگە
Back water	ئاوی وەستاو
Baculites	پێسەرییەکان (پێسەری)
Bahada	پێدەشت
Baiter	زمانەی هەڵکەندن
Balance	تەرازوو
Ball clay	تۆپە قوڕ:جۆرێکە لە کائۆلین دەنکۆڵەکانی بەشێوەی شەشپاڵووە، ڕێژەیەکی زۆر لە خلتەی تێدایە.
Ball and pillow structure	گۆو سەرینە پێکهاتوو
Banded	ریز کراو
Banded coal	خەڵوزی ناچوون یەك
Bank	رۆخ، کەنار
Bar	بەربەست
Barometer	پەستانپێو
Barrel	بەرمیل
Barren	رووتەن
Barrier	بەربەست
Basal cleavage	کەرت بوونی بنچینەیی
Basal conglomerate	چەوی بنکەیی
Basal pinacoid	بنکە روو (رووی بنکەیی)
Base	بنکە
Base level	ئاستی بنکە
Base line	هێڵی بنچینەیی
Basement rocks	کەڤری بنچینەیی: پێکهاتوویەکی ئاڵۆزی کەڤرە ئاگری و گۆڕاوەکانە چینی کەڤرە نیشتووەکان لەسەریان دەنیشێنن بە نایەککەوتوی.
Basic	بنکەیی، تفتەکان
Basin	ئاوزێڵ
Bathometer	قووڵاییپێو: پێوەری قووڵایی دەریاکان

Bath/Bino

Bathyal	قوولآیی نێوان 200–2000م لە دەریاکاندا.
Bathymetry	پێوانی قوولآیی
Bay	کەنداو
Bc –joint (longitudinal joint)	درێژە نێوانە روو:بەو نێوانە روانە دەوترێت کە تەریبن بە تەوەرەی چینە چەماوەی کەڤرە نیشتووەکان.
Beach	رۆخ ، کەنار ، لێوار
Beak	دەنوك:پێکهاتوویەکی شێوە دەنوکی لە پێشەوەی لەپکەی نەرمۆلە دوولەپکەییەکاندا، بەهەمان مانای Umbo دێت.
Bearing	ئاراستە: ئاراستەی هێڵێك بەگوێرەی باکوری جوگرافییەوە یان لادانی هێڵێك لەباکوری جوگرافییەوە.
Bed	چین
Bedding	چینە ریزبووەکان (چین بوو)
Bedding plane	ئاستی چینەکان
Bed load	بنەقورسایی
Bed rock	کەڤری دانەماڵراو: بەو کەڤرە دەوترێت کە لە ژێر خۆڵەوەیەو داماڵین کاری تێنەکردوە.
Behavior	رەوشت، رێباز
Behavior stream	رووباری بڕاو (بەهۆی بەربەستێکەوە)
Beheading of river	رووباری دیل
Belemnite	گوللەییەکان : بەشێکن لە پێسەرییەکان.
Belt	پشتێن
Benioff fault plane	لێکترازاوی رووی بینۆف
Benthonic	بن ئاو کەوتو: ئەو گیاندارانەن کەلەبنی دەریاکاندا دەژین بەشێوەیەکی جێگیر یان جوڵاو.
Benthous	بنئاو کەوتوەکان
Bentonite	گڵەسەر:جۆرێکە لەگڵی مۆنتمۆرلۆنایت کە بەکاردێت لەکاری هەڵکەندنی بیری نەوتدا بەهۆی رەوشتی رووە مژینەوە.
Benzene	بەنزین C_6H_6: یەکێکەلەبەرهەمەکانی نەوت.
Beta particle	دەنکۆڵەی بیتا
Biaxial	دوو تەوەرەیی (جووت تەوەرەی)
Biconvex	دوو روو قۆقز (جووت روو قۆقز)
Bilateral symmetry	تەنیشتە هاوتایی
Bimodal	دوو جەمسەر
Binomial nomenclature	ناونانی دووانی: یاسای ناونانی بونەوەران کەلە دوو وشە پێکدێت یەکەمیان بۆ رەگەزەکەو دووەمیان بۆ جۆرەکەی.

Bioc/Blow

Bioclastic	وردبوی بوونەوەر
Bioclastic rock	بەردی میکانیکی، (کەڤری وردبوی بوونەوەری): بەو کەڤرە دەوترێت کە پێکهاتووە لە لەپکەو پەیکەری زیندەوەرە کۆنەکان.
Biocenoasis	پێکەوە ژیاو: کۆمەڵە زیندەوەرانێکە کە پێکەوە دەژین و یەکەیەکی ژینگەی سروشتی پێك دەهێنن، ئەم جۆرە کۆمەڵانە بە گشتی دەلالەت لە بارودۆخی هێمنی نیشتن دەکەن..
Biofocies	زیندە شێواز :بەو چینانە دەوترێت کە لە چینەکانی سەرو خوارەوەی جیا دەکرێتەوە بەهۆی ئەو بەردبوانەی تیایدایەتی.
Biogenic	دروست بوون بەهۆی زیندەوەرەوە
Biogeography	جوگرافیای زیندەوەران
Bioherms	مۆڵگەی شیلانی
Biolith	زیندە کەڤر
Biosphere	زیندەگییە بەرگ، بەرگی زیندەگی
Biostratigraphy	چینزانی زیندەگی: لێکۆڵینەوەی چینەکان لە رووی بڵاوبونەوەی ئاسۆیی و ستونی ئەو بەبەردبوانەی تیایدایە.
Biostromes	مۆڵگەیی شیلانی چیندار
Biota	زیندەوەران
Biotite	مایکای رەش: یەکێکە لە خاوەکانی مایکا و رەنگێکی رەشی هەیە.
Bioturbation	زیندە تێکدان ، تێکدانە زیندەیی
Bipyramid	قوچکەی دووانی (جووت قوچەکی)
Biramous	دووپەل
Biserial	دوو زنجیرە
Bit	پارچە
Bitheca	بەرگی دووەم
Bitumen	قیر ، بیتیومین
Bivalve	دوولەپکەییەکان
Black diamond (Coal)	خەڵوز
Blending	تێکەڵکردن
Blind	شاراوەو نادیار
Blind valley	کوێرە دۆڵ (دۆڵی براو)
Blisters	دەرەنوکەکان
Block	بەریەست ، بلۆك
Blown sand (Aeolian sand)	لمی بایی

Body chamber	ژووری لەش
Body wave	شەپۆلە لەشییەکان ، شەپۆلە تەنییەکان
Bog	زەلکاو
Boil	کوڵان
Border	لێوار
Borehole	بیر
Boring (borrow)	چاڵ ، کون
Boring rod	ستوونی هەڵکەندن
Borrow	هەڵکەنراو
Botryoidal	هێشوویی: بەکاردێت بۆ وەسفکردنی ئەو خاوانەی کە بە شێوەی هێشووین.
Bottom	بن ، بنکە
Bouger anomaly	ناوازەیی بوجیر
Boulder	خڕکە بەرد: تیرەکەی لە 256 ملم زیاترە.
Boundary	سنور
Bow	کەوان
Bowen's reaction series	زنجیرە کارلێکی باون
Box fold	نوشتاوەی سندوقی
Brachiopoda	پێبازووییەکان: پۆلێکن لە گیانداره دەریاییە بێبڕبڕەکان پەیکەرەکەیان لە دوو دەروازە پێکدێت کەناپەکسانن و هەریەکەیان تەنیشتە هاوپەکە.لەپێکەکانیان یان کلسی یان کایتینیە.درێژیان لە 5 ملم بۆ 20 سم.لە کامبرییەوە تائێستا بەردەوامن لە ژیاندا.
Bracky axis	تەوەرەی کورت
Brackish	سوێر: تێکەڵەیەکە لە ئاوی پاك و سوێراو.
Brackish water	سوێراو
Bragg angle (reflection angle)	گۆشەی براگ (θ)
Braiding river	رووباری فرە ڕێبازگە
Bragg equation	هاوکێشەی براگ $n\lambda=2d\sin\theta$
Branchia	کەوانەی ڕیشودار
Breakable	شکستەنی
Breccia	بریشیا: جۆرێکە لە کەڤرە وردبوەکان کە لێواری دەنکۆڵەکانی تیژن و تیرەکەیان لە 2ملم زیاترە.

Breeze	شنە
Bright	بریقەدار ، رووناك
Brilliant	درەوشاوە
Brittle	تورتی:سیفەتێکە بۆ شتێك کە زوو دەشکێت یان ورد دەبێت .
Britteness	زوو دەشکێت
Brocken fold	نوشتاوە شکاوەکان
Bromoform	برۆمۆفۆرم: سیانە برۆمیدی میثان $CHBr_3$
Brook	جۆگەلە ، چەم
Broto crystal	بلووری داخوراو
Brunton compass	رووگە نمای برۆنتن:جۆرێکە لە رووگە نمای زەویناسی.
Bryozoa	چوزەوارەییەکان: پۆلێکە لە گیاندارە بێبڕبڕەکان بەشێوەی مۆلگە دەژین.
Bubble	بلقی هەوا
Budding	گۆپکە کردن
Bulge	هەلاوسان
Bulk density (apparent density)	چڕی رواڵەتی
Buoyancy	کەوتنە سەر :هەرشتێکی سوکتر دەگرێتەوە کە بکەوێتە سەر شتێکی لەخۆی قورستر، وەك تەختە دەکەوێتە سەر ئاو.
Burden	قورسایی
Burial	ناشتن
Burr	کەڤری پتەو
Butane	گازی بیوتان C_4H_{10}
Buttress dam	بەربەستی راگیراو

-Cc-

ئینگلیزی	کوردی
Cable – tool drilling	هەڵکەندن بە لێدان
Cainozoic – era (Cenozoic era)	چاخی ژیانی نوێ ،چاخی ژینۆ (بڕوانە Cenozoic)
Calcarea & calcispongia	ئیسفنجییە کلسییەکان ، هەررییە کلسییەکان
Calcareous	قسلی ، کلسی
Calicferous	بە قسل بوو
Calcification	ئەبێت بە قسل
Caldera	دەمی گڕکانی: چاڵێکی پانی سەر رووی زەوییە کە بریتییە لە دەمی گڕکانێکی مات.
Calibration	راستکردنەوە
Caliche,Calcrete	توێکلی قسلی ، توێکلی کلسی
Calyx	کڵاوە
Cambrian peroid	چاخی کامبری: یەکەم چاخ لە دێرینی ژیانی کۆن)
Camphi cocleous	دوو روو چاڵ
Canada balsam	بەلسەمی کەنەدا:مادیەکی کەتیرەیی چەسپکەرە:
Canadel coal	خەڵوزی مۆمی
Cangon	خەلەند: دۆڵێکی قووڵ کەلاکانی زۆر لێژن لە ئەنجامی داماڵین بەهۆی رووبارەوە دروست بووە.
Cap	سەرپۆش ، کڵاو
Capacity	فراوانی
Cape	سەر: بەشێك لە وشکانییە کە درێژبۆتەوە بۆ ناو دەریا.
Capillary	موویین
Capillary tube	بۆری موویین
Cap rock	کەڤری سەرپۆش
Carbonaceous	خەڵوزی
Carbonization	بوون بە خەڵوز: گۆڕانی مادەی ئەندامی بۆ خەڵوز کە یەکێکە لە رێگاکانی دروست بوونی بەبەردبووەکان.
Cardinal	بنچینەیی ، سەرەکی
Cardinal septum	بەربەستی سەرەکی
Carnivorous	گۆشتخۆر

Cartography	زانستی نەخشەکێشان
Cascade	تـاڤگــە
Casing pipe	بۆری ناوپۆشکەر
Caspian sea	دەریای خەزەر ، دەریای قەزوین
Cast	داڕێژگە: بەو بۆشاییە دەوترێت کەلە ئەنجامی نەمانی پەیکەری بەبەردبووەوە دروست دەبێت و هەندێک جار ئەم بۆشاییە بەنیشتوەکان پڕدەبێتەوە.
Cast iron	ئاسنی داڕشتە
Cataclastic	وردکەری
Cataclastic theory	تیۆری وێران بوون
Catastrophe	ڕووداوی ترسناک ، وێران بوون
Caudal spine	کلکە دڕک
Catagensis	قووڵـە کـردار:گـۆڕانی ئـەو تـازە نیشـتووانەی کـە چـینەکان دایانپۆشیوەو دەناسرێت بە بوونی پلەیەکی گەرماو پاڵەپەستۆی جیاواز لەوەی کە لە کاتی نیشتندا هەیە. بەهەمان مانای وشەی Katagensis دێت.
Cave	ئەشکەوت: بۆشاییەکەلەناو کەڤرەکاندا ،بەهۆی کرداری تواندنەوەوە دروست دەبێت.
Caved	ڕوخاو ، ڕماو
Cease	وەستان
Cement	چـیمەنتۆ: مادەیـەکی کلسـی،سـلیکی،ئاسـنی،..هتـد کـە دەنکۆڵـەکانی کـەڤرەکان پێکـەوە دەبەسـتێت یـان مادەیەکـە بەکاردێت بۆ کاری بیناسازی.
Cementation	لکاندن
Cenozoic era	چاخی ژیانی نوێ: دوایین چاخەکانی ژیان ماوەکەی نزیکەی 170 ملیـون سـاڵە و دەناسـرێت بـە زاڵ بـوونی شـیردەرەکان و دەرکەوتنی مرۆڤ لە کۆتاییەکەیدا.
Centrospher	کرۆکـی زەوی: بـەو پارچـەیەی کرۆکـی زەوی دەوترێـت کـە دەکەوێتە ژێر بـەرگی کەڤرینـەوە لـە قووڵایی 2900کم لەسـەر زەوییەوە.
Centre of symmetry	چەقی هارتایی
Centripetal	کێشکەر
Cephalone	سەر
Cephalopoda	پێ سەرییەکان: کۆمەڵێك لە نەرمۆڵەکانە کە لە دەریادا دەژین و دەناسرێت بە هەبونی چەند قاچێك لە دەوری دەمیدا.
Cephalo thorax	سنگە سەر: پێکەوە لکانی سەرو سنگ لە هەندێك لـە پۆلـەکانی پێجومگەییەکاندا.

Chain	زنجیرە
Chalcedony	چالسیدۆنی: خاوێکە پێکهاتووە لە بلووری زۆر ورد لە کوارتز، وبەشێوەی ریشاڵی یان تیشکییە.
Chalk	تەباشیر: جۆرێکە لە بەردی کلس کە بەشێوەیەکی سەرەکی لە پەیکەری بەردبووە کلسییە وردبینییەکان پێکهاتووە. رەنگەکەی سپییەو نەرمە.
Chamber	ژوور
Chamberlete	ژوورۆچکە
Change	گۆڕان
Channal	نۆکەند
Char coal	خەڵوزی رووەکی
Chart	نەخشە ، هێڵکاری
Chert	بەردە ئەستێ: بریتییە لە کەڤرێکی نیشتووی رەق، چڕییەکەی زۆرە کریستاڵەکانی زۆر وردە و لە سلیکا پێکهاتووە (بەشێوەیەکی سەرەکی چالسیدونی).
Cheveron fold	نوشتاوەی زیگزاگی
China clay	قوڕی چینی،بڕوانە Kaolin
Chloro phyta	قەوزە سەوزەکان
Chondrites	بەردە ئەستێرە
Chronology	رۆژ ژمێری کاتی
Chronometer	کات پێو
Cinder	خۆڵە مێش
Cirripeda	پێکوڵکییەکان
Class	پۆل
Classification	پۆلێنکردن
Clastic	وردبوویی
Clay	قوڕ: تیرەی دەنکۆڵەکانی کەمترە لە 0.05ملم و پێکهاتووە لە سلیکاتی ئەلەمنیۆمی ئاوی.
Cleavage	شەقبردن
Cliff	بەرزایی
Climotology	زانستی ئاووهەوا
Climax	لوتکە
Clinometer	لارپێو: ئامێرێکە بۆ پێوانی لاری چینەکان لە ئاستی ئاسۆییەوە بەکاردێت.زۆر جار لەناو رووگە نمادا هەیە.

Clos/Conc

Closure	داخستن
Cloud	هەور
Cluster	هێشوو ، تۆپەڵ
Coagulation	مەیین
Coal	خەڵوز
Coast	کەنار
Cobble	چەو :تیرەکەی 64 – 256ملم
Coefficient	هاوکۆلکە
Coelentrata	هەناوە ڕیخۆڵەییەکان: پۆلێکن لە گیاندارە بێبڕبڕەکان کەبەشێوەیەکی تاك یان کۆمەڵ (مۆڵگە) دەژین.
Cohesion	هێزی یەککگرتن ، یەککگری
Coiled	پێچ خواردوو
Collapse	ڕوخان ، داڕمان
Colony	مۆڵگە: کۆمەڵێك لە گیانداری چوون یەك کە پێکەوە دەژین لە شوێننێکدا.
Colloidal	مڵی
Columella, Column	ستوون
Collision	بەیەکاکەوتن
Comet	کلکدار
Compaction	پەستاوتن
Compass	ڕووگە نما: بریتییە لە ئامێری دیاریکردنی ئاراستە لەگەڵ باکوری موگناتیسیدا، بەکاردێت لەکاری کێڵگەییدا.
Competent	پتەو
Complex	ئاڵۆز
Compound	ئاوێتە
Compressible	پەستەنی،پەستۆك
Compression	پەستان
Compressinal waves	درێژەشەپۆلەکان: جۆرێکە لەشەپۆلی بوومەلەرزەیی.
Compressor	چەسپکەر
Computer	ژمێرەر
Conchoidal	لەشێوەی گوێچکە ماسیدا.
Concordance	یەککەوتن
Concordant	یەککەوتوو
Concentration	خەستی ، پەتی
Concretion,Nodule	بەردە گری:کۆبونەوەی مادەی بەردێکی دیاریکراو لەناو بەردێکی تردا،کەشێوەی خڕ یان درێژکۆڵەی هەیە.

Condensation	چڕبوونەوە
Conduction	گەیاندن
Cone	قوچەك
Configuration	شێوە ، نیگار
Conformable	یەککەوتو: نیشتنی چینەکان یەك لەسەر یەك بەشێوەیەکی ڕێك و تەریب و بەبێ پچڕان یان وەستان لە نیشتندا.
Conformity	یەککەوتن
Conglomerate	چەو: کەڤرێکی نیشتووییە کە دەنکۆڵەکانی تیرەیان لە 2ملم زیاترە و لێوارەکانیان خڕەو بە مادەی جیاواز پێکەوە بەستراون.
Conferous	سنەوبەری
Conjugation	گونجاندن
Connate water	ئاوی قەتیس (ئاوی کۆن): ئاوی سوێری هەڵگیراو لەناو کەڤرەکاندا.
Conodont	پێکهاتوی فۆسفاتی شێوە ددان
Conrad discontinuity	نابەردەوامی کۆنراد: ئەو نابەردەوامییەیە کە بەهۆی گۆڕانی خێرای شەپۆلە بوومەلەرزەییەکانەوە هەستی پێکراوەو دەکەوێتە نێوان بەرگەکانی سیماو سیال.
Consolidation	ڕەقبوون
Constituent	پێکهێنەر
Construction	دروستکردن
Consumption	کارکردن
Contact	ڕووی بەیەکگەیشتن: ئەو ڕووەیە کەلە نێوان دوو جۆری جیاواز لە کەڤرەکان یان دووتەمەنی جیاوازدا هەیە.
Contamination	پیس بوون
Contemporaneous	هاوکات
Content	ناوەخن
Continent	کیشوەر
Continental slope	لێژی کیشوەری
Continental drift	ڕامالینی کیشوەرەکان: ڕاکێشانی کیشوەرەکان لەسەر ڕووی زەوی بەهۆی بنە هێزی لە تونێکلی زەوی لە قوولایی ئۆقیانووسەکاندا.
Continuation	بەردەوامی
Contortion	چەمانەوە
Contour line	هێلی کەنتۆری: بریتییە لەو هێڵەی کە هەموو خاڵەکانی سەر ڕووی یەك بەرزیان هەیە لەڕووی دەریاوە و بەکاردێت بۆ دیاریکردنی بەرزایی و نزمایی لەسەر نەخشە تۆپۆگرافییەکان.

Cont/Coun

Contour map	نەخشەی کەنتۆری
Contraction	هاتنەوەیەك
Contrast	جیاوازی
Convection currents	تەوژمی بارهەلگر: گوێزانەوەی مادەی بەرهەم هاتوو بە هۆی جیاوازی چڕی لە ناوەندە زۆر گەرمەکاندا، بڕوا وایە کە ئەم تەوژمانە بەرهەم دێن لە ئەنجامی گوێزانەوەی گەرمی لە بنی توێکلی زەویدا بۆ سەر زەوی و دەبێتە هۆی ئەو جوڵانەی کە شاخەکان دروست دەکات.
Convergent	نزیك بەیەك
Convolute bedding	چین بووی پێچاوپێچ
Coordinates	تان وپۆ (تەوەرەکان)
Coordination	رێکخستن
Copper	مس(Cu): کانزایەکی رەنگ سورە توانای لێدان و راکێشانی هەیە.
Coquina	بەردە سەدەف
Coral	شیلان
Coral reef	مۆڵگەی شیلانی
Core	کرۆك، ناوك: نموونەیەکی لوولەییە لە کەڤرەکان بەهۆی هەڵکەندنەوە دەردەهێنرێت.
Core of the earth	کرۆکی زەوی: بەشی ناوەوەی گۆی زەوی کە دەکەوێتە ژێر قووڵایی 2900کم لەسەر رووی زەوییەوە و پێکهاتووە لە ئاسن و نیکل.
Corrosion	هەڵکۆلینی سروشتی
Correlation	پێکەوە بەستن: کرداری بەراوردکردنی چینەکان لە رووی پێکهاتنی کەڤری و بەبەردبوونییەوە لەناوچە جیاوازەکاندا. ئامانجەکەی دیاریکردنی پەیوەندییە کاتی‌و نیشتووییەکانە لە نێوان ئەو چینانەدا.
Corrosion	هەڵکۆلینی کیمیایی
Corundum	یاقووت (کورندم): خارێکەکە پێکهاتووە لە ئۆکسیدی ئەلەمنیوم (Al_2O_3) لە رووی رەقێتییەوە لە دوای ئەڵماس دێت، رەنگەکەی شین یان سوورە.
Cosmology	گەردوونزانی ، زانستی گەردوون
Costa	لا ، روو
Costate	چەند لا
Counter	پێچەوانە

Coup/Cryp

Couple	جووت
Course	ڕێباز
Coverage	داپۆشین
(C.P.I) Carbon preference index	ویستە هاوکۆلکەی کاربۆن
Crab	قرژاڵ
Crack	شەقبوون
Crater	دەم: زاراوەیەکە بە گشتی بەکاردێت بۆ دەمی گڕکان.
Cratons	جێگیرەکان: ناوچە جێگیرەکان لە توێکڵی زەوی کە بەشێکن لە کیشوەرە سەرەکییەکان، ئەم ناوچانە زیاتر جێگیرن لە ناوچەی ئۆقیانووسەکان.
Creep	ئەخشێت،خشان
Crenellation	لۆچ
Crest	لوتکە: بەرزترین خاڵ لە چینە چەمارەکوورەکاندا.
Crest line	هێڵی لوتکە
Cretaceous period	ماوەی تەباشیری: سێیەم و دوایەمین ماوەی چاخی ژیانی ناوەڕاستە.
Crevasse	دابڕاوی سەهۆڵی
Crinoids	شێوەگوڵی،تاجگوڵینەکان: پۆلێکە لە پێست دڕکاوییەکان کە بەهۆی قەدێکەوە جێگیرە و لە ماوەی ئۆردۆڤیشییەوە هەیە تا ئێستا.
Critical	شلۆق
Critical angle	گۆشەی شلۆق
Cross bedding	چین بووی بڕاو
Crossing	یەکتربڕین
Cross section	پانە بڕگە
Crude oil	نەوتی خاو
Crumbling	وردبوون
Crush	هاڕین، وردکردن
Crust	توێکڵ
Crust of the earth	توێکڵی زەوی: بەو بەشەی دەرەوەی زەوی دەڵێن کە دەکەوێتە سەروو نابەردەوامی مۆهۆوە.
Crustacean	توێکڵدارەکان : بەشێکە لە پێجومگەییەکان.
Cryptocrystalline	وردەبلوور: بە تنراوی ئەو کەڤرانە دەوترێت کە بلوورەکانی هێند بچوکە تەنانەت لەژێر وردبینی ئاسایدا جیاناکرێتەوە.

Cryptozoic era	دیرینی ژیانی نهێنی: دێرینی پێش چاخی کامبری.
Crystal	بلوور،کریستاڵ: بریتییە لە تەنێکی رەق، پێکهاتنێکی کیمیاوی و شێوەیەکی رێك و پێکی هەیەو دەناسرێت بە بوونی ریزبوونی گەردیلەی ناوەکی بەشێوەیەکی سروشتی دروست دەبێت لەژێر بارودۆخی گونجاوی پەستان و پلەی گەرماو چڕی مادە لە گیراوەکاندا.
Crystal lattice	تۆڕە بلوور
Crystalline texture	رەشتەی بلووری
Crystallization	بوون بە بلوور: بریتییە لە کرداری بوون بە کریستاڵ لە دۆخی گازی یان شلییەوە.
Crystallography	زانستی کریستاڵ ، بلوورزانی: ئەو زانستەیە کە دەکۆڵێتەوە لە شێوەی کریستاڵەکان و پۆلێنکردنیان.
Cube	شەشپاڵوو
Cuesta	کوێستا: بەو گردە یان بەرزییە دەوترێت کە لە لایەکییەوە لێژییەکەی کەمە (بە ئاراستەی لاری چینەکان) و لاکەی تری لێژییەکەی زۆرە.
Cumilation	کەڵەکە بووەکان
Cumulative	کەڵەکەبوو
Current	تەزوو یان تەوژم
Curvature	چەماوە بوون
Curve fitting	چەماوەی لەبار
Cutting	پارچەی بڕاو
Cyclic	خول
Cyclic sedimentation	نیشتنی خول
Cyclothem	شێوە خول
Cylinder	لوولەك
Cyst	کیس
Cystitis	کیسییەکان

-Da-

ئینگلیزی	کوردی
Dam	بەربەست
Damping	پوکانەوە
Darcy's law	یاسای دارسی
Data	داتا،دراوەکان
Datum plane	ئاستی سەرەکی
Debris	وردەبەرد: وردە بەردێ کە لە ئەنجامی شکان و وردبونی کەڤرەوە دروست دەبێت.
Decay	هەڵوەشان
Declination	لادان: ئەو گۆشەیەیە کە دەکەوێتە نێوان ئاراستەی دەرزی موگناتیسی (باکوری موگناتیسی) و باکوری جوگرافی و دەگۆڕێت بە گۆڕانی شوێنی جوگرافی.
Decollement	جیابوونەوە
Decomposition	شیبوونەوە: وردبونی کەڤرەکان بەهۆی کردارە کیمیاییەکانەوە کە لە ئەنجامی کەشاندنەوە دروست دەبێت.
Deduction	بۆدەرکەوتن
Deep	قووڵ
Deficiency	کەمی
Definition	پێناسە
Deflection	پێچکردنەوە، لادان: گۆڕانی کتوپڕی (لەناکاوی) ئاراستەی زنجیرە شاخێك.
Deformation	تێکدان ، شێوان
Degradation	راماڵین ، داخوران
Dehydration	ئاو لێکردنەوە ، وشککردنەوە
Delineation	دیاریکردن
Delta	خاکلماو: خاکێکی شێوە سێگۆشەیە لە شوێنی بەیەکگەیشتنی ڕوبار بە دەریاوە دروست دەبێت و پێکهاتوە لە نیشتووە قوڕییەکان و لمییەکان.
Demospongia	ئیسفنجییە دڕك وردەکان
Dendritic	شێوە درەختی
Density	چڕی
Denudation	راماڵین

Deposited	نیشتوو
Deposition	نیشاندن ، توێگری
Depression	چاڵایی
Depressuring	دابەزینی پەستان
Dermal layer	چینی پێستی
Derrick	بورجی هەڵکەندن
Desalting	جیاکردنەوەی خوێیەکان
Desert	بیابان
Desiccation	شێمژین:ئاومژین لەشتێك بەهۆی ئاومژەوە.
Destruction	روخان ، رمان
Detrital	پارچە پارچەیی: ئەو کەڤرەیە کە پێکهاتوە لە پارچە پارچەی کەڤرەکانی تر.
Deviation (diffraction)	لادان
Dextral	راستڕەو: ئاراستەی جوڵەی یان پێچخواردنی بۆ لای راستە.
Dextral fault	لێکترازاوی راستڕەو: ئەو لێکترازاوەیە کە ئاراستەی جوڵە تیایدا بۆ لای راستە.
Dextral fold	نوشتاوەی راستڕەو
Diachronous	جیاوازی لە تەمەنی جیۆلۆجیدا
Diaphragm	بەربەست ، جیاکەرەوە
Diagenesis	گۆڕانە کردارەکان: بەو کردارە فیزیایی و کیمیاییانە دەوترێت کە نیشتووەکان تووشی دەبن پاش نیشتنیان و دەبێتە هۆی یەککگرتن و رەقی.
Diagonal	تیرەیی
Diagram	هێڵکاری
Diamond	بریلیان، ئەڵماس: خاوێکە پێکهاتنی کیمیاییەکەی بریتییە لە کاربۆن کەلەسەر سیستەمی شەش پاڵو دەبێت بە کریستاڵ. دادەنرێت بە رەقترین خاو و یەکێکە لەبەردە بە نرخەکان.
Diaper structure	پێکهاتووی بڕەر
Diastem	دایەستم: دابڕانێکی کورت لە نیشتندا، لەوانەیە کشاندنی لەگەڵدا بێت یان نا.
Diastrophism	دایە سترۆفیزم: زاراوەیەکی گشتییە بەکاردێت بۆ هەموو ئەو جوڵانەی توێکڵی زەوی کە بە هۆی هێزەکانی زەوییەوە روودەدات. لەو جوڵانە دروست بوونی ئۆقیانووس وکیشوەر وزنجیرە چیاکان... هتد. لە بەشە سەرەکییەکانی ئۆرۆجینی و ئیپی ئۆرۆجینی.

Diatom	دایەتۆم: ڕووەکێکی یەك خانەی وردبینییە پەیکەرەکەی لە سلیکا پێکهاتووە.
Diductor muscle	ماسولکەی دوورخەرەوە
Differential	جیاکاری
Differentiation	جیابوونەوەی ماگما: جیا بوونەوە ی پێکها تووەکانی ناو ماگما بۆ دروست کردنی کەڤرە ئاگرییە جیاوازەکان.
Diffusion	بڵاوبوونەوە
Digging	پشکنین ، هەڵکەندن
Digital	ژمارەیی
Dike (Dyke)	بەربەستی ستوونی: ئاوکێشێك لە کەڤری ئاگرین کە بەشێوەی دیوارێك دەبێت و کەڤرەکانی تر دەبڕێت .
Dilatation (Dilation)	کشان (شێوانی قەبارەیی)
Dilute	ڕوون
Diluvium	نیشتووی لافاو
Dimension	دووری
Dimorphism	دوو شێوە
Dip	لاری: ئەو گۆشەیەیە کەچین دروستی دەکات لەگەڵ ئاسۆدا.
Dipmeter	لاریپێو: ئامێرێکە بەکاردێت بۆ پێوانی لاری چینەکان.
Dipole	دووجەمسەر
Dip slope	لاری لێژی: لێژی ناوچەیەك یان ڕوویەك کەبەهەمان ئاراستەی لاری چینەکانی ژێرەوەیە.
Discharge	بەتاڵکردنەوە ، پاڵاوتن
Disconformity	نایەککەوتن: نایەککەوتن لەنێوان دوو کۆمەڵ چینی تەریب بەیەك کە لە ئەنجامی داخوران و داماڵینی ڕووی چینی ژێرەوە دروست دەبێت.
Discontinuity	نابەردەوامی: گۆڕانی لەپڕو خێرا لە ڕەوشتە فیزیاوییەکانی چینەکانی زەویدا.
Disharmonic	نا هاوڕێك
Disintegration	کەرت بوون یان وردبوون
Dislocation (displacement)	لەجێچوون: جوڵان و لەجێچوونی شوێنی کەڤرەکانی لاکانی لێکترازاو.
Dispelling	ڕەوینەوە
Disruption	شکان

Diss/Dura

Dissipation	ساردبوونەوە
Dissolution	توانەوە
Distillation	دڵۆپاندن
Distortion	شێواندن
Distribution	دابەشکردن
Divergent	دوورکەوتنەوە ، دابڕان
Dolomitization	بوون بەدۆلۆمایت: کرداری جێگرتنەوەی کاربۆناتی کالسیوم لەلایەن کاربوناتی مەگنیسیۆمەوە لەبەردی کلسیدا.
Domain	بوار
Dome	گومەز: پێکهاتویەکە کە لاری چینەکان تیایدا بۆ دەرەوە دەبێت بەهەموو لاکاندا.
Downs	گردۆلکە
Down throw	بەشی خوارکەوتوو: بەشی داکەوتوو لە چینەکانی ئەم لاو ئەولای لێکترازاودا.
Drag	راکێشان: راکێشان و چەمانەوەی چینەکانی ئەم لاو ئەولای لێکترازاو.
Drag fold	نوشتاوەی راکێشراو: بریتییە لەو چینەچەماوە ناسەرەکیانەی لەلەچینە نەرمەکانی نێوان دوو چینی رەقدا دروست دەبێت.
Drainage	رەواندن
Drifted	داماڵراو، گوێزراو: گوێزانەوەی مەواد لە شوێنی بنچینەیی خۆیەوە بۆ شوێنێکی تر.
Drill	کونکەر
Drilling bit	ئامرازی کونکردن ، درەوشە ، سمەر
Drumlin	گۆمی سەهۆڵی: بریتییە لەو نیشتووییە سەهۆڵیانەی کەلەشێوەی گردۆلکەدا لەرێرەی سەهۆڵینەکاندا دروست دەبێت وتیرە گەورەکەی بەئاراستەی رێرەوەکەیە.
Druzy	دروزی: جۆرێکە لە تنراو کە تیایدا بلوورەکان بەرەو ناوەوە قەبارەیان گەورە دەبێت.
Drying	وشککردنەوە
Ductile	کشاو
Dull	لێڵ ، تاریك
Dune	تەپۆلکەی لمی
Durability	هێزی خۆگری

Dura/Dyso

Duration	ماوە
Dust	تۆز
Dynamic	جوڵە ، داینامیکی
Dysodont	بێددانەکان

-Ee-

ئینگلیزی	کوردی
Earth	زەوی ، زەمین :سێیەم هەسارەی کۆمەڵەی خۆر.
Earth creep	لەجێچوون یان خلیسکانی زەوی
Earthquake	بوومەلەرزە ، گوومە لەرزە
Earth science	زانستی زەوی
Earth crust	توێکڵی زەوی
Ebb and flow	داکشان و هەڵکشان
Ebb tide	داکشانیئاوی دەریا
Ecdysis	توێژ داماڵین
Echelon fold	نوشتاوەی پلەکراو
Echinodermata	پێست دڕکاوییەکان: لقێکە لە گیاندارە بێبڕبڕەکان کە هاوێەکییەکیپێنجی هەیە و پەیکەرەکەی لە کلس پێکهاتووە.
Echinoidea	ژیشکی دەریا: بەشێکە لە لقی پێست دڕکاوییەکان کە دەناسرێن بە پەیکەری گۆیی یان لەپکەی.
Eclipse	گیران
Ecology	زانستی ژینگە
Economic geology	جیۆلۆجیای ئابووری
Ecosystem	رژێمەکانی ژینگە
Ecoulement	خلیسکانی تەکتۆنی کەڤر
Ectoderm	دەرەچین
Efficiency	توانست
Effusion	هەڵقوڵین، رژان: رژان یان رۆیشتنی لاڤا لەسەر رووی زەوی.
Ejection	هاویشتن
Elastic	جیڕ ، لاستیکی
Elastic deformation	شێوانی جیڕی
Elasticity	جیڕی
Elastic limit	رادەی جیڕی: گەورەترین فشارە کە توانای گۆڕانی مادەی هەیەو پاش لابردنی ئەم فشارە مادەکە دەگەڕێتەوە دۆخی جارانی واتە گۆڕانەکە لادەچێت بە لابردنی فشارەکە.
Electrode	جەمسەر
Element	توخم: بەو مادەیە دەوترێت کە گەردیلەکانی هەمووی یەکجۆرن.
Elevation	بەرزی

Elimination	لابردن
Ellipse	هێلکەیی
Ellipsoidal	شێوە هێلکەیی
Elongation	درێژبونەوە
Eluvial	وردوویی
Eluvium	نیشتووی بایی: ئەونیشتووەیە کەبەهۆی باوە دەنیشێت.
Embouchure	ئاوەڕێژ (ڕێژگە)
Emergence	بەرزەك
Enantiomorphism	ئینانتۆمۆرفیزم: سیفەتی ئەو دوو کریستاڵەیە کە هەمان شێوەیان هەیە بۆ نموونە کوارتزی دەستە ڕاست و دەستە چەپ.
Endoderm	ناوە چین
Endogenic deposit	نیشتووی ناوەکی
Energy	وزە
Engineering geology	جیۆلۆجیای ئەندازیاری
Entire	تەواو
Enviroment	دەوروبەر ، ژینگە: هەموو ئەو بارودۆخە فیزیایی و کیمیاییانەیە کە کار دەکاتە سەر زیندەوەران.
Eolian	بایی ، هەوایی
Eon , Aeon	چەرخ: درێژترین یەکەی دابەشکردنی کاتی جیۆلۆجیە. لە دوایەوە یەکەی چاخ دێت. بۆ نموونە Phanerozic Eon.
Epeirogenesis	جوڵەی دروست بوونی کیشوەرەکان: بریتییە لەو جوڵانەی کە بۆ سەرەوە یان بۆ خوارەوە (ستوونی) ڕوو دەدات لەناوچە کیشوەرییەکان یان ئۆقیانووسەکان و دەبێتە هۆی دروستبوونی کیشوەرەکان.
Epicenter	چەقی ڕوویی بوومەلەرزە
Epitheca	بەرگی سەرەوە
Epoch	سەردەم: بەشێکە لە کاتی جیۆلۆجی گەورەترە لە تەمەن و بچووکترە لە ماوە.
Equation	هاوکێشە
Equator	هێڵی یەکسانی ، کەمەرەی زەوی
Equilibrium	هاوسەنگی
Equivalent	هاوتا
Equivalve	دوو دەروازە یەکسان
Era	چاخ: یەکەیەکی کاتی جیۆلۆجیە لە چەرخ کەمترەو دابەش دەکرێت بۆ دوو ماوە یان زیاتر. بۆ نموونە Paleozoic Era واتە چاخی ژیانی کۆن.

Erat/Exfi

Erathem	ئیراثم: گەورەترین یەکەی چینزانییە لە رووی کاتەوە کە مەبەست لەو کەڤرانەیە کە لە چاخێکدا دروست بوون.
Erosion	رووتبوون و داماڵین: سەرجەم ئەو کردارانەیە کە دەبێتە هۆی وردبوون و شیبوونەوەی کەڤرەکانە و گواستنەوەیان لە شوێنی خۆیان. واتە کردارەکانی کەشاندن و گواستنەوە دەگرێتەوە.
Eruption (Volcanic)	هەڵچوونی گڕکانی
Escarpment	رادان، تەلان: لە جیۆمۆرفۆلۆجیدا بەو رووە زۆر لێژە بەردەوامە دەوترێت کە بەیەك لادا رووی کردووە. بەهۆی داخوران و داماڵین وە یان بە هۆی لێکدابڕاوەوە دروست دەبێت. بە هەمان مانای Scarp دێت.
Essential mineral	خاوی سەرەکی: بەو خاوە دەوترێت کە پێویستە لە ناونان و پۆلێنکردنی کەڤرەکاندا، مەرج نییە گەورەترین رێژە پێکبهێنێت لە کەڤرەکەدا.
Eustrine deposits	نیشتووی رێژگەکان
Etching	هەڵکەندنی کیمیاوی
Eugeosyncline	ئیۆجیۆسینکلاین: بەو جیۆسنکلاینە دەوترێت کە هاوکات لەگەڵ نیشتنی نیشتووە وردبووەکاندا گڕکانیشی تیا روودەدات. واتە بەشی گڕکانی لە ئۆرثۆجیۆسنکلاین.
Euhedral crystal	بلوورە رووتەواوەکان
Eustatic	گۆڕانی جیهانی ئاستی دەریا
Eutectic point	خاڵی شلۆق ، خاڵی رەقبوون: نزمترین پلەی گەرماییە کە تیایدا تێکەڵەیەکی شلۆق شل دەبێتەوە.
Euxinic	ژینگەی بێ ئۆکسجین
Evaporation	هەڵمین
Evaporites	نیشتووی هەڵمینی: نیشتووە خوێییەکان کەبە هەڵمینی گیراوەکان دەنیشێن. وەك جیپسۆم و خوێی چێشت.
Event	رووداو
Evidence	بەڵگە
Evolution	گەشەسەندن، پەرەسەندن،دۆخگۆڕی: گۆڕانی بونەوەران بەرەو باشتر خۆگونجاندان لەگەڵ هۆکارەکانی ژینگەدا. تیۆری گەشەسەندنی وردە وردەی ژیانە لەسەر زەوی، لەیەکێك یان چەند زیندەوەرێکی سادەی سەرەتاییەوە بۆ زیندەوەرانی زیاتر ئاڵۆز.
Excavate	هەڵدەکۆڵێت یان دەردەهێنرێت
Excitation	هەژاندن
Exfilteration	دەرکردن

Exfoliation	بوون بە توێژاڵ: کرداری بوون بە توێژاڵ و هەڵوەرینی کەڤرەکان بۆ بەرگی تەنک تەنک.
Exogentic deposit	نیشتووی دەرە دروست بوو
Exogeosyncline	ئیکسۆجیۆسنکلاین: بەو پارا جیۆسنکلاینە دەوترێت کە نیشتووە وردەکانی لەناوچە بەرزەکانی ئۆرثۆجیۆسنکلاینەوە بۆ دێت و دەکەوێتە دەرەوەی ناوچە جێگیرەکان.
Expansion	کشان
Exploration	پشکنین
Explosion crater	دەمی تەقینەوەی گڕکان
Exposure	دەرخستن
Extension	درێژایی
External	دەرەکی
Extinction	قڕتێکەوتن[1] ، تاریکی[2]: [1] لە ناوچوون و قڕتێکەوتنی گشتی زیندەوەرێك بە جۆرێك کە ئیتر لەوە بەدواوە نابینرێت. [2] یەکێکە لە سیفاتە بنچینەییەکانی خاوەکان کە تیایدا خاوەکە بەتەواوی تاریك دەبێت کاتێك لە ژێر وردبیندا تەماشا دەکرێت بە بەکارهێنانی هاوێنەکانی نیکۆڵ. دروست دەبێت لەکاتی یەکتر بڕینی جەمسەرگرو شیکەرەوە بە جۆرێك نایەڵێت رووناکی تێپەڕ بێت و دەبێتە هۆی تاریکی.
Extinction angle	گۆشەی کوژانەوە یان تاریکی: ئەو گۆشەیەیە کە تیایدا خاو لەژێر وردبیندا تاریك دەبێت و دەپێورێت بەهۆی بادانی شانۆی وردبینەکەو پێوانی گۆشەکە لە روویەکی دیاریکراوەوە. زانینی ئەم گۆشەیە سود بەخشە بۆ ناسینەوەی هەندێ لە کریستاڵەکان.
Extraction	دەرهێنان
Extra ordinary ray	تیشکی نائاسایی
Extreme value	بەرزترین بەها
Extrusive rocks	کەڤری دەرهاوێژراو: بەو کەڤرە ئاگرینانە دەوترێت کەلەسەر رووی زەوی رەقبوون. بەهەمان مانای Volcanic rocks دێت.
Eyepiece	چاوە هاوێنە: بەو هاوێنانە دەوترێت لە وردبیندا یان تەلەسکۆپدا کە بەهۆیەوە بینراو دەبینرێت.

-Ff-

ئینگلیزی	کوردی
Fabric	تنراو: زاراوەیەکە بەکاردێت بۆ دیاریکردنی چۆنێتی ئاراستەی دەنکۆڵە و کریستاڵ و مادەی سمنتی لە کەڤرە نیشتووەکان یان ئاگرینەکاندا.
Face	روو ، رووکار
Facial	روویی
Facial suture	درزە روو
Facies	شێواز: زاراوەیەکی گشتییە سەرجەم ئەو سیفاتە کەڤری بە بەردبووانەی دەگرێتەوە کە کەڤرێکی نیشتووی لە یەکێکی تر جیا دەکاتەوە. هەروەها بۆ جیاکردنەوەی کەڤرە گۆڕاوەکانیش بەکاردێت.
Factor	هۆکار
Fade	ئەپوکێتەوە
Failure	داڕمان، دابڕان (هەرەس)
False bedding	چینبووی بڕاو: بە هەمان مانای Cross bedding دێت.
Family	خێزان: بەشێکە لە بەشەکانی پۆلێنکردن دەکەوێتە نێوان پۆل و رەگەزەوە.
Fan fold	نوشتاوەی پەروانەیی
Fanglomerate	چەوی رووباری
Fault	لێکترازاو، لێکدابڕاو: بریتییە لەو رووەی کە لەم لاو ئەولای دا جوڵەیەکی هەست پێکراو لە چینەکاندا روودەدات و ئاراستەی ئەم جوڵەیە هەموو کاتێك تەریب دەبێت بە رووە لێکترازاوەکە.
Fault escarpment	لێژی لێکترازاو.
Fault line	هێڵی لێکترازاو: بریتییە لە شوێنەواری رووی لێکدابڕاو لەسەر رووبەك.
Fault plane	رووی لێکترازاو
Faults (step)	لێکترازاوی شێوە پلە پلە
Fault strike	لێڕەی لێکدابڕاو یان لێکترازاو
Fauna	گیانەوەران : سەرجەم گیانەوەران (بە زیندوو و بە بەردبووەوە) لە رووبەرێك یان ژینگە یان کاتێکی دیاریکراودا.
Fell	کەوتوو، کەوتنە خوار

Feld/Flan

Feldspar	فلدسپار: کۆمەڵێك خاوی زۆر بڵاوە کە دادەنرێت بەو خاوانەی کەکەڤرەکان دروست دەکەن. بەشێوەیەکی گشتی پێکهاتووە لە: $M\,Al\,(Al, Si)_3\,O_8$ کاتێك کە:- $M = K, Na, Ca, Ba, Rb, Sr, Fe$ نزیکەی ڕێژەی 60٪ پێکهاتنی توێکڵی زەوی پێکدەهێنێت.
Felsic (acidic)	کورتکراوەی هەردوو وشەی فلدسپارو سلیکایە بەو کەڤرە ئاگرینانە دەوترێت کە خاوەکانیان سپی یان کراوەیە.
Fence diagram	شێوەی دیواری: ئەو شێوە تەنە ئەندازەییە کە بەکاردێت بۆ پیشاندانی پەیوەندی چینەکان لەگەڵ یەکتر.
Ferroan	هەڵگری ئاسن
Ferruginous	ئاسنی: بەو کەڤرە دەوترێت کە هەڵگری ئاسن بێت تیایدا. وەك ئەو بەردە لمییەی کە مادە سمنتیەکەی ئۆکسیدی ئاسنە.
Fiber	ریشاڵی
Field	کێڵگە، مەیدان: زاراوەیەکی گشتییە بەو شوێنە سروشتییە دەوترێت کە زەوی ناس تیایدا داتای جیۆلۆجی کۆدەکاتەوە وەك پێوانی لاری و لێدەری چینەکان و کۆکردنەوەی نموونە لە کەڤرو بەردبووەکان.
Field geology	جیۆلۆجیای مەیدانی
Figure	شێوە، نیگار
Film	تەنك
Filter	پاڵێوگە
Fine	ورد
Fineness	وردی
Fire clay	قوڕی ئاگری : جۆرێکە لە قوڕ کەبەکاردێت بۆ کاری سیرامیکی وە بەرگەی پلەی گەرمی بەرز دەگرێت 1250-1300م° ، توانای پلاستیکی بەرزە .
Fissile bedding	چینبووی شەقبوو
Fissilty	شەقبوون
Fissure	درز
Fjord	کەنداوی قووڵ
Flagellum	قامچی
Flag stone	کەڤری دەفەیی
Flaking	بوون بە توێژاڵ
Flaky mineral	خاوە تەنکەکان
Flank	لا ، باڵ

Flash point	خاڵی درەوشاوە
Flat	رووتەخت
Flexible	جیڕ: بەو خاوە دەوترێت کە توانای خواربوونەوەی هەیە بەبێ شکان بەڵام ناگەڕێتەوە شێوەی بنچینەی خۆی وەك تالك.
Flexibility	جیڕی
Flexure	خواربونەوە، نوشتانەوە
Flexure fold	نوشتاوەی خلیسکاو
Flint	بەردە ئەستێ: زاراوەیەکە بەکاردێت بۆ ئەو بەردەئەستێیانەی کە رەشن بەشێوەی تۆپەڵەو زۆر رەقەو رووی شکاندنەکەی لە شێوەی گوێچکەماسیدایە(محاری یە).
Floatation	سەر ئاو کەوتن
Flora	رووەکەکان: سەرجەم رووەکەکانی رووبەرێکی دیاریکراو یان ژینگەیەکی دیاریکراو یان کاتێکی دیاریکراو دەگرێتەوە.
Flood plain	دەشتی لافاوی: بەشێوەیەکی گشتی پێکهاتووە لە لم و قوڕ دەنیشێت بەهۆی رووبارەوە ، لەم لاو ئەولای رووبارەکە کاتێك لافاو هەڵئەسێت.
Flow	لێشاو، رۆیشتن
Fluctuation	1 .لەرینەوە . 2. گۆڕانی ئاست :بەرزبونەوەو نزم بوونەوەی ئاستی رووی هەر ئاوێك.
Fluid	شلە، شل: زاراوەیەکە بەکاردێت بۆ شلەکان و گازەکان پێکەوە.
Fluid injection	پاڵپێوەنانی شلەکان
Flume	جۆگە، دەریەند
Fluorescence	تیشك مژین و دانەوەی بەشێوەی رووناکی
Flush valve	زمانەی پاککردنەوە
Fluvial	رووباری
Fluviometer	قووڵاییپێوی رووبار
Flysch	کەڤرە میکانیکییەکان (فلیش): زاراوەیەکی وەسفییە بۆ ئەو نیشتووە دەریایانەی کە پێکهاتون لە چینی ئەستوری بەردبوو کەم، بەشێوەیەکی سەرەکی پێکهاتوە لە مارل و لم و قوڕی کلسی و قوڕو هەروەها چینی چەو و لمی زبر تێهەڵکێش دەبن.
Focus	تیشکۆ: ئەو خاڵەیە لەناو زەویدا کە تیایدا بوومەلەرزە روودەدات مەڵبەندی بوومەلەرزەکەیە و لەوێوە شەپۆلە بوومەلەرزەییەکان بڵاودەبنەوە.

Fold	نوشتاوە، چینە چەماوەکان: پێکهاتوویەکی چەماوەیە لە چینەکان لەوانەیە کوپ بێت یان چاڵ بێت. لە ئەنجامی شێوانی چینەکانەوە دروست دەبێت.
Fold axis	تەوەرەی نوشتاوە
Fold limb	باڵی نوشتاوە
Fold plane	ڕووی تەوەرەی نوشتاوە
Foliation	پەرە پەرە، توێ توێ : یەکێکە لە ڕەوشتی هەندێک لە بەردە گۆڕاوەکان .
Foot wall	پادیوار، دیواری ژێرەوە: بەشی ژێرەوەی لێکترازاوە کە دەکەوێتە ژێر هێڵی لێکترازاوەوە.
Foraminifera	کوندارەکان، فۆرام: پۆلێکن لە یەک خانەییەکان، پەیکەرەکەیان بەزۆری لە کاربۆناتی کالسیۆم پێکدێت (بەدەگمەنیش لە سلیکاو ئەرەگۆنایت) لە یەک ژوور یان زیاتر کە بەشێوەی جیا جیا ریز بوون پێکهاتووە. لە چاخی کامبرییەوە تا ئیستا هەیە.
Force	هێز
Fore limb	باڵی پێشەوەیی
Fore reef	مۆلگەی پێشەوە
Fore shock	پێشە لەرزە
Fore shore	پێشەوەی کەنار
Form	شێوە
Formation	پێکهاتوو: بریتییە لە یەکەیەکی سەرەکی و بنەڕەتی چینزانی_ کەڤری ،پێکدێت لە پارچەیەک یان بەشێک لە کەڤری نیشتوو کە دەناسرێت بەوەی سیفاتی کەڤری لەیەکچووی هەیە ، وەک پێکهاتنی کیمیایی و تنراو و پێکهاتووی ناوەوە و بەردبووەکانی دەبێت .پێکهاتوو ئەستورییەکەی هێندە هەبێت کەلەسەر نەخشە بتوانرێت وێنە بکێشرێت.
Fossil	بەبەردبوو، بووبەرد: هەر پاشماوەیەک یان شوێنەوارێکی گرنگی گیانەوەران یان ڕووەکەکان کە پارێزرابێت بەهۆی هۆکارە سروشتییەکانەوە لە توێکڵی زەویدا لە کاتێکی جیۆلۆجی رابردوودا ، یان هەر بەڵگەیەکی ژیانی رابردووە.
Fraction	کەرت، بەش
Fractional crystallization	کەرتە بلووربوون: جیابوونەوەی ماگمای ساردەوەبو بۆ پارچە پارچە بەهۆی بەبلوور بوونی لەدوای یەکی خاوە جیاوازەکان لەگەڵ نزم بوونەوەی پلەی گەرمادا.

Fractionating column	ستوونی بەش بوون : زاراوەیەکی تایبە تە بە زانستی بەردە ئاکرییە کان.
Fracture	شکانگە: ئەو شێوەیەی کە خاو وەری دەگرێت لە کاتی شکانیدا.
Fracture line	هێڵی شکان
Fragile	شکستەیی
Fragment	تەڵەزم، وردە
Frame	چوار چێوە
Frequency	چەند پات بوونەوە، لەرە
Fresh water	ئاوی شیرین: ئەو ئاوەیە کە رێژەیەکی زۆر کەم لە خاوە تواوەکانی تیادایە وەك ئاوی رووبار.
Friction	لێکخشان: بەرگری میکانیکی جوڵەی لەشێکی جوڵاو لەگەڵ ناوەندێکدا.
Frontal	پێشەوەیی
Frost	شەختە
Frost crack	شەختە شەقبوون
Fuel	سووتەمەنی
Function	پابەند
Fundamental	بنچینەیی
Furrow	کەندەك: زاراوەیەکە بۆ چاڵێکی باریك، پانتر لە هێڵ لە ئەنجامی داخوران و رامالینی بەرد و قووڵ کردنی سەر رووی زەوییەوە دروست دەبێت بەهۆی سەهۆڵبەندان یان لێکدابڕانەوە.
Fusibility	توانای توانەوە
Fusiform	تەشیلەیی یان شیوە تەشیلە یی
Fusion	شل بوونەوە یان شلەوەبوون

-Gg-

ئینگلیزی	کوردی
Gabbro	گابرۆ: کەڤرێکی ئاگرینە لە قووڵایدا دروست دەبێت و پێکهاتووە لە خاوەکانی بلاجیوکلێسی کلسی و پایرۆکسین و ئۆلیڤین ڕەنگەکەی ڕەشەو دەنکۆڵەکانی گەورەن .
Galaxy	کۆ ئەستێرە
Gamma ray	تیشکی گاما
Gangue mineral	خاوی بێ سوود : ئەو خاوەی لە رووی ئابوورییەوە سوودی نییە.
Gap	کەلێن، کون
Gaping fault	کەلێنە لێکترازاو
Garnet	گارنێت: کۆمەڵە خاوێکە کە پێکهاتووە لە سلیکاتی ئاڵۆز لە کالسیۆم و مەگنسیۆم و ئاسن و مەنگەنیز بەشێوەیەکی گشتی: $A_3 B_2 (SiO_4)_3$ لە کاتێکدا $A=Ca, Mg, Fe^{+2}, Mn^{+2}$ $B=Al, Fe^{+3}, Mn^{+3}, Cr$ بە گشتی ڕەنگیان سوورەو بەکاردێن وەك بەردی بەنرخ و وەك بەردی سافکردن.
Gas cap	کڵاوەی گاز
Gaseous fuel	سووتەمەنی غازی
Gas field	چاڵگەی گاز
Gash fracture	شکان بە ڕاکێشان
Gas – oil surface	جیاکەرەوەی ڕووی نێوان گاز و نەوت
Gastropoda	پێسکییەکان: پۆلێکە لە نەرمۆڵەکان پەیکەرەکانیان کلسییەو بەشێوەیەکی لوول پێچەو بەریەستی تیادا نییە.
Gas well	بیری گازی
Gas zone	ناوچەی گازی
Gauge	پێوەر
Geanticline	چینە چەماوە کووپی گەورە: بەشێکی گەورەی بەرزەوەبووی جوڵاو لە توێکڵی زەوی بەرامبەر بە Geosyncline دێت.
Gemstone	گەوهەر: هەر خاوێك یان بەردێك یان هەر مادەیەکی سروشتی تەنانەت مادەی ئەندامیش (وەك کارەبا، لەپکە....هتد) کە پاش بڕین و سافکردنی زۆر جوانەو بەکاردێت بۆ ڕازاندنەوەو جوانکردن.

Generative fold	چینە چەماوە زیادبووەکان
Genesis	درووست بوون
Genotype	رەگەزی نموونەیی
Genuine	بێگەرد
Genus	رەگەز: بەشێکە لە بەشەکانی پۆلێنکردن پێکدێت لەو جۆرانەی کە لە یەك دەچن. لە خێزان بچوکترەو لە جۆریش گەورەترە.
Geochemistry	زانستی کیمیایی زەوی، جیۆ کیمیا: ئەو زانستەیە کە لە بڵاوبوونەوەو رێژەی توخمە کیمیاییەکان دەکۆڵێتەوە لەناو خاوەکان و کەڤرەکان و خامەکان و خۆڵ و ئاو بەرگی هەوادا.
Geochronology	زانستی رۆژمێری زەوی: لێکۆڵینەوە لە پەیوەندی کات لەگەڵ مێژووی گۆی زەویدا.
Geode	جیۆد: بریتییە لە پێکهاتوویەکی خڕ یان نیمچە خڕی بۆش تیرەکەی لە نێوان 2.5سم تا 30سم دەبێت یان زیاتر، لەناو کەڤرەکانی بەردی کلس و بەردی قوڕیدا هەیە. بە چینێك چالسیدونی دەورە دراوەو بۆ ناوەوە کریستاڵەکانی کوارتز یان کالسایت بەشێوەی دروزی هەیە.
Geodesy	زانستی رووپێو
Geogeny	زانستی (تیۆری) دروست بوونی زەوی
Geohydrology	زانستی ئاوی ژێر زەوی
Geological event	رووداوی جیۆلۆجی
Geological exploration	پشکنینی جیۆلۆجی
Geological phenomena	دیاردە زەویناسیەکان
Geological record	تۆمارگەی زەویناسی
Geological section	برگەی جیۆلۆجی
Geological survey	رووپێوانی جیۆلۆجی
Geological time table	خشتەیکاتی جیۆلۆجی: بریتییە لە خشتەیتەمەنەکانی جیۆلۆجی لە کۆنەوە بۆ نوێ.
Geology	زەویناسی ، زەویزانی ، زەمینزانی: زانستی خوێندن و لێکۆڵینەوەی هەسارەی زەوی، لە رووی دروست بوون و گەشە سەندن و شێوەو مێژوو و هەموو ئەو هۆکارانەی کە کاری کردۆتە سەری لە رابردوو و ئێستادا. بەهەمان مانای زانستەکانی زەوی و زانستە جیۆلۆجیەکان دێت.
Geomagnetic field	کایەی موگناتیسی زەوی

Geom/Glob

Geomagnetic poles	جەمسەرەکانی موگناتیسی زەوی
Geomorphology	زانستی شێوەکانی زەوی: ئەو زانستەیە کە لە شێوەی سەر رووی زەوی دەکۆڵێتەوە، لە رووی بنچینەو گەشەسەندن و پۆلێنکردن و سروشت و وەسفی ئەو شێوانەی رووی زەوی و پەیوەندیان لەگەڵ چینەکانی ژێرەوە.
Geophone	شەپۆل وەرگر
Geophysical exploration	پشکنینی جیۆفیزیایی
Geophysics	جیۆفیزیا: لێکۆڵینەوەی هەسارەی زەوی بەهۆی سوود وەرگرتن لە سیفاتە فیزیاییەکانی زەوی.
Geosyncline	جیۆسینکلاین (چاڵە نوشتاوەی گەورە): بەشێکی گەورەی نزم بووەوەی جوڵاوی توێکڵی زەوی بەشێوەی حەوزێکی درێژی گەورە کە چینە نیشتووەکانی ئەستوورەو کەڤری ئاگرینیشی تیادایە لەوانەیە ئەستورایی چینە کۆبووەوەکان بگاتە هەزارەها مەتر. بەرامبەر وشەی **Geanticline** دێت.
Geothermal	گەرمایی زەوی
Geothermometry	زانستی گەرمی زەوی
Geysers	فوارە گەرمەکان
Giant	زەبەلاح، گەورە
Glacial	سەهۆڵی، بەستەڵەکی
Glacial deposits	نیشتووی سەهۆڵی : بریتییە لەو نیشتووانەی کە بەهۆی رووباری سەهۆڵییەوە لە سەردەمی سەهۆڵ بەنداندا دەنیشێت .
Glacial grooves	کەندەکی سەهۆڵی
Glacier	بەفراوەر: تۆپەڵێکی یەکجار گەورە لە سەهۆڵ کە لەسەر زەوی لە ئەنجامی پەستان و دووبارە کریستاڵ بوونەوەی بەفر دروست دەبێت. بەشێوەیەکی هێواش جوڵە دەکات و دەخشێت لە ژێر کاری کێشەکەیدا.
Glaciology	زانستی بەفراوەر، بەفراوەر زانی: ئەو زانستەیە کە لە بەفراوەرەکان دەکۆڵێتەوە لە رووی دروست بوون و گەشەسەندن و پێکهاتووەکانی.
Glance	بریسکە
Glass sand	لمی شوشە، شوشە لم
Glassy	شوشەیی
Glide plane	خزە روو، رووی خزان
Globe	گۆی زەوی

Globigerina	گلۆبیجێراینا: یەکێکە لە رەگەزە بەناوبانگەکانی کوندارەکان کە پەیکەرەکەی کلسییەو زۆر جار ئۆز دروست دەکات. لە چاخی جوراسیکی ناوەڕاستەوە دەرکەوتووە و تا ئێستا بەردەوامە.
Globigerina ooze	ئووزی گلۆبیجیراینا
Globular	گۆیی
Glow	دەدرەوشێتەوە
Gneiss	نایس: کەڤرێکی گۆڕاوی دەنکۆڵە گەورەیە و بەشێوەی چین چینە لە ئەنجامی گۆڕانی ناوچەییەوە دروست دەبێت پێکهاتووە لە کوارتز و فلدسپار بەشێوەیەکی گشتی.
Gold	زێڕ، ئاڵتون: خاوێکی زەردی، نەرمی یەك توخمییە (Au). زۆر جار بەشێوەی داڕشتە دەبێت لەگەڵ مس یان زیو. لە نیشتووی رووبارەکاندا بەشێوەی دەنکۆڵە هەیە یان لەگەڵ کوارتز و گۆگردیکەکاندا بەشێوەی دەمار هەیە. بۆ خۆ جوانکردن و وەك پێوەرێکی جیهانی ئابووری بەکاردێت.
Gondwana land	کیشوەری گۆندوانا: کیشوەرێکی کۆنە بریتی بوو لە هند و ئوستورالیاو خوارووی ئەفریکا و جەمسەری باشوور پێش ئەوەی وەك ئێستا دابەش بین.
Gorge	دەربەند: دۆڵێکی قووڵی تەسکی بچوکەو کەڤرەکانی ئەم لاو ئەو لای نزیکە ستونن دەکەوێتە نێوان چەند شاخێکەوە.
Graben	گرابن: بریتییە لە بلۆکێکی دابەزیو (داتەپیو) لە نێوان دوو لێکترازاودا.
Gradation	پلە کردن
Graded	پلە پلە کراو
Graded bedding	چینبووی پلە پلە کراو : یەکێکە لە رەوشتەکانی بەردە نیشتووەکان کە دەنکۆڵەکان لە گەورەوە بۆ بچوك ریزدەبن .
Gradient	پلەی لاری
Grain	دەنکۆڵە: وردکۆکەی خاوە یان کەڤر کە بچوکترە لە پارچە، تیرەکەی کەمترە لە چەند ملیمەترێك وەك دەنکۆڵەی لم.
Granite	گرانایت: کەڤرێکی ئاگرینی دەنك گەورەیە لە قووڵایدا دروست دەبێت و کوارتز رێژەی 10٪ تا 50٪ لە خاوە رەنگ کاڵەکان پێکدەهێنێت. بەگشتی پێکهاتووە لە کوارتز و فلدسپار و مایکا. وەك زاراوەیەکی گشتی بەکاردێت بۆ هەموو ئەو کەڤرە ئاگرینانەی کە کریستاڵەکانی تەواو و کوارتزی تیادایە.
Granitization	کرداری دروست بوونی گرانایت
Granodiorite	گرانۆ دایۆرایت: کۆمەڵە کەڤرێکی ئاگرینی دەنکۆڵە گەورەیە لە قووڵایدا دروست دەبێت. پێکهاتووە لە کوارتز و بلاجیوکلیز و فلدسپاری پۆتاسیۆمی و بایوتایت.

Gran/Groo

Granular	دەنکۆڵەیی
Granular structure	دەنکۆڵە پێکهاتوو
Granular texture	ڕەشتەی دەنکۆڵەدار
Graph	شێوەی ڕوون کەرەوە، هێڵی ڕوونکەرەوە.
Graphite	گرافیت: خاوێکی ڕەشی نەرمە لە کاربۆن پێکهاتووەو لەسەر سیستەمی شەشی دەبێت بە کریستاڵ. گەیەنەرێکی باشی کارەباو گەرمییە.
Gravel	چەو: کۆبوونەوەیەکی پێکدانەنووساوە لەو دەنکۆڵە خڕانەی کە تیرەکەیان لە 2ملم گەورەترە. بەگشتی بەشێکە لە بەشەکانی کەڤرە وردبووەکان.
Gravimeter	ئامێری پێوەری کێشی جۆری
Gravitational force	هێزی کێشکردن
Gravity	کێشکردن
Gravity fault	کێشکردنە دابڕاو
Gray wacke	گرەی واکی: کەڤرێکی لمی دەنکۆڵە گەورەیە ڕەنگەکەی ڕەشە یان خۆڵەمێشی تۆخ ، پێکهاتووە لە پارچە پارچەی کەڤری ترو فلدسپار و کوارتز و بەردە ئەستێ و قوڕو بەتوندی پێکەوە بەستراون.
Greasy luster	چەورە بریسکە
Great circle	بازنەی گەورە: ئەو چەماوەیەیە کە لەسەر ڕووی هەر گۆیەك دروست دەبێت لە ئەنجامی یەکتربڕینی لەگەڵ هەر ڕوویەك کە بەچەقی گۆکەدا بڕوات.
Green stone	بەردی سەوز (سەوزە بەرد): زاراوەیەکی گشتییە بەو کەڤرانە دەوترێت کە ڕەنگیان سەوزە.
Grid	تۆڕ
Grinding	سافکردن ، لووسکردن
Grindstone	بەردی سافکردن
Grit	بەردی لمی زبر
Groove	کەندڕ، کەندەك: چاڵێکی درێژی ڕاستی تەسکە لەسەر ڕووی بەردە قورییەکان دروست دەبێت بەهۆی تەوژمی ئاوەوە.
Groove cast	داڕێژگەی کەندڕ: زاراوەیەکە بەکاردێت بۆ ئەو بەرزاییە شێوە تیژ یان خڕە کە چەند ملیمەترێك بەرزەو چەند سانتیمەترێك درێژو پانە. لەبنی چینە لمیەکاندا دروست دەبێت لە ئەنجامی پڕ بوونەوەی ئەو کەندەڕەی کە لەسەر ڕووی چینە قوریەکان دروست بووە.

Grou/Gyps

Ground	زەمینە، بنچینە
Ground water	ئاوی ژێر زەوی: ئەو بەشە ئاوەی ژێر زەوییە کە لە ناو پشتێنەی تێربووندا هەیە.
Group	کۆمەڵ
Grouping	کۆمەڵکردن
Growth ring	سووڕی گەشە
Guide fossils	بەبەردبووە رابەرەکان: هەر بووبەردێك كە بەسوود بێت لە دیاریکردنی تەمەنی جیۆلۆجیدا. لە سیفاتەکانی دەبێت تەمەنێکی جیۆلۆجی کورتی هەبێت و بڵاوبوونەوەیەکی جوگرافی فراوانی هەبێت و زۆر بێت و ناسینەوەشی ئاسان بێت. بەهەمان مانای Index fossils دێت.
Gullying	هەڵکۆڵین
Gushing spring	کانی هەڵقوڵاو
Gutenberg discontinuity	نابەردەوامی گۆتنبرگ: ئەو نابەردەوامییەیە کە بەرگەکانی کەوڵ و کرۆکی زەوی لێك جیا دەکاتەوە ، ئەو شوێنەیە کە گۆی زەوی تیایدا لە رەقەوە دەگۆڕێت بۆ شلە و شەپۆلەکانی (S) لەم نابەردەوامیەوە تۆمار ناکرێت.
Guyots	بەرزاییەکانی ژێر ئاستی دەریا
Gymnosperms	تۆو رووتەکان
Gyp rock	کەڤری گەچی: ئەو کەڤرە نیشتووەیە کە بە شێوەیەکی سەرەکی پێکهاتووە لە گەچ.
Gypseous	گەچی
Gypsum	گەچ: خارێکی بڵاوەو پێکهاتووە لە گۆگرداتی کالسیۆمی ئاوی $CaSO_4 . 2H_2O$. بە گشتی پێکەوە لەگەڵ هالایت و ئەنهایدرایت دا دەبن. زۆر نەرمە (رەقێتیەکەی "2" لەسەر پێوەری موهس) رەنگی سپی یان بێ رەنگە لە کاتی پاکی دا وە رەنگەکەی دەگۆڕێت بۆ زەردباو و سووربا‌و و شینباو لە کاتی بوونی پیسیدا. بەشێوەی تۆپەڵ یان ریشاڵی یان کریستاڵی یەکلاریدا دەبێت. بەکاردێت بۆ گەچکاری و سپیکاری.

-Hh-

ئینگلیزی	کوردی
Habit	شێوە
Habitat	ژینگە، دەوروبەر
Hade	گۆشەی لاری دابڕاو: ئەو گۆشەیەیە کە ڕوویەکی دروست بوو لەگەڵ ستووندا دروستی دەکات، بەشێوەیەکی ستونی لەسەر لێدەری ئەو دروست بووە دەپێورێت.
Half life	نیوە تەمەن :نیوە تەمەنی تیشك دانەوە ، تایبەتە بە خاوە تیشکدەرەکان .
Halite	هالایت، خوێی چێشت: خاوی NaCl، خوێیەکی پاکە بەشێوەی تۆپەڵ یان دەنکۆڵەی یان کریستالی شەشپاڵووی هەیە. تامی خوێی هەیە بەهەمان مانای Rack salt دێت.
Hammer	چەکوش
Hand specimen	نموونەی دەستی: بە نموونەی ئەو خاوانە یان کەڤرانە دەوترێت کە پڕ بە مشتێکن و بەکاردێت بۆ دیاری کردنی سیفاتە دەرەکییەکان.
Hanging wall	دیواری هەڵواسراو: بەشی سەرەوەی لێکدابڕاوە ،کە دەکەوێتە سەروو هێڵی لێکدابڕانەوە.
Hard	ڕەق، پتەو
Hardness	پتەوی، ڕەقی: بەرگری خاو بۆ رووشاندن ، یەکێکە لە سیفاتە فیزیاییەکانی خاوەکان بە گشتی پێوەری مۆهس لە دە خاو پێکهاتووە بەکاردێت بۆ بەراوردکردن .
Harmonic folding	نوشتاوەی یەککەوتوو
Heat flow	لێشاوی گەرمی : ونکردنی گەرمی لە رووی زەوییەوە .
Heave (in a fault)	بڕی جوڵەی ئاسۆیی: بەو بڕە جووڵە ئاسۆییە دەوترێت کە لێکدابڕاو دروستی دەکات.
Heavy liquid	شلە قورسەکان: بەو شلانە دەوترێت کە چڕیەکانیان زۆرە (وەك برۆمۆ فۆرم) وە بەکاردێت لە جیاکردنەوەی خاوەکاندا.
Heavy minerals	خاوە قورسەکان: بەوخاوانە دەوترێت کە کێشی جۆریان لە (2.89) زیاترە، وەك زرکۆن.
Height gauge	بەرزیپێو
Helicoidal	لوول پێچی
Hemi (half)	نیوە (نیمچە)

Hemicolloid	نیمچە مڵ
Hemicrystalline	نیمچە بلوور
Hemi cycle	نیمچە خول، نیمچە سووڕ
Hemi morphism	نیمچە شێوەیی
Hemisphere	نیوە گۆی زەوی
Hetro coralla	شیلانە گۆڕاوەکان
Hetrodonts	ددان لەیەك نەچووەکان: بەشێکن لە نەرمۆڵە دوو لەپکەییەکان کە ددانەکانیان لە رووی شێوەو قەبارەوە جیاوازن.
Hetrogenity	ناچوون یەکی
Hetrognats	شەویلگە لەیەك نەچووەکان
Hetromorphic	شێوە گۆڕاو
Hetropical beds	چینە هاوتەمەنە لەیەك نەچووەکان
Hetrotaxial beds	چینە ناهاوتەمەنە لەیەك نەچووەکان
Hexacoralla	شیلانە شەشییەکان
Hexactinellida	شەش تەوەرەییەکان
Hexagonal system	ڕژێمی شەشلا: یەکێکە لەو شەش ڕژێمە سەرەکییەی کە خاوەکان لەسەری دەبن بە کریستاڵ. دەناسرێت بە هەبوونی یەك تەوەرەی نایەکسان لەگەڵ سێ تەوەرە ئاسۆییە یەکسانەکاندا وە گۆشەی (120°) پێکدەهێنێت لەگەڵیاندا هاوڕێکییەکی سێی یان شەشی هەیە.
Hexahedral	شەش ڕوویەکان
Hiatus	بۆشایی کاتی، نەنیشتن: وەستانێك یان پچڕانێك لە بەردەوامی تۆمارگەی جیۆلۆجیدا. وەك وون بوونی چەند چینێك لە چینزانیدا کە لە ئاسای دا دەبوو هەبوایە، وون بوون بەهۆی ئەوەوە بێت کە لەوانەیە ئەو چینانە هەر لە بنچینەدا نەنیشتبن یان بەهۆی داماڵین و داخورانەوە نەمابن، بەگشتی بەکاردێت بۆ ئەو بۆشاییە کاتییەی کە نیشتن تیایدا نەبووە یان ڕاوەستاوە.
Highlands	بەرزاییەکان
High tide	هەڵکشان
Hill	گرد
Hillock	تەپۆڵکە
Hinge	جومگە: 1–لە چینە چەماوەکاندا، بەو خاڵە یان هێڵە دەوترێت کە گەورەترین چەمانەوەی تیادا هەیە. 2–لە بوویەردزانیدا، ئەو هێڵەیە کە لەپکەکان تیایدا پێکەوە دەنوسێن.

Hinge fault	دابڕاو یان لێکترازاوی جومگەیی
Histogram	لا کێشە شێوە
Histometabasis	گۆڕینەوەی بەشی
Historical geology	جیۆلۆجیای مێژوویی: بەو بەشە سەرەکیە دەوترێت لە زەوی ناسی کە لە گەشە سەندنی زەوی دەکۆڵێتەوە لە دروست بونیەوە تا ئێستا.
Hog back	هوگ باك : هەر بەرزاییەك کە لاکانی زۆر لێژ بێت و بەیەك پلە بێت ، بەرامبەر بە وشەی کوێستا دێت.
Holm	دورگەی ناو رووبار
Holocene	سەردەمی تازە: دوایین سەردەم لە ماوەی چواری دا لە چاخی ژیانی نوێدا.
Holocline	چینە یەکلارییەکان
Holocrystaline	بلووربوونی تەواو
Holotype	نموونەیی: ئەو تاکە نموونەیەیە کە دادەنرێت بە نموونەی پێوانەیی بۆ جۆرێك.
Homeomorphism	شێوە لێکچووەکان
Homoaxial folding	نوشتاوەی لەیەکچوو
Homocline	لاری لەیەکچوو: زاراوەیەکی گشتییە بۆ ئەو یەکە کەڤرییەی کە چینەکانی یەکلاریان هەیە، وەك باڵی چینە چەماوەیەك.
Homogenity	لەیەکچوون
Homognathes	شەریلگە لەیەکچووەکان
Homotaxial beds	چینە لەیەکچووە ناهاوتەمەنەکان
Homotaxis	هاویەکی چینەکان
Horizon	ئاسۆ، روو
Horizontal	ئاسۆیی
Horizontal projection	کەرتکای ئاسۆیی
Horizontal section	بڕگەی ئاسۆیی: دروستکردنی بڕگەیەکی ستوونی بۆ پێکهاتوویەکی جیولۆجی بە ئاڕاستەی هێڵێکی دیاریکراو، وێنەکردن لەسەر بناغەی ئەو زانیاریانەی کە لە نەخشەیەکی جیۆلۆجییەوە وەردەگیرێت یان هەر هۆیەکی تر.
Horn	شاخ
Hornfels	هۆرنفێلس: ئەو کەڤرەیە کە لە ئەنجامی گۆڕانی گەرماییەوە دروست دەبێت و دەنکۆڵەکانی وردن.
Horst	هۆرست: بەرزاییەکی درێژە کە ئەم لاو ئەو لای لێکدابڕاوە واتە بەهۆی لێکدابڕاوەوە دروست بووەو دژی وشەی Graben دێت.

Humi/Hydr

Humidity	شێ
Humification	کرداری بە هیومایت بوون: بریتییە لە کرداری گۆڕانی مادەی هیومی یان ترشی هیومی بە تایبەتی بەهۆی بە ئۆکسید بوونی لەسەرخۆو هێواشەوە.
Humite	هیومایت: ئەو خەڵوزەیە کە بەهۆی کرداری **Humification** ەوە دروست دەبێت. زۆربەی زۆری جۆرەکانی خەڵوز لەم بابەتەیە.
Hyaline (hyaloid)	شوشەیی، روون
Hybrid	دوو رەگ: بەو تاکە دەوترێت کە باوانی دەگەڕێتەوە بۆ دوو جۆری جیاواز.
Hydration	ئاوێن : کردەی لەگەل ئاویەککرتن
Hydraluic drilling	هەڵکەندن بەهێزی ئاو
Hydric	فرە شێیەکی
Hydrocarbon	هایدرۆکاربۆن: هەر ئاوێتەیەکی ئەندامی گاز یان شلە یان ڕەق بێت پێکهاتبێت لە هایدرۆجین و کاربۆن.
Hydrodynamics	هایدرۆ دایەنەمیك
Hydrographic map	نەخشەی دابەشبونی ئاو
Hydrogeology	جیۆلۆجیای ئاوی: ئەو زانستەیە کە بەتایبەتی دەکۆڵێتەوە لە ئاوی ژێر زەوی.
Hydrology	زانستی ئاو: ئەو زانستەیە کە دەکۆڵێتەوە لە ئاوی کیشوەرەکان (ڕەق یان شل)، لەسەر رووی زەوی و ژێر زەوی و لەناو بەرگی هەوایدا و لە هەموو روویەکەوە.
Hydrolsopath	چەماوەی قوڵی یەکسان
Hydrolysis	ئاوێن : ئاوەشیبوو نەوە یان ئاواندن : بە ئاوشیکردنەوە .
Hydrometry	رەوشتزانی شلە
Hydrophone	ئاوە بیستووك
Hydrosphere	بەرگی ئاوی یان ئاوە دەوروبەر : ئاوی گۆی زەوی لە هەرشوێنێکدا هەبێت و بەهەر شێوەیەك بێت.
Hydrospire	لوول پێچە ئاویەکان
Hydrostatics	هاوسەنگزانی شلەکان
Hydrothermal	ئاو گەرمەکی: زاراوەیەکی گشتییە بۆ هەر ئاوێکی گەرم (بەتایبەتی کە بنچینەکەی ماگما بێت) بەکاردێت. پەیوەندی بە کاریگەری ئاوە گەرمەکانەوە هەیە لە دروست بوونی کانەکاندا .
Hydrothermal deposits	نیشتووە گەرماییەکان: ئەو نیشتووانەن کە بەهۆی ئاوە گەرمەکانەوە دەنیشێت.

Hydr/Hyst

Hydrous	ئاوی
Hydrozoa	هایدرۆزوا: پۆلێکە لە هەناو پێخۆڵەییەکان لەماوەی کامبرییەوە دەرکەوتووەو تا ئیستا بەردەوامە.
Hydrograph	هێڵکاری باران بارین
Hygrometer	شێپێو
Hygrometry	شێپێوان
Hygrophytes	ئەو رووەکانەی کە لە شوێنی شێداردا دەژین.
Hygroscope	شێدۆز
Hygroscopic	شێدار
Hypabyssal	نیمچە قووڵ
Hyper	بەزۆری
Hyperpiestic water	چینە ئاوداری ئیرتوازی
Hypo	بەکەمی
Hypocenter	تیشکۆی بوومەلەرزەی قووڵ
Hypocrystalline	کەم بە کریستاڵ بوون
Hypogene	ئاوەکی
Hypotaxic deposit	نیشتووی رووکەشی (نیشتە رووکەش)
Hypothermal	هایپۆسێرمەل: بەو خاوە نیشتووە دەوترێت کە لە گەرماوەکانەوە کە قووڵییان زۆرەو پلەی گەرمایان لە نێوان 300–500 م° دروست دەبن. هەروەها بەو ژینگەیەش دەوترێت کە هەمان سروشتی هەبێت.
Hypothesis	گریمانە: ئەو بیرۆکەیە کەوا دانراوەو پێویستی بە تاقیکردنەوە هەیە، لە بیردۆزە بێهێزترە.
Hypothetical	گریمانی ، وادانان
Hypometer	بەرزیپێو
Hysteresis	بەرەو دوا

- Ii -

ئینگلیزی	کوردی
Ice	سەهۆڵ
Ice age	چاخی سەهۆڵ بەندان
Ice avalange	هە رە سی بە فری
Ice barrier	بەربەستی سەهۆڵی
Ice bergs	شاخی سەهۆڵی، بەفراوەر
Ice- caps	کڵاوەی سەهۆڵی
Ice jam	کۆمەڵبوونی سەهۆڵی
Ice sheet	بەرگی سەهۆڵی: بەو بەفراوەرە گەورەیە دەوترێت کە ئەستوورییەکەی زۆرەو پانتاییەکەی لە 50000کم^2 زیاترە و سەر رووی وشکانی داپۆشیوە.
Ice storm	رەشەبای سەهۆڵی
Idiomorphic crystal	کریستاڵی شێوە تەواو
Igneous rocks	کەڤری ئاگرین: بەو کەڤرانە دەوترێت کە لە ماگماوە دروست دەبن، کەڤرە ئاگرینەکان یەکێکە لەو سێ جۆرە کەڤرە سەرەکییەی گۆی زەوی.
Ignitability	توانای گڕگرتن
Ignition	گڕگرتن، داگیرسان
Illumination	رووناککردنەوە
Image	وێنە، دیمەن
Imbedded	بەناو یەکداچوو
Imbricate structure	پێکهاتوی سوار بوو
Immature crystal	کریستاڵی پێنەگەیشتو
Immerse (Immerge)	نوقم دەبێت
Immersion liquid	شلەی نوقمکەر
Impact	بەیە کا کەوتن
Imperfect	ناتەواو
Imperforate	بێکون
Impermeable	نەدەڵاندن
Impermeable rock	کەڤری نەدەڵێن
Imporosity	ناکونیلەدار
Imporous	نا کونیلەیی

Impouding	گلدانەوە
Impregnate	پڕ ئەبێتەوە
Impregnation ore	بەخام پڕبوونەوە
Impression	چاپ ، شوێنەوار : شێوەی بەجێماو لەسەر نیشتووە نەرمەکان "لم و قوڕ" لە ئەنجامی بەرکەوتنی هەر لەشێك بۆ ئەو رووە. وەك چاپی باران یان چاپی پێی گیانەوەران لەسەر چینە قوڕییەکان.
Impulse	هاندەر
Impunctate	بێکون
Impurity	ناپوختی
Inactive	ناچالاك
Inarticulate	پێبازووە بەیەکانەنووساوەکان: بەشێکن لە پێبازووەکان کە لە شوێنی جومگەدا ددان و بۆشایی نییە.
Incandescent	درەوشاوە
Incarbonization	بوون بەکاربۆن، بوون بە خەڵوز
Incidents	کەوتن
Incipient	لەسەرەتاوە
Incised meander	پێچی قووڵ
Inclination	لاری
Inclinometer	لاریپێو
Inclusion	خاوی بێگانە ، تیابوو
Incoalation	بوون بە خەڵوز
Incompetent	ناپتەو
Incrustation	دروست بوونی توێکڵ
Index fossils	بوو بەبەردە رابەرەکان: هەر بەبەردبوویەك کە تەمەنێکی جیۆلۆجی کەمی هەبێت و بڵاوبوونەوەیەکی جوگرافی فراوانی هەبێت و زۆر بێت و بە ئاسانی بناسرێتەوە. بەهەمان مانای Guide fossils دێت.
Indicator	پیشاندەر، نیشانە
Indicatrix	روونکەری چەماوە: لە زانستی بینایدا، ئەو شێوە ئەندازەییەیە کە دەربڕینی هاوکۆلکەی رووە کریستاڵیەکانی تیشکی شکاوەیە لە کریستاڵدا.
Indices *(Indices of the faces)*	بەڵگەکان، هاوکۆلکەی رووە بلووریەکان: هاوکۆلکەی رووە کریستاڵیەکان یان بەڵگەکان بریتییە لەو نیشانە، یان ئەو نرخە کورت کراوانەی کە لە ئەنجامی یەکتر بڕینی تەوەرە کریستاڵیەکانەوە بەدەست دەکەوێت بۆ هەر رووییەك کە دەربڕینێکە لە شوێن و پەیوەندی تەوەرە کریستاڵیەکان. ژمارەی راستن و لە نێوان دوو کەوانەدا دەنووسرێت وەك (111).

Indissoluble	نەتواوە
Indistinct	نادیار
Indivisibility	توانای دابەش نەبوون
Induced seismicity	کارتێکردنی بوومەلەرزەیی
Induction	هاندان، کارتێکردن
Induration	رەقبوون: رەقبوونی مادە کەڤرییەکان بەهۆی کاری گەرمی یان پەستان یان هەندێك مادەی کۆنکرێتیەوە.
Inertia	تێروانینی خۆیی
Infiltration	پاڵاوتن: کرداری رۆشتنی شلەمەنی بەناو کونیلەکانی ناو مادەدا.
Infinite	بێسنوور
Inflection	خوار بوونەوە
Inflow	ئاوەرۆ
Influent	جۆگە
Infrastructure	پێکهاتووە قووڵەکان: هەر پێکهاتوویەك کە لە قووڵایدا دروست ببێت لەژێر پلەی گەرماو پەستانێکی زۆردا.
Infusible	شلنەبووەوە
Inhibition water	ئاوی خواردنەوە
Inhibitor	رێگر
Initial boiling point (I. B. P.)	پلەی کوڵانی سەرەتایی
Initial	سەرەتایی
Inject	لێیدەدات
Injection well	بیری لێدراو
Inlet	رێژگە
Inlier	کەڤری پەنگ خواردوو (قەتیس): رووبەرێکە یان کۆمەڵە کەڤرێکە کە دەورە دراوە بە دەرکەوتووی تازەتر لە خۆی.
Inorganic	نا ئەندامی
Insepage	لێچوون
Insecta	مێرووەکان: پۆلێکن لە پێجومگەییەکان کە دەناسرێن بەوەی سێ جووت قاچیان هەیەو لە هەندێکیاندا جوتێك باڵیش هەیە.
In situ	لە شوێن
Inselberg	دورگەی شاخی
Insert	دەتاخنێت
Insolation	داماڵین بە گەرمی خۆر

Inso/Inte

Insoluble	نەتواوە
Inspection	پشکنین
Instability	ناجێگیری
Instrument	ئامێر
Integrate	یەکدەخات
Intensity	تین، توندی
Inter bedded	چینبووی نێوانی
Intercalation	ئاڕیەکچوون: چوونی چینێکی گرکانی بە ناو چینی کەڤرە نیشتووەکاندا.
Intercept	کۆسپ
Interconnection	پێکەوە بەستن
Inter crystalline	بوون بە کریستاڵی نێوانی
Inter face	نێوانە ڕوو: ئەو ڕووەیە کە دوو ناوچەی جیاواز لە ڕووی سیفاتە فیزیو کیمیاییەکانەوە جیادەکاتەوە.
Inter facial angle	گۆشەی نێوان دوو ڕوو: لە بلووڕزانیدا، ئەو گۆشەیەیە کە دەکەوێتە نێوان دوو ڕووی کریستاڵیەوە.
Interference colour	ڕەنگی بەیەکاچوون: لە بینایزانیدا، ئەو ڕەنگەیە کە لە زۆربەی کریستاڵەکاندا لە باری تیشکی جەمسەرگراوی یەکتر بڕاودا دەردەکەوێت. ئەستووری و ئاڕاستەی نموونەکەو سروشتی تیشکی تێپەڕیوو کاردەکەنە سەر بەهێزی ئەم ڕەنگە.
Interference figure	شێوەی بەیەکاچوون: ئەو شێوەیەیە کە کریستاڵ دەینوێنێت لە تیشکی جەمسەرگیراودا لەژێر وردبیندا. پێکهاتووە لە چەماوە ڕەنگدارەکان و ئایسۆجایر (هێڵی ڕەش).
Inter folding	نوشتاوەی نێوانی
Inter glacial period	ماوەی نێوان دوو چاخی سەهۆڵ بەندان
Inter granular	نێوانە دەنکۆڵەییەکان
Interiomaginal	لێواری ناوەوە
Inter limb angle	گۆشەی نێوان دوو باڵ
Inter lock	پێکەوە دەبەستێ
Intermediate water	ئاوی ناوەندی
Inter mittent	پچڕ پچڕ
Inter mount	نێوانی شاخەکان
Internal moraine	سەهۆڵ ماڵکی ناوەکی
Intersection	یەکتربڕین
Interstice	بۆشایی

Inte/Isoc

Intertidal region	ناوچەی هەڵکشان
Interval	ووچان
Intra	نێوانی
Intra tellurigue	لەناو زەوی
Intrinsic	خۆیی
Intruded	بیانی، بێگانە
Intrusion	بەناوچووەکان: ئەو کەڤرە ئاگرینەیە کە کەڤرەکانی لە خۆی کۆنتر دەبڕێت و لە قووڵاییدا رەق دەبێت.
Intrusive body	تەنی بەناوچوو
Intumescence	هەڵئاوسان
Inverse	هەڵگەڕاوە، ئاوەژوو
Inversion	پێچەوانە کردنەوە
Invertebrate	بێبڕبڕەکان: ئەو کۆمەڵە گیاندارەن کە بڕبڕەی پشتیان نییە.
Involute	پێچ خواردوو
Involute shell	لەپکەی پێچ خواردوو
Ion exchange	ئاڵوگۆڕی ئایۆن
Ionic bond	بەندی ئایۆنی
Ionization	ئایۆنین، بوون بە ئایۆن
Ionosphere	بەرگی ئایۆنی
Iridescence	شیتەڵبوونی رووناکی
Iron	ئاسن: کانزایەکی قورسی موگناتیسیە توانای لێدان و راکێشانی هەیە و لە رووی کیمیاییەوە چالاکە، خاوێنەکەی بریتییە لە توخمی (Fe).
Iron ores	ئاسنی خاو
Irregular	ئاڕێك و پێك
Island arc	دورگەی کەوانەیی: زنجیرەیەك لە دورگە کە لە بنی قووڵایی دەریاکانەوە بەرز بۆتەوە نزیك کیشوەرەکان.
Isobars	هێڵی پەستان یەکسان
Isochore	ئایسۆ کۆڕ: ئەو هێڵەی کە لەسەر نەخشە دەکێشرێت لە نێوان ئەو خاڵانەی کە هەمان ماوەی ستونیان هەیە لە نێوان دوو ئاستدا. دژی وشەی Isopach ە.
Isochrom	هێڵی رەنگیەکسان
Isochromatic	یەکڕەنگی
Isochrone	هاوتەمەن
Isoclinal	لارییەکسان: بەو چینە چەماوانە دەوترێت کە لاکانی یەکلاریان هەیە.

Isod/Isot

Isodonts	ددان لەیەکچووەکان: بەشێکن لە نەرمۆڵەکان کە دەناسرێن بەبوونی ددانی لەیەکچوو لە شوێنی جومگەدا.
Isogam	هێڵی هێزی موگناتیس یەکسان
Isogeotherms	یەکسانی گەرمایی زەوی
Isogonics	گۆشە یەکسان
Isogyre	ناوچەی رەش: لە بینایزانیدا، ئەو سێبەرەیە یان ئەو رەشێتییەیە کە بەشێکە لە شێوەی بەیەکاچوون. لەم شوێنەدا پێکهێنەرەکانی تیشك هەمان ئاراستەی لەرینەوەیان هەیەبۆیە شوێنەکە رەش دەنوێنێت لەژێر وردبیندا.
Isohaline	هێڵی سوێری یەکسان
Isohyetal line	هێڵی باران بارین
Isolation	لێکدابڕان
Isometric chart	هێلکاری هاوڕێك
Isomorphism	هاوشێوە، هاوبلووربوون: بە دوو مادە یان زیاتر دەوترێت کە پێکهاتنی کیمیاییان جیاواز بێت بەڵام لەسەر هەمان رژێمی بلوور بوون بووبن بە کریستاڵ.
Isomyaria	ماسولکە یەکسانەکان
Isopach	هێڵی ئەستووری یەکسان: ئەو هێڵەیە کە لەسەر نەخشە وێنە دەکێشرێت ئەو خاڵانەی کە تیایاندا ئەستوورای یەکسانە بۆ یەکەیەکی جیۆلۆجی بەیەك دەگەیەنێت. دژی وشەی Isochors.
Isopic bed	چینە هاوشێوازەکان: بەو کەڤرە نیشتووانە دەوترێت کە هەمان شێوازیان هەبێت.
Isopiestic	فشار یەکسان
Isopoda	پێ یان قاچ یەکسانەکان:پۆلێکن لەو گیانەوەرانەی کە دەناسرێن بە نەبوونی لەپکە و هەبوونی چاوی جێگیر و لەشێکی پەستاو لە ماوەی ترایاسییەوە هەیە تا ئێستا.
Isorads	هێڵی یەکسانی چالاکی تیشك دان
Isoseism	هێڵی یەکسانی توندی بوومەلەرزە
Isostasy	هاوسەنگی توێکڵی زەوی: باری هاوسەنگی بۆ توێکڵی زەوی کە لەسەر کەوڵێکی پلاستیکی جێگیر بووە.
Isostatic	هاوسەنگ کردن
Isostructure	پێکهاتووە لەیەکچووەکان
Isotherm	هێڵی گەرمی یەکسان

Isot/Item

Isotope — هاوتا: بەو توخمە کیمیاییە دەوترێت کە زیاتر لە یەك کێشی گەردیلەیی هەیە. ژمارەی پرۆتۆنەکانی ناو ناوك جێگیرە بەڵام ژمارەی نیۆترۆنەکان دەگۆڕێت.

Isotropic — تایبەخۆ یەکسانەکان: بەو ناوەندانە دەوترێت کە رەوشتەکانیان یەکسانە (هەمان رەوشت) بە هەموو ئاراستەکاندا. دژی وشەی Anisotropic ە.

Item — بڕگە

-J ژ-

ئینگلیزی	کوردی
Jack hammer	چەکوشی هەوایی
Jag	ددان
Jagged	دداندار
Jet	فوارە
Joint	نێوانە روو (جۆینت): بەو شکانە دەوترێت لە کەڤردا کە لاکانی ئەو شکانە هیچ جووڵەیەکیان پێوە بەدیناکرێت.
Joint system	رژێمی نێوانە روو: بە دوو تاقم یان زیاتر نێوانە روو دەوترێت کە یەکتریان بڕی بێت.
Jug	لەرە پێو
Junction	بەیەکگەیشتن
Jungle	دارستان
Jupiter	هەسارەی بەرجیس: یەکێکە لە هەسارەکانی کۆمەڵەی خۆر.
Jurassic period	ماوەی جوراسیك: ماوەی دووەمی چاخی ژیانی ناوەڕاست، لە دوای ماوەی ترایاسیکەوە و لە پێش ماوەی کریتاسییەوە دێت. بەناوی شاخەکانی جوراوە ناونراوە کە دەکەوێتە نێوان فەرەنساو سویسراوە. نزیکەی 190–195 ملیون ساڵ دەخایەنێت.
Juvenile	هەرزەکار، پێنەگەیشتوو
Juvenile water	ئاوی ماگمای: بەو ئاوە دەوترێت کە بڕوا وایە لە بنچینەدا لە ماگماوە دێت و یەکسەر دێتە سەر زەوی.

-Kk-

ئینگلیزی	کوردی
Kainozoic era	چاخی ژیانی نوێ (بڕوانە Cenozoic).
Kanat	دەریەند
Kaolin	قوڕی خاوێن، کائۆلین: ئەو خاوەیە کە بە شێوەیەکی سەرەکی لە قوڕی چینی پێکدێت، واتە لە خاوەقوڕییەکانە بەکاردێت لە پیشەسازی سیرامیکدا. پێکهاتووە لە سلیکاتی ئەلەمنیومی ئاوی.
Karst	کارست: جۆرێکە لە تۆپۆگرافی کە لە کەڤرە کلسی و دولۆمایت و جیپسۆم دا دروست دەبێت بەهۆی تواندنەوەوە، کە دەناسرێت بەهۆی بوونی کون و چاڵ و کەندڕەوە. ناوەکە لە هەرێمی کارستی شاخەکانی ئەلبی یوگسلافیای جارانەوە هاتووە.
Katagensis	قووڵە کردار (بڕوانە Catagensis)
Keel	تیغ: پێکهاتوویەکی شێوە پەراسووییە لە دیوی ژێرەوەی کۆنۆدۆنتدا. یان ئەو لێوارە تیژەیە لە دیوی دەرەوەی فۆرامدا.
Kerogen	کیرۆجین: مادەیەکی ئەندامی رەقی نەتوواوەیە لە کەڤرە نیشتووەکاندا کە دەتوانرێت نەوتی لێدەربهێنرێت.
Keriotheca	شانە بەرگ
Key bed	رابەرە چین: چینێکی ناسراو و دیارە یارمەتی کرداری بەیەکگەیاندنی چینەکان دەدات لە شوێنە جیاوازەکاندا.
Kick	لەرزین
Kinetic	جوڵەیی
Klippe	خەلەند: ئەو کەڤرەیە کە بەتەنها ماوەتەوە و بەرگری داماڵین و داخوران دەکات.
Knick point	پنتی بەیەک گەیشتن: هەر خاڵێك کە تیایدا لێژی بگۆڕێت.
Knoll	سەکۆی شیلانی
Knot	گرێ

-L1-

ئینگلیزی	کوردی
Label	نیشانە
Labile	نەسرەوت
Labium	لچ
Labrum	لێو
Laccoliths	لاکۆلیث: بەو کەڤرە ئاگرینییە شێوە گومەزیانە دەوترێت کە لە قووڵاییدا ڕەقدەبن و بنیان تا رادەیەك تەختەو، دەبنە هۆی ئەوەی کە چینەکانی سەرەوەیان خواریکەنەوەو بیانچەمێننەوە.
Lacustrian	دەریاچەیی
Ladder vein	دەماری پلە پلە کراو
Lag deposits	نیشتووی بەجێماو: کۆبوونەوەی ئەو نیشتووە زبرانەی کە پارچەی کەڤرە زۆر رەقەکانە لەبنی ئاوەڕۆدا دەمێنێتەوەو ئاوەکەیان هەوا ناتوانێت هەڵیان بگرێت لەبەر گەورەییان.
Lagoon	لاگوون: ئەو دەریاچەیەی کە زۆر قووڵ نییەو بەبەر بەستێکی مۆڵگەیی درێژکۆلەی تەسك لە دەریا جیاکراوەتەوەو ئاویە ناو ئاوی دەریا بەربەستەکە دەبڕێت و ئاوی دەداتێ، بەگشتی بەشێوەیەکی تەریبن بە کەناری دەریاکان.
Lake	دەریاچە
Lakelete	زۆنگاو
Lamella	توێژاڵ
Lamellibranchiate	نەرمۆڵەکان
Laminar	توێژاڵ : ئەو چینەی کە ئەستوورییەکەی لە 1سم کەمترە.
land	وشکایی
Land fall	داڕمانی گڵی یان خۆڵی
Land scape	دیمەنی گشتی
Land slide (land slip)	داخزان: جوڵەی لەناکاوی خۆڵ یان چینە کەڤرەکان لەسەر ڕوویەکی لێژی زۆر.
Land subsidence	داچوونی زەوی
Lane	ڕاڕەوی تەسك
Latent	شاراوە، مات
Lateral aperture	تەنیشتە کون
Lateral erosion	داخورانی تەنیشتی

Late/Lign

Laterite soil	خۆلی سوور: ئەو نیشتووە بەجێماوانەیە کە لە ژێر باردودۆخی ئاووهەوایەکی تایبەتدا دروست دەبێت لەناوچە گەرمەکاندا. پێکهاتووە لە ئۆکسیدی ئاسنی ئاوی هەروەها سلیکا و ئەلەمنیۆم بەشێوەی مادەی ئاسەرەکی تیایدایە.
Latitude	هێلی پانی
Lattice	ریز بوونی کریستالی: یەکەی خانە
Latic texture	تنراوی تۆڕی
Laurasia	لۆراشیا: کیشوەرێکی کۆنە بریتی بوو لە ئەمریکای باکورو ئەوروپا و ئاسیاو سەرووی هیمالایا، پێش ئەوەی وەك ئێستا دابەش بین.
Lava	لاڤا: زاراوەیەکی گشتییە بەکاردێت بۆ ئەو مادە کەڤرییە تواوانەی کە لە گڕکانەکانەوە دەردەچن و بەزۆری لە سلیکا پێکهاتوون.
Law of superposition	یاسای بەدوایەکهاتنی چینەکان: ئەو یاسایەیە کە دەڵێت لەو چینانەدا کە نەشێواون چینەکانی سەرەوە تازەترن لەوانەی کەلە ژێرەوەن، واتە چینە کۆنەکانی بەچینی تازە داپۆشراون لەهەر بەدوای یەکهاتنێکدا کە تێکنەچووین بەهۆی کارتێکەرێکەوە.
Layer	چینۆکە: ئەستوورییەکەی لە چین کەمترە.
Layout	نەخشە کێشان
Lead ore	خامی قورقوشم
Leaf like structure	پێکهاتووی گەڵا شێوە
Leakage, Leak	دادان
Ledge	لێواری موڵکە شیلانییەکان
Lens	سێلۆ، هاوێنە
Lenticular	هاوێنە شێوە
Levee	بەربەست
Level	ئاست
Leveling	رێککردن، تەختکردن
Lever	قۆڵ
Ligament	پێبەستی دەرەکی، شەپك، کاروان: ئەو پێکهاتووە کایتنییە لاستیکییە لە گیانداری نەرمۆڵە دوولەپکەییەکاندا کە هەردوو لەپکەکە بەیەکەوە دەنوسێنێت.
Lignite	لیگنایت، خەڵوز: ئەو خەڵوزەیە کە رەنگەکەی رەش یان قاوەییەو پلەی بە خەڵوز بوونی زیاترە لە پیت و کەمترە لە خەڵوزی بیتیومینی.

Limb	باڵ
Lime	کلس
Limestone	بەردی کلسی: کەڤرێکی نیشتوویيە بەشێوەیەکی سەرەکی پێکهاتووە لە کاربۆناتی کالسیۆم (زیاتر لە 50٪ی کێش یان رێژەی سەدی لە ژێر وردبیندا)، لەوانەیە کاربۆناتی مەگنیسیۆمیش بە رێژەی جیاجیا هەبێت. لە ئاوی پاك و دەریاکاندا دەنیشێت. لە بنچینەدا ئەندامی یان کیمیایی یان وردبوويیە.
Limit	رادە، سنوور
Linear	هێڵی
Linear folds	نوشتاوە هێڵییەکان
Linked	بەستراو
Linn	تاڤگە
Liquid	شلە
Liquid limit	سنووری شلبوونەوە:کەمترین بڕی ئاوە کەزیاددەکرێت بۆ گڵێك کە تیایدا ئەو گڵە تواناى جوڵەی هەیە وەك شلەکان.
Lithification	رەقبوون، بوون بە کەڤر: سەرجەم ئەو کردارانەیە کە دەبێتە هۆی رەقبوونی نیشتووەکان و بەکەڤربوونیان.
Lithofacies	شێوازی کەڤری، کەڤرە شێواز: کۆمەڵێ سیفاتی کەڤرییە کە تایبەتە بە ژینگەیەکی نیشتنی دیاری کراوەوە. یان ئەو شێوازەیە کە دەناسرێت و جیادەکرێتەوە لە کەڤرەکانی سەر و ژێری بەهۆی جۆری کەڤرەکەوە. بە دژی وشەی biofacies دێت.
Lithogenesis	زانستیبوون بە کەڤر
Lithology	زانستی سروشتی کەڤر
Lithosphere	بەرگی کەڤری: بەرگی رەقی دەرەوەی گۆی زەوی واتە توێکڵی زەوی پێکهاتووە لە سیاڵ و بەشی سەرەوەی سیما.
Lithostatic pressure	پەستانی چینە بەردەکان
Lithostratigraphy	چینزانی کەڤری: ئەو چینزانییەیە کە بەشێوەیەکی سەرەکی لەسەر سیفاتە کەڤرییەکان و جۆری کەڤرەکان چینەکان دابەش دەکات.
Littoral	کەنار: ئەو ژینگەیەیە کە دەکەوێتە نێوان ئاستی هەڵکشان و داکشانی ئاوەوە.
Live oil	نەوتی خاو
Load cast	داڕێژگە قورسایی: کاتێك چینێکی لم لەسەر چینێکی قوڕ دەنیشێت لەمەکە پاڵەپەستۆ و قورسایی دەخاتە سەر قوڕەکە، لەبەر ئەوە لە شێوەی چاڵدا قوڕەکە دەچێت بەناودا و پڕ دەبێت لە لم، پاش داخورانی قوڕەکە ئەو شێوەیەی دەمێنێتەوە پێی دەڵێن داڕێژگەقورسایی.

Loam/Lymn

Loam	تێکەڵ، لووم: بەو خۆڵە دەوترێت کە پێکهاتووە لە تێکەڵەیەکی لیتەو لم و مەوادی ئەندامی.
Lobe	پل
Local	ناوخۆ
Local anomaly	ناوازەی ناوخۆیی
Lode	دەمار: شکاوییە کە لە کەڤردا کە پڕ دەبێتەوە بە مەوادی خاوی.
Lodestone	بەردی موگناتیسی
Loess	لوون، نیشتووی بایی: نیشتووی بایی چوون یەك پێکهاتووە لە مەوادی لیتەیی و لمی و دەوڵەمەندا بە کوارتز.
Log	لۆگ،تۆمار:بریتییە لە تۆمارکردنی ئەو چینە بەردانە یان ڕەوشتی ئەو چینە بەردانە وەك گەیاندن،بەرگری...هتد کە دەردەکەوێتبەهۆی هەڵکەندنی بیرێکەوە.
Longitude	هێڵی درێژی
Loop	گرێ
Lopolith	لۆپۆلیث: تەنێکی ئاگرییە کە ناوەڕاستەکەی بەشێوەی حەوزەو لە قووڵایدا ڕەق دەبێت.
Lost volcano	گڕکانی خامۆش
Low	نزم
Low land	نزمایی
Lamachelle	بەردە کلسی لەپکەیی
Lump	تۆپەڵ
Lunar	مەیڤی
Luster	بریسکە: بریتییە لە پلەی شکانەوەی تیشك لەسەر ڕووی‌خاو. یەکێکە لە سیفاتە فیزیاییەکانی کە بەکاردێت بۆ ناسینەوەی خاوەکان. لەو زاراوانەی کە بەکاردێت بۆ وەسفکردنی بریسکە: کانزای‌وناکانزایی (شوشەیی و ڕۆنی و ئاوریشمی و مۆمی...هتد).
Lymnology	زانستی دەریاچەکان

- Mm -

ئینگلیزی	کوردی
Macalubas	گڕکانی قوڕین
Macle	ریز بوونی بلووری
Macrocrystalline	بلووری گەورە
Macrography	لێکۆڵینەوەی پێکهاتووی کانزایی بەچاو
Macro molecular	گەردە گەورەکان
Macroscopic	دیار، بەچاو ئەبینرێ
Macular rock	کەڤری پەڵەدار
Madrporia	شیلانی بەردی
Mafic mineral	خاوە مافییەکان: بەو خاوانە دەوترێت کە لە پێکهاتنیاندا ئاسن و مەگنیسیۆمی تیادایەو بە گشتی رەنگیان رەشە.
Magma	ماگما: بریتییە لە مەوادی کەڤری تووارە لەناو زەویدا دروست دەبێت (توێکل یان بەشی سەرەوەی کەوڵ) بە رەقبوونی کەڤرە ئاگرینەکان دروست دەکات.
Magma chamber	ژووری ماگما
Magmatic differentiation	جیاکاری ماگماتی: هەر کردارێك کە ببێتە هۆی جیابوونەوەی ماگما بۆ پارچە ی جیاواز لە پێکهاتنی کیمیاییدا.
Magmatic anomaly	ئاوازەی موگناتیسی
Magnetic azimuth	گۆشەی تەوقە سەری موگناتیسی
Magnetic bearing	ئاراستەی موگناتیسی
Magnetic declination	لادانی موگناتیسی
Magnetic dip	لاری موگناتیسی
Magnetic field	کایەی موگناتیسی
Magnetic flux	لێشاوی موگناتیسی
Magnetic needle	دەرزی موگناتیسی
Magnetic polarization	جەمسەرگری موگناتیسی
Magnetic variation	گۆڕانی موگناتیسی
Magnetometer	موگناتیسپێو
Magnetification	گەورە کردن
Magnitude (Earthquake)	بڕی زەمین لەرزەیی

Main	سەرەکی
Mainland	وشکایی
Malleable	کوتیو
Mammals	مەمکدارەکان یان گواندارەکان
Mantle	کەوڵ: ئەو بەرگەی زەوییە کە لە ژێر توێکڵەوە دێت و دەکەوێتە سەر کرۆکەوە، واتە دەکەوێتە نێوان هەردوو نابەردەوامی مۆهۆو گوتنبەرگەوە. لە نزیکەی قووڵایی 35کم وە دەست پێ دەکات تا 2900کم، وە دەکرێت بە چەند ناوچەیەکەوە. یان ئەو کەوڵەی کە دەوری لەشی نەرمۆڵەکان دەدات.
Manual	دەستی
Map	نەخشە: بریتییە لەو هێڵکارییە یان نواندنەی رووی زەوی یان بەشێك لە زەوی لەسەر روویەکی تەخت بەپێی پێوانەیەکی دیاری کراو. وەك نەخشەی تۆپۆگرافی یان نەخشەی جیۆلۆجی.
Marble	بەردی مەڕ مەڕ[1]، ماربل[2]: 1-هەر بەردێك یان کەڤرێك کە لە رووی ئابوورییەوە سوودی هەبێت و توانای سافکردنی هەبێت و بەهێز بێت. 2-کەڤرێکی گۆڕاوە پێکهاتووە لە کریستاڵی ورد یان زبر لە کالسایت یان دۆلۆمایت کە دووبارە بە کریستاڵ بووبێتەوە.
Marble quarry	کانی مەڕ مەڕ
Marcasite	بەردە ئاگر: کانزایەکی بلاوە رەنگێکی زەردی قاوەییباو یان خۆڵە مێشییە. لە رووی کیمیاییەوە پێکهاتووە لە FeS_2.
Marginal	کەناری، پەراوێزی
Marine current	تەوژمی دەریایی
Marine deposit	نیشتووی دەریایی
Marker bed	چینی رابەر: بەهەمان مانای Key bed دێت.
Marl	کلسی قوڕی
Mars	هەسارەی بارام: چوارەم هەسارەی کۆمەڵەی خۆر.
Marsh	زەلکاو
Marsh gas	گازی میثان
Matriculate	بەیەکانووساوەکان
Mass	بارستە، تۆپەڵ
Massive	تۆپەڵی: لە کەڤرەکاندا پێکهاتوویەکی چوون یەکە بە جۆرێك نەچین و نە پەرەپەرەی تیا بەدی ناکرێت. لە خاوەکاندا بریتییە لە تۆپەڵی کە نەبووە بە کریستاڵ.
Mass movement	بارستە جوڵە

Mass number	بارستە ژمارە
Material	مادە ،کەرەسە
Matrix	مادەی پێکەوە بەست، زەمینە
Mature	پێگەیشتوو
Maximum	بەرزترین، گەورەترین
Mean	ناوەراست
Meander	پێچاوپێچ
Measure	پێوانە، سەنگ
Measurement	پێوان
Mechanical weathering	کەشاندنی میکانیکی: ئەو جۆرەیە لە کەشاندن کە تیایدا هێزە فیزیاییەکان وەك بەستن و خاوبونەوەی ئاو و گەشەسەندنی کریستاڵی خوێ و گۆڕانی پلەی گەرما تیایدا زاڵە. دژی کرداری chemical weathering دێت.
Medicinal spring	کانیاوی کانزایی
Megascopic	دیار، بەچاو ئەبینرێ
Megaseism	زەمین لەرزەی بەهێز
Megaspore	گەورە هەڵاڵە
Melting point	پنتی شلبوونەوە
Member	ئەندام: بەشێکە لە پێکهاتوو دەناسرێت بە بوونی سیفاتی کەڤری دیاریکراو، یەکەیەکی چینزانی کەڤرییە.
Mercury	جیوە (Hg)یان هەسارەی ناهی: یەکەم هەسارەی کۆمەڵەی خۆر.
Meridian	بازنەی هێڵی درێژی
Merosyncline	چینە چەماوەچاڵی ناوەندی
Mesh	مێش: کونی تۆڕە ، یەکسانە بە ژمارەی کونەکان لە ئینجێکی درێژیدا. یەکەی پێوانی بێژنگە. بۆ نموونە 20 مێش مانای وایە 20 کون هەیە لە ئنجێك دووجادا.
Mesohaline	نیمچە سوێر
Mesozoic	چاخی ژیانی ناوەراست: بەشێکە لە تەمەنی جیۆلۆجی لە دوای چاخی ژیانی کۆنەوە دێت و پێش چاخی ژیانی نوێ دەکەوێت، و لە چەند ماوەیەك پێکدێت. نزیکەی لە 225 ملیون ساڵ لەمەو پێشەوە دەست پێدەکات تا 65 ملیون ساڵ لەمەوبەر دەخایەنێت.
Metacrystal	بلوور یان کریستاڵی گۆڕاو
Metal	کانزا: بریتییە لەمەوادیسروشتی کە توانای توانەوەی هەیەو گەیەنەرێکی باشی کارەبایەو رەقە لە پلەی گەرمای ئاساییدا جگە لە جیوە نەبێت. دەناسرێت بە بوونی بریسکەیەکی کانزایی.

Metallogenesis	دروست بوونی‌خاوه کانزاییه‌کان
Metamorphic aureole	بازنه‌ی گۆڕان یان ناوچه‌ی گۆڕان
Metamorphic differentiation	جیاکاری گۆڕانی
Metamorphic facies	شێوازی گۆڕاو
Metamorphic rock	که‌ڤری گۆڕاو: به‌شێکی سه‌ره‌کی‌یه له که‌ڤره‌کان، به‌و که‌ڤرانه ده‌وترێت که به‌هۆی گه‌رمایی و پاڵه‌په‌ستۆوه پێکهاتن و دروست بوونیان گۆڕاوه. وه‌ك که‌ڤری نایس و شیست.
Metamorphism	گۆڕین: ئه‌و کردارانه‌یه که ده‌بێته هۆی گۆڕینی که‌ڤره‌کان له رووی پێکهاتن و دروست بوونیانه‌وه به‌هۆی گه‌رمای و پاڵه‌په‌ستۆو کرداره کیمیاییه‌کانه‌وه.
Metasomatism	گۆڕینی خاوی: ئه‌و کردارانه‌ی که ده‌بێته هۆی جێگرتنه‌وه‌ی خاوێك به خاوێکی‌تر که جیاوازبێت له پێکهاتنیدا.
Metastable	نیمچه جێگیر
Metazoa	گیانداره فره خانه‌کان
Meteorite	ئه‌یزه‌ك، به‌رده ئه‌ستێره : پارچه به‌ردێك یان که‌ڤرێك که له ئه‌ستێره‌کانی تری گه‌ردوونه‌وه که‌وتبێته سه‌ر زه‌وی.
Meteorology	که‌شزانی
Microclastic	وردبووی ورد
Microcrystalline	بوون به کریستاڵی ورد
Micro earthquake	زه‌مین له‌رزه‌ی بچوك
Microfossils	بووبه‌رده ورده‌کان: ئه‌و بووبه‌ردانه‌یه که هێنده بچوکن به‌بێ به‌کارهێنانی وردبین ناتوانرێت لێیان بکۆڵرێته‌وه وه‌ك فورامنیفێرا، به‌رامبه‌ره‌که‌ی وشه‌ی Macrofossils دێت.
Micropaleontology	زانستی بووبه‌رده ورده‌کان: به‌شێکه له بووبه‌ردزانی تایبه‌ته به لێکۆڵینه‌وه‌ی بوو به‌رده ورده‌کان.
Micro pores	وردبینه کون
Micro porosity	کونیله ورده‌کان
Microscope	وردبین: ئامێرێکی بینایه به‌کاردێت بۆ به‌ده‌ست که‌وتنی وێنه‌ی گه‌وره‌ی شته بچوکه‌کان پێکهاتووه له هاوێنه‌کان و شانۆ و هه‌ڵگرو.. هتد، زۆر جۆری هه‌یه‌و به‌کارهێنانی زۆره.
Microspore	ورده هه‌ڵاڵه
Micro structure	پێکهاتووی ورد یان بچوك

Migm/Moho

Migmatite	میگماتایت، نیمچە ماگما: ئەو کەڤرەیە کە پێکهاتوە لە چینی لەدوای‌یەکی کەڤرەکانی گرانایت و شیست.
Migration	کۆچ کردن
Milky way	رێی کاکێشان
Miller indices	هاوکۆلکەی میللەر: بریتییە لە سێ یان چوار ژمارەی تەواو، بەکاردێت بۆ دیاریکردنی شوێن و ئاراستەی رووە کریستاڵییەکان، وەك (111).
Mine	کانگا: هەر چاڵێك لە ژێر زەویدا بۆ دەرهێنانی خاوەکان بەکاربهێنرێت. وەك کانگای خەڵوز.
Mineral	خاو: مادەیەکی سروشتی نا ئەندامی چون یەکی رەقە (جگە لە جیوە) پێکهاتنێکی کیمیایی دیاریکراو و ریزبونێکی گەردیلەیی و بلووری رێك و پێکی هەیە.
Mineral deposits	نیشتووە خاورییەکان
Mineralization	بوون بەخاو: زیادکردنی مادەیەکی‌خاوی بۆ هەر تەنێك یان کرداری جێگرتنەوەی مادەیەکی ئەندامی لە لایەن مادەیەکی خاورییەوە وەك لە بوون بەبەردا.
Mineralogy	زانستی خاوەکان: ئەو زانستەیە کە لە خاوەکان دەکۆڵێتەوە لە رووی چۆنێتی دروست بوونیان و پۆلێنکردن و سیفاتەکانیان و شوێنی هەبوونیان.
Mineraloids	لەخاوچووەکان
Minimum	کەمترین، بچوکترین
Mining	کانگا کەندن
Mining geology	جیۆلۆجیای کانگاکان
Miocene	مایۆسین: سەردەمێکی سیانییە لە دوای ئۆلیگۆسینەوە وە پێش بلایۆسین دێت.
Miogeosyncline	مایۆجیۆسینکلاین: بەو جیۆسینکلاینە دەوترێت کە لە کاتی نیشتن دا چالاکی گڕکانی تیادا نییە. واتە ئەو بەشەی ئۆرسۆجیوسنکلاین کە گڕکانی تیادا نییە و نزیکە لە بەشی جێگیرەوە.
Miscibility	توانای تێکەڵ بوون
Mixer	تێکەڵکەر
Mixture	تێکەڵە
Mode	شێواز
Model	نموونە ، مۆدێل
Mohorovicic discontinuity	نابەردەوامی مۆهۆ: ئەو سنوورەیە کە تیایدا شەپۆلە بومەلەرزەییەکان بە کوتوپڕی دەگۆڕێن و دەکەوێتە نێوان توێکڵ و کەوڵی گۆی زەوییەوە. قووڵی ئەم نا بەردەوامییە لە ئۆقیانووسەکاندا لە نێوان 5-10کم دایە لە ناوچە وشکانییەکان دا 35کم دەبێت و لە ناوچە زنجیرە شاخەکاندا دەگاتە 70کم. بەناوی زانای بەناوبانگی بوومەلەرزە زانەوە ئەندریا مۆهۆرۆڤیچەوە ناونراوە.

Mohs/Mosa	
Mohs scale	پێوەری مۆهس: دەخاوی پێوانەییە لە رووی رەقێتییەوە. بە نەرمترین خاو دەست پێدەکات تا رەقترین خاوبەم شێوەیە: تالك، جپسیۆم، کالسایت، فلۆرایت، ئەپەتایت، ئۆرسۆکلیز، کوارتز، تۆپاز، کۆرەندەم و ئەڵماس.
Moisture	شێ
Molasse	مۆلاس: زاراوەیەکی وەسفییە بەو شێوازە نیشتوانە دەوترێت کە دەناسرێن بە بوونی ئەستوورایییەکی زۆرو چینەکانی نەرم و چینبووی براو نیشتووەکانی چەو لم و قوڕو مارڵ تیادایە و دەوڵەمەندن بە بەردبوو. زیاتر نیشتووە ووردبووەکانی تیادایە لە فلێش و کەمتر رێك و پێك ترە. دژی وشەی فلێش دێت.
Mold (Mould)	چاپ: ئەو چاپەی کە لەپکە بەجێی دەهێڵێت لەسەر کەڤر لەوانەیە ناوەکی یان دەرەکی بێت. دژی وشەی داڕێژگە دێت. یان ئەو چاڵەی کە لەسەر رووی نیشتووەکان دروست دەبێت.
Mollusca	نەرمۆڵەکان: پۆلێکن لە پۆلەکانی بێبڕبڕەکان.
Momentum	تەوژم
Monoaxis	یەکتەوەرەیی
Monochromatic	یەکڕەنگی
Monoclinal	یەکلاری: سیفەتێکی ئەو چینانەیە کە بەیەکلادا لارن، بەڵام یەکێك لەلاکانی چینەچەماوەی کوڕ یان چاڵ نییە. یان ئەو چینانەی کە هەمان ئاراستەیان هەیە.
Monoclinic system	رژێمی یەکلاری: یەکێکە لەو شەش رژێمەی کە مادەکان لەسەری دەبن بە کریستاڵ. سێ تەوەرەی نایەکسانی هەیە.
Monocyclic	یەکخولی
Monogenesis	یەکبنەچە
Monomer	گەردیلە سادەکان
Monomineralic	یەکخاوی: بەو کەڤرە دەوترێت کە لەیەك خاو پێکهاتووە. وەك کەڤری دۆنایت.
Moon	هەیڤ یان مانگ: تەنها دواکەوتەی هەسارەی زەوییە.
Moraine	سەهۆڵماڵك: ئەو بەرزاییەیە کە لە ئەنجامی نیشتنی ئەو نیشتووانەوە دروست دەبێت کە سەهۆڵ یان بەفراوەر دەیگوازێتەوە.
Morenic debris	وردبووی خەلەندی
Morphology	شێوە زانی: شێوەی سەر رووی زەوی.
Mosaic	مۆزاییك: لەنیشتووەکاندا، تێراوێکە کە دەناسرێت بەوەی لە کەڤرە نیشتوە کریستاڵییەکاندا هەیەو لێواری دەنکۆڵەکان رێك و پێکە وەك لە دۆلۆمایتدا.

Moss	قەوزە
Mother rock	کەڤری دایک: ئەو کەڤرەیە کە کەڤرەکانی تر یان نیشتووەکان لایەوە دروست دەبن. بەهەمان واتای کەڤری سەرچاوە دێت.
Mottled	فرە ڕەنگی
Mountain	چیا، شاخ، کێو: هەر بەشێك لە توێکڵی زەوی کە بەرزتر بێت لە گرد، لەوانەیە بەتەنها یان لە شێوەی زنجیرەیەکدا هەبێت. بەگشتی دەبێت 300م بەرزتر بێت لە زەوی چواردەوری.
Mouth river	ڕێژگەی ڕووبار
Movement	جوڵە
Mud	قوڕ: تێکەڵەیەکە لە قوڕو لیتەی ڕەقنەبوو.
Mudstone (argillite)	کەڤری قوڕین: ئەو کەڤرە قوڕینەیەیە کە ڕەقەو بەڵام پەڕە پەڕە نییە.
Mud crack	درزی قوڕ: ئەو درزە نارێك و پێکە چەند لایەیە کە لە ئەنجامی هاتنەوەیەکی قوڕ دروست دەبێت.
Multimodal	فرە شێوەیی
Multiple	چەند جارە
Multipolar	فرە جەمسەر
Mural pores	کون دیوارییەکان
Mutation	بازدان: ئەو گۆڕانە کتوپڕانەیە کە لە بوونەوەراندا لە کاتی گەشەسەندندا ڕوو دەدات.
Mutual	ئاڵوگۆڕکراو
Mylonazation	تێکشکاندن
Myophore	ماسولکە هەڵگر
Myriapoda	فرە پێیەکان: بەشێکن لە پێجومگییەکان کە مێرووەکانیش دەگرێتەوە. زۆر بەکەمی وەك بەردبوو هەڵدەگیرێن.

-Nn-

ئینگلیزی	کوردی
Nacr	مرواری
Nanofossils	بەردبووە هەرە بچووکەکان وەك کۆکۆلیث کە بەبەردبووی زۆر بچوکی کلسین.
Napes	کەڤری نامۆ: تەنی گەورەن لە کەڤر کە لە شوێنی دروست بوونیانەوە گوێزراونەتەوە و لەسەر کەڤری تر جێگیر بوون، ئەمەش دەبێتە هۆی چەمانەوەی چینەکان بەشێوەیەکی گەورە و فراوان.
Nape zone	ناوچەی خشاو یان نامۆ
Narrow	تەسك
Native element	توخمی بێخەوش: هەر توخمێك کە لە سروشتدا بە تەنها هەبێت، ناکانزاکان وەك کاربۆن، گۆگرد و نیمچە کانزاکان وەك ئارسنیك و بزموث و کانزاکان وەك ئاڵتون و مس.
Natural gas	گازی سروشتی
Natural levee	بەربەستی سروشتی
Natural selection	هەڵبژاردنی سروشتی: ئەو کردارەیە کە بوونەوەران بەهۆیەوە دەپارێزرێن چونکە باشتر دەگونجێن لەگەڵ گۆڕانی دەوروبەردا.
Near	نزیك
Nebular hypothesis	گریمانی سەدیمی: گریمانەی دروست بوونی گەردوون لەلایەن لاپلاس لە ساڵی 1796دا دانراوە. وا دادەنێت کە لە پێش دا سەدیمێکی گازی گەورە هەبووە و پاش هاتنەوەیەکی خولاندنەوەی بۆ دروست بووە لەپاشاندا بۆتە هۆی دروست بوونی هەسارەکان و سوڕاندنەوەیان بەدەوری تەنی ناوەندی دا، خۆر. ئەم گریمانەیە لەبەر ئەوەی زەبری گۆشەی خۆر زۆر کەم بە رێژەی هەسارەکانەوە بۆیە وەلا نراوە.
Nektons	مەلەوانەکان: بەو گیانەوەرانە دەوترێت کە توانای مەلە کردنیان هەیە.
Neogenesis	دروست بوونی تازە
Neomorphism	دروست بوون: بەو گۆڕانانە دەوترێت کە لە نێوان خاو، خۆی یان هاوشێوەکانیدا ڕوودەدات، بەجۆرێك کریستاڵی دروست بوو گەورەتر یان بچوکتر بێت یان شێوەکەی جیاواز بێت لە کریستاڵی پێشوو. کردارەکانی هەڵگەڕانەوەو سەرلەنوێ بە کریستاڵ بوون دەگرێتەوە. یەکەم جار لەلایەن زانا فۆلك لە ساڵی 1965 دا بەکارهێنراوە.

Neri/Numm

Neritic zone	ناوچەی نێریتی: ئەو ناوچەیەیە لە دەریاکان کە قوڵییەکەی لە 200م تێپەڕ ناکات.
Net slip	پوختە لادان
Net work	تۆڕ، رژێم
Nick	قڵیش
Nodular	گرێی: تەنێکی بچوکی رەقی خڕ یان گۆیی نا رێك و پێکە لە خاوێك یان کۆمەڵە خاوێك پێکهاتووە. دەناسرێت بە بوونی پێکهاتنی جیاواز و رەقێتی گەورەتر لەو نیشتووانەی کە تیایدایە. وەك گرێی چێرتی لەناو بەردی کلسدا.
Noise	ژاوە ژاو
Nomenclature	ناونان
Nominal	ناوی
Nonconformity	نایەککەوتن: ئەو نایەککەوتنەیە کە لە نێوان کەڤری ئاگری لە ژێرەوەو کەڤرە نیشتووەکان لەسەرەوە دروست دەبێت، کاتێك ئەو رووە تووشی داماڵین و داخوران بووە پێش ئەوەی نیشتووەکان بنیشێت.
Noncrystalline	نەبوو بە کریستاڵ
Nonmetal	ناکانزایی
Normal	ئاسایی
Normal fault	لێکترازاوی ئاسایی: ئەو جۆرەیە لە لێکترازاو کە تیایدا دیواری هەڵواسراو بۆ خوارەوە دەجوڵێت بە رێژەی پێدیوارەوە. گۆشەی لێکترازاوەکە لە نێوان 45° – 90° دایە.
Normal stress	فشاری ستوونی: ئەو پێکهێنەرەی فشارە کە ستوونە لەسەر رووپەکی دیاریکراو.
North	باکوور، سەروو
Nuclear	ناوکی
Nucleus	ناوك
Numerical	ژمارەیی
Nummulite	نیومیولایت: هەر فورامینیفێرایەك بگەڕێتەوە بۆ خێزانی نیومیولایتید، دەناسرێن بە بوونی سەدەفەیەکی رووتەخت.

-Oo-

ئینگلیزی	کوردی
Oasis	مێرگ
Oarpoidea	دوو لا تەنك
Objective	بابەتی
Oblate	قوپاو
Oblique	لار
Oblique extinction	تاریك بوونی لار
Obsidian	شووشەی گڕکانی: کەڤرێکی شوشەی بەشی گڕکانییە، بەگشتی پێکهاتنی کیمیایی کەڤری رایولایتی هەیە، بریسکەکەی شوشەییەو شکانەکەی مەحارییە.
Obstruction	رێگرتن
Obtuse bisectrix	لەتکەری گۆشەی کراوە
Occult mineral	خاوی شاراوە
Occurrence	بوون
Oceanic deposits	نیشتروی ئۆقیانووسەکان
Oceanography	زانستی دەریاو ئۆقیانووسەکان
Octahedron	هەشتپاڵو،هەشتە رووە:تەنێك کە لە هەشت روو پێکهاتبێت.
Ocular	چاوی
Odorless	بێبۆن
Off lap	نیشتووی گەڕانەوە: ئەو بارەی کە لە ئەنجامی کشانەوەی دەریاوە روودەدات کاتێك نیشتووە کەنارییەکان لەسەر نیشتووە دەرياییەکان دەنیشێن.
Offset	لادانی ئاسۆیی
Offshore bar	بەربەستی کەناری: بەربەستێکی نزیك کەنارە ئاو دایپۆشیوە.
Oil	نەوت: بڕوانە Petroleum.
Oil accumulation	کۆبوونەوەی نەوت
Oil basin	ئاوزێڵی نەوتی
Oil field	چاڵگەی نەوت،نەوتە جاڕ،نەوتەڵان
Oil sand	لمی نەوت: بەهەر چینێك کە کوندار بێت دەوترێت کە نەوتی تیادا بێت.
Oil shale	کەڤری قوڕی نەوتی: کەڤرێکی رەش یان قاوەییە کە کیرۆجینی تیادابێت و هایدرۆکاربۆنی شل بەرهەم بێنێت.نەوتی بەشێوەیەکی سەربەست تیادا نییە.

Oligocene	ئۆلیگۆسین: سەردەمێکە لەسەردەمەکانی ماوەی سیانی لە دوای ئیۆسین و پێش مایۆسین دێت.
Oligomiktic	ئۆلیگۆمیکتیك: بەو کەڤرە وردبووە نیشتوانە دەوترێت کە لەیەك جۆر کەڤر دروست بوون. وەك چەوی ئۆرسۆکوارتزی.
Olivine	ئۆلیڤین: خاوێنکەپێکهاتووە لە سلیکاتی مەگنیسیوم و ئاسن $(Mg, Fe)_2SiO_4$ رەنگەکەی زەیتونیەو لە کەڤرە ئاگرینە سەروو تفتەکاندا زۆرە.
Ontogeny	مێژووی ژیانی تاك: ئەو زنجیرە شێوە گۆڕانانەیە کە بریتییە لە گەشەی لەدوای یەك کە تاك پیایدا تێپەڕ دەبێت.
Onyx	بەردی سلێمان: جۆرێکە لە چالسیدۆنی چین چینە کە لە رەنگدا جیاوازن وەك رەش و سوور یان سوورو سپی بەڵام جیاوازە لە چالسیدۆنی بەوەی کە ئەم چینانە رێك و تەریبن بە یەکتر.
Oolite, oolith	ئۆئۆلایت: تەنێکی خڕی گۆی یان هێلکەییە لە کەڤرە نیشتووییەکاندا. ناوکێکی هەیە، تیرەکەی لە نێوان 0,2 وە تا 0,5 ملم دایە.
Oolitic limestone	بەردە کلسی ئۆئۆلایتی
Ooze	ئوزن: بریتییە لە نیشتووی قووڵایی ئۆقیانووسەکان کە بەلانی کەمەوە لە 30٪ بریتییە لە پەیکەری بوونەوەرە پیلاجیکەکان، ئەوی تریشی کانزا قوڕییەکانە. بەناوی ئەو بوونەوەرەوە ناودەبرێت کە زۆری تیایە وەك Globigerina ooze.
Opal	بەردە شیری: خاوێنکە (یان نیمچە خاوێنکە) لە ئۆکسیدی سیلیکۆنی ئاوی دروست بووە $SiO_2 \quad nH_2O$ پێکهاتنی کریستاڵی نییە و رەنگی زۆرە.
Opaque	نووتەك: بەو ماددەیە دەوترێت کە رێگا بە تێپەڕ بوونی تیشکی بینراو نادات پیایدا.
Operculume	سەرپۆش
Ophiolite	ئۆفیۆلایت: کۆمەڵێك لە کەڤرە ئاگرییە تفتەکان و سەروو تفتەکانی لە سبیلایت و بازلت تا گابرۆ و پیریدۆتایت هەروەها سەربنتین و کلۆرایت. دروست بوونی هاوکاتە لەگەڵ گەشەکردنی جیۆسنکلایندا.
Ophitic texture	رەشتەی ئۆفیتی: تنراوێکی تایبەتە بە کەڤرە ئاگرینەکانەوە دەناسرێت بە بوونی کریستاڵی بلاجیۆکلیز لەناو کریستاڵی وردی پایرۆکسیندا.
Optical	بینایی
Optic axis	تەوەرەی بینایی

Opti/Orth

Optimum	گونجاوترین
Orbicular	گۆیی
Orbit	خولگە
Order	هۆز
Ordinary	ئاسایی
Ordinary light	ڕووناکی ئاسایی
Ordinary ray (O- ray)	تیشکی ئاسایی: لە کریستاڵە یەک تەوەرەییەکان دا، ئەو تیشکەی کە لەرەکەی ئەستوونە لەسەر تەوەرەی بینایی بەرامبەر وشەی E- ray دێت.
Ore	خام: کۆبوونەوەی خاوێك یان چەند خاوێك بەشێوەیەکی سروشتی کە نرخێکی ئابووری هەبێت لە کاتی دەرهێنانیدا.
Organic	ئەندامی
Organization	ڕێکخراو
Organism	بوونەوەر یان زیندەوەر
Orientation	ئاراستەکردن
Origin	بنەچە
Ornamentation	نەخش: بریتییە لەو نەخش و نیگارەی لەسەر لەشی گیانداران هەیە. بۆ نموونە ئەو دیاردانەی لەسەر ڕووی دەرەوەی بەشە ڕەقە هەڵگیراوەکان هەیە وەك بوونی دڕك.
Orogeny (orogensis)	دروست بوونی شاخەکان: ئەو کردارانەیە کە دەبێتە هۆی دروست بوونی شاخەکان. ئێستا هەموو ئەو کردارانە دەگرێتەوە کە لەناو شاخەکاندا ڕوودەدات و دەبێتە هۆی دروستبوونی چەمانەوەو لێکدابڕان و خشان و گۆڕانی کەڤرەکان.
Orogenic cycle	خولی دروست بوونی شاخەکان
Orogenic movement	جوڵەی شاخ دروستکەر
Orology	زانستی شاخەکان
Orthoclase	ئۆرسۆکلیز: یەکێکە لەخاوەکانی کۆمەڵەی فلدسپاری ئەلکالی، بێڕەنگ، یان سپی یان گۆشتییە پێکهاتنی کیمیایی $KAlSi_3O_8$.
Orthogeosyncline	ئۆرسۆجیۆسینکلاین: ئەو جیۆسنکلاینەیە کە دەکەوێتە نێوان جێگیرە وشکانییەکان و ئۆقیانووسەکانەوە. هەردوو بەشی گڕکانی (نیۆجیۆسنکلاین) و ناگڕکانی (مایۆجیۆسنکلاین) دەگرێتەوە.
Orthogonal	ستوونی
Orthopetra	باڵڕاستەکان

Orth/Ozon

Orthorhombic system	رژێمی لەبزینەیی: یەکێکە لەشەش رژێمەکەی بەکریستاڵ بوون، دەناسرێت بەهەبوونی سێ تەوەرەی نایەکسان بەڵام لەسەر یەك ستوون.
Oscillation	لەرینەوە ، دوولالەرە
Oscilloscope	لەرینەوەبین
Osculum	دەم: بەو کونە گەورەیە دەوترێت لە نیسفنجەکاندا کە لێوەی ئاوی ناو نیسفنجەکە دێتە دەرێ.
Ostracoda	ئۆستراکۆدا: ژێر پۆلێکە لە توێکڵدارەکان، دەناسرێت بە بوونی دوو لەپکە. زوربەیان وردن درێژیان لە نێوان 0.4 تا 1.5 ملم دەبێت، هەروەها ئەوانەی لە ئاوی پاکدا دەژین دەگەنە 5 ملم بەڵام ئەوانەی لە دەریاکاندا دەژین دەگەنە 30 ملم. لە ماوەی خوارەوەی کامبرییەوە هەیە تا ئێستا بەردەوامە.
Outburst	تەقینەوە
Outcrop	دەرکەوتوو: ئەو بەشەیە لە پێکهاتووری جیۆلۆجی کە لەسەر رووی زەوی دەرکەوتووە.
Outer	دەرەکی
Output	دەرئەنجام، دەرچووەکان
Out shoot	دەرپەڕیو
Over fold	چینە چەماوەی هەڵگەڕاو (بڕوانە Overturned fold)
Over lap	نیشتووی پێشەوە چوو: زاراوەیەکی گشتییە بەکاردێت بۆ وەسفکردنی پەیوەندی چینەکان لە کاتی بەرەو پێش چوونی دەریادا، لەکاتێکدا چینە تازەکان لەسەر چینە کۆنەکان دەنیشێن.
Over thrust (thrust fault)	دابڕاوی خشاو: لێکدابڕاوێکە پلەی لارییەکەی کەمەو رووبەرەکەی گەورەیەو چالاکی دیواری هەڵواسراو زۆرەو دەبێتە هۆی دروست بوونی لادانێکی گەورە.
Overturned fold	چینە چەماوەی هەڵگەڕاو: ئەو چینە چەماوەیە کە تەوەرەکەی بەشێوەی ستوونی نییە.
Ox- bow lake	دەریاچەی کەوانەیی: بریتییە لەو دەریاچە شێوە مانگییەی کە ئاوەکەی وەستاوەو دەکەوێتە تەنیشتی ئەو جۆگەیەوە کە رووبارەکە شوێنەکەی گۆڕیوە.
Oxidation (Oxidization)	بە ئۆکسید بوون ، ئۆکساندن
Ozone	ئۆزۆن

-Pp-

ئینگلیزی	کوردی
Packing	پێچانەوە، ڕیزبوون: چۆنێتی ڕیزبوونی دەنکۆڵە ڕەقەکانی نیشتوو یان کەڤرێکی نیشتوو.
Paired terraces	پێپلیکانە ڕووبارییە جووتەکان
Paleo-	کۆن : پێشگرێکە بە مانای کۆن دێت.
Paleobotany	زانستی ڕووەکی کۆن
Paleocene	پالیۆسین: یەکەم ماوەی سیانییە لە ستوونی جیۆلۆجیدا.
Paleocurrent	تەوژمی کۆن
Paleoclimatology	کەشناسی کۆن
Paleogeography	زانستی جوگرافیای کۆن
Paleontology	بووبەرد زانی، بەبەردبووزانی : لێکۆڵینەوەی ژیان لەماوە جیۆلۆجییە ڕابردووەکاندا لەسەر بنەمای بووبەردەکان ڕووەکی یان گیانەوەری بێت.
Paleosole	خۆڵی کۆن
Paleozoic era	چاخی ژیانی کۆن: یەکێکە لە چاخەکانی جیۆلۆجی لە دوای پریکامبرییەوە دەست پێ دەکات تا سەرەتای چاخی ژیانی ناوەڕاست.
Paleoecology	ژینگەزانی کۆن: بریتییە لە لێکۆڵینەوە سەبارەت بە پەیوەندی نێوان بوونەوەران و ژینگەکەیان، لەسەر بنەمای بووبەردەکانی ستوونی جیۆلۆجی و شوێنی ئەم بوو بەردانە لە چینەکاندا.
Paleomagnatism	موگناتیسی کۆن
Palingensis	تیۆری لەبەرگرتنەوە: 1–لە بووبەرد زانیدا بەمانای لەبەرگرتنەوەی نەوەی بوونەوەران واتە بەبێ هیچ گۆڕانێك لە باوانەوە. 2–لەکەڤرزانیدا دروست بوونی ماگمای نوێ بەهۆی توانەوەی کەڤرەکان.
Palinspactic map	نەخشەی پێش شێواندن
Palynology	پالینۆلۆجی: ئەو بەشەیە لە زانستی بوو بەردزانی کە دەکۆڵێتەوە لە بووبەردە ئەندامییەکان وەك سپۆرو پۆلێن و ئەکریتارك و ...هتد.
Pan	تاوە

Pangaea	پانجیا، دایکی کیشورەکان: یەکەم بنچینەی کیشوەرەکان، وا بڕوا دەکرێت کە کیشوەرەکان لەمەوە (پاش پارچە پارچەبوونی) دروست بوون. هەردوو کیشوەرە گەورەکان لۆراشیاو گوندوانا دەگرێتەوە.
Panthalassa	پانثالاثا: یەکەم ئۆقیانووس، وا بڕوا دەکرێت کە دەوری یەکەم کیشوەری (پانجیا) دابێت، پاش جیابوونەوەی کیشوەرەکان پارچە پارچە بووە بۆ ئەم ئۆقیانووسانەی ئێستا.
Parabola	هارتا بڕگە
Paraconformity	نیمچە یەککەوتوو
Paragensis	دروست بوون یان کۆبوونەوەی خاو
Parageosyncline	پاراجیۆسینکلاین: ئەو جیۆسنکلاینەیە کە دەکەوێتە ناو جێگیرەوە یان ناوچە جێگیرەکانەوە. زیاتر بەهۆی جوڵەی ستوونییەوە دروست دەبێت.
Parameters	هاوکۆلکەکان
Paramorph	شێوە گۆڕاو
Parent material	مادەی بنەچەیی
Partial	بەشی
Partial regression	گەڕانەوەی بەشی
Particle	تەنۆلکە
Particle size	قەبارەی تەنۆلکە: بەگشتی دوورییەکانی تەنۆلکەو دەنکۆڵەکانی نیشتوو یان کەڤرەکان دەگرێتەوە وەك تیرە یان قەبارە. زیاتر بەهۆی بێژنگەوە دیاری دەکرێت یان بەهۆی خێرای نیشتن و یان لە وردبینەوە هەروەها دەژمێردرێت.
Parting	لێك جیابوونەوە
Path	ڕێڕەو
Pattern	شێواز، نموونە
Pay zone	ناوچەی بەرهەم هێن
Peak	لوتکە
Pearl	مرواری
Peat	خەڵوز (پیت): پاشماوەی رووەکی رەق نەبووی هێشتا بە تەواوی نەبووە بە کاربۆن و ڕێژەیەکی زۆر ئاوی تیادایە. دادەنرێت بەیەکەم پلەکانی بوون بە خەڵوز . لە زەلکاوەکاندا دروست دەبێت.
Pebble	چەو: زاراوەیەکی گشتییە بۆ ئەو بەردە بچوکە خڕانەی کە تیرەکەیان لە نێوان 4-64 ملم دایە. بەهەمان مانای gravel دێت.

Pedi/Peri

Pedicle	مل
Pedicle valve	مله دەروازە
Pedogensis	دروست بوونی خۆڵ
Pedology	خۆڵزانی، زانستی خۆڵ: ئەو زانستەیە کە تایبەتە بە لێکۆڵینەوەی خۆڵ لە ڕووی بنچینەو سیفاتەکان و بەکارهێنانەکانییەوە.
Pegmatite	پێگماتایت: ئەو کەڤرە ئاگرینانەیەکە دەنکۆڵەکانی زۆر گەورەن و بەگشتی لەو ستونانەدا هەیە کە چینەکانی تر دەبڕێت. پێکهاتنی کیمیایی نزیکە لە گرانایتەوە.
Pelagic	پیلاجی: سیفەتێکی ئەو بوونەوەرانەیە کە لەناو ئاوی دەریاکاندا مەلەدەکەن یان سەرئاو ئەکەون بۆ ئەوەی جیابکرێتەوە لەوانە کە لەبنی دەریاکاندا دەژین. هەروەها بەکاردێت بۆ جیاکردنەوەی ئەو نیشتووانەی کە لە بنچینەدا دەریاین لەو نیشتوانەی کە لە وشکانییەوە دێن.
Pelecypoda	پێتەورییەکان: پۆلێکن لە نەرمۆڵەکان، دەناسرێن بە بوونی پەیکەرێك کە پێکهاتووە لە دوو لەپکەی تەنیشتە هاویەك.
Pelitic	قوڕی
Pellet	پیلیت ،پشقل:دەنکۆڵەی خڕ یان هێلکەی نیشتووە یان کەڤرەکانە، بە گشتی لە کاربۆناتی کالسیۆم پێکهاتووە، تیرەکەی لە نێوان 0.1 ملم تا 5 ملم دەبێت. هەروەها پیلیتی فۆسفاتیش هەیە.
Pellucid	نیمچە ڕوون
Pelnatozoaires	جێگیربووەکان
Peneplane	ئاستی کۆتایی داماڵین
Penetration	ددان، سمین
Peninsula	نیمچە دوورگە
Pentagon	پێنجلا
Percentage	ڕێژەی سەدی
Perched	هەڵواسراو
Percolating water	ئاوی پاڵێوراو
Percussion	هەڵکەندن بە لێدان
Perfect	تەواو
Perforated	کونکراو
Pericline	گومەز
Perigee	پێرجی: ئەو خاڵەی کە گۆی زەوی تیایدا نزیکترین دووری هەیە لە تەنێکی ئاسمانییەوە وەك مانگ.

Peri/Petr

Perimeter	چوارچێوە
Perennial streams	ڕووبارە هەمیشەییەکان
Period	ماوە: یەکەیەکی پێوانی کاتی جیۆلۆجییە، لە چاخ بچوکترو لەسەردەم گەورەترە. وەك ماوەی تەباشیری یان ترایاسیك..
Peripheral	چوارچێوەیی
Peristome	دەوری دەم (پیریستۆم): ئەو ناوچەیەیە کە دەوری دەم دەدات لە زۆر لەبێبڕبڕەکاندا، وەك ئەوەی کە دەوری دەم دەدات لە پێست دڕکاویەکاندا.
Perilite	شوشەی گڕکانی: شوشەی گڕکانی هەمان پێکهاتنی کیمیایی رایولایتی هەیە، بەگشتی ڕێژەی ئاوی زیاترە وەك لە ئۆبسیدیان.
Permanent	بەردەوام ، هەمیشەیی
Permeability	دەڵاندن: سیفەتی توانای کەڤرە کوندارەکانە بۆ ڕۆیشتنی شلە پیایاندا.
Permeation	دادان
Permian	پێرمی: دوایین ماوەی چاخی ژیانی کۆنە، لەدوای ماوەی کاربۆنی‌یەوە دێت. بەناوی ناوچەی پێرمی ڕووسیاوە ناونراوە کە یەکەم جار کەڤرەکانی ئەم تەمەنە خوێندراوە.
Perpendicular	ستوونی
Persistent	بەردەوام، هەمیشە
Pervious rock	کەڤری دەڵاو
Petrification	بوون بە بەرد: کرداری بەبەردبونی مادەی ئەندامی بە جێگرتنەوەی مادەی خاوی (وەك کاربۆناتی کالسیۆم) لەجێی شانە ئەندامییەکان. هەمان شێوەی پێشوو دەپارێزرێت.
Petrophabric analysis	شیکردنەوەی تنراوی
Petrofcies (Petrographic facies)	شێوازی کەڤری: ئەو شێوازانەیە کە جیاکردنەوەو ناسینەوەیان لەسەر بنەمای پێکهاتنیانە نەك شێوەو سنووریان.
Petrogensis	دروست بوونی کەڤرەکان: ئەو بەشەیە لە کەڤرزانی کە لە بنچینەو دروست بوونی کەڤرەکان بەتایبەتی کەڤرە ئاگرینەکان دەکۆڵێتەوە.
Petrography	پیترۆگرافی: ئەو بەشەیە لە جیۆلۆجی کە تایبەتە بە وەسفکردن و پۆلێنکردنی کەڤرەکان، بەهۆی بەکارهێنانی وردبینەوە.
Petroleum	نەوتی خاو: شلەیەکی هایدرۆکاربۆنی ئاڵۆزی سروشتییە کە لەوانەیە خەوشی تیابێت وەك گۆگرد و نایترۆجین.

Petroleum geology — جیۆلۆجیای نەوت: ئەو بەشەیە لە جیۆلۆجیای ئابووری کە لە بنچینەو دروست بوون و کۆچکردن و کۆبوونەوەو دەرهێنانی هایدرۆکاربۆنەکان دەکۆڵێتەوە بەهاوبەشی لقەکانی تری جیۆلۆجی وەک جیۆفیزیا و جیۆکیمیا و بووبەردزانی و چینزانی و... هتد.

Petroliferous — نەوتی

Petrology — کەڤرزانی: ئەو بەشەیە لە زەویناسی کە لە بنچینەو دروست بوون و پێکهاتن و بوون بە مێژووی کەڤرەکان دەکۆڵێتەوە. فراوانترە لە پیترۆگرافی کە ئەمەی دوای لە سیفەتەکان و پۆلێن کردنی کەڤرەکان دەکۆڵێتەوە.

Phacoidal — هاوێنەیی

Phacolith — فاکۆلث: ئەو کەڤرە گرانایتییە هەردوو دیو قۆقز یان یەک دیو قۆقزەیە کە قەبارەکەی گەورەیەو لەناو چینە چەماوەکاندا هەیە یان لە لوتکەی چینە چەماوە کوپەکان یان لەبنی چینە چەماوە چاڵەکاندا .

Phanerocrystalline — بوون بە کریستاڵی دیار: کەڤرێکە کە کریستاڵەکانی بەچاوی ئاسای دەبینرێت.

Phanerozoic Eon — چەرخی دەرکەوتنی ژیان: ئەو بەشەیە لە کاتی جیۆلۆجی کە تیایدا بەڵگەکانی ژیان زۆر بڵاوە واتە لە کەڤرەکانی ئەم کاتە دا بووبەردی زۆر بەدی دەکرێت.

Phase — قۆناغ

Phenocryst — کریستاڵی دیار: بەو کریستاڵە گەورانە دەوترێت کە لە کەڤرێکی پۆرفیریدا هەیە.

Phenomenon — دیاردە

Phosphate — فۆسفات

Phosphorite — فۆسفۆرایت: کەڤرێکی نیشتوویە پێکهاتووە بەشێوەیەکی سەرەکی لەخاوە فوسفاتییەکان. بەشێوەی چین چینە و کریستاڵی کاربۆناتی فلۆرەپەتایت بڵاوە. هەروەها بەو کەڤرە دەوترێت کە هەمووی لە ئەپەتایت پێکهاتووە.

Photogeology — جیۆلۆجیای وێنەیی: جیاکردنەوەو ناسینەوەو لێکۆڵینەوەی دیاردەجیۆلۆجییەکان بەهۆی وێنەوە بەتایبەتی وێنەی ئاسمانی.

Photosynthesis — رۆشنە پێکهاتن

Phreatic (Ground water) — ئاوی ژێر زەوی

Phylum — لق: یەکەیەکی گەورەی پۆلێن کردنی گیانەوەرانە لە پۆل گەورەترەو لە شانشین بچوکترە.

Physiographic	بەرزونزمی
Phytogenic	بنەچە ڕووەکی
Phytoplankton	سەرئاو کەوتووە ڕووەکییەکان: ئەو سەرئاوکەوتووانەی کە لە بنچینەدا ڕووەکین وەك دایەتۆم. بەرامبەر وشەی Zooplankton دێت.
Phytology	ڕووەکزانی
Piedmont	قەدپاڵی شاخەکان
Pler (pillar)	پایە، کۆڵەکە
Piestic water	ئاوی پیزتیك: بەهەمان مانای ئاوی ژێر زەوی پەنگ خواردووی پەستاو دێت.
Piezocrystallization	بوون بە کریستاڵ لەژێر پەستاندا
Pigment	بۆیە
Pike	ستوون
Pile	کۆمەل
Pillow	سەرین
Pillow lava	لاڤای سەرینی: لاڤای شێوە سەرینی خڕ کە لە ئەنجامی ڕەق بوونی لاڤاوە لە ژێر ئاودا دروست دەبێت.
Pillow structure	پێکهاتووی سەرینی
Pinacoid	پیناکۆید: شێوەیەکی کراوەی کریستاڵەکانە کە لە دوو ڕووی تەریب پێك دێن.
Pinching	تەسك بوون
Pinpoint porosity	کونیلەی ورد
Pipe	لوولە، بۆری
Pipe clay	قوڕی بۆری: تێکەڵەیەکە لەهەموو جۆرە گڵەکان لەگەڵ کارای یاریدەدەر، بۆ دروستکردنی جۆرەکانی بۆری.
Pipette	مژەر
Pipette method	ڕێگای مژین: ڕێگەیەکە بۆ شیکردنەوە و دیاریکردنی قەبارەی تەنۆکە زۆر بچوکەکان لە نیشتووە وردەکاندا.
Pisolite	بەردی پسولایت: ئەو بەردەیە کە پێکهاتووە لە تەنۆلکەی خڕ کە تیرەکەیان لە نێوان 1 ملم تا 10 ملم دەبێت.
Pit	چاڵ، کان
Pitch(rake)	پلەلاری یان لێژی: لە چینە چەماوەکاندا ئەو گۆشەیەیە کە دەکەوێتە نێوان ئاسۆو تەوەرەی نوشتاوە کەوە لە ڕوویەکی تەوەرەییدا دەپێورێت.
Pitchstone	بەردی قیر

Pivot	ناوەڕاستە پنت : کە دەبێتە هۆی گۆڕان یان وەرچەرخانی بارێك.
Placer deposits	وردە نیشتوو: ئەو نیشتووە ڕووبارییانەیە کە بڕێکی باش لە خاوە بەنرخەکانی تیادایە وەك ئاڵتون و پلاتینیۆم و ئەڵماس. بۆ ئەوەی خاو بەم جۆرە بمێنێتەوە پێویستە زۆر ڕەق بێت و بەرگری لە داخوران بکات بەهۆی ئاوەوە و هەروەها قورس بێت. لەهەندێ شوێنی ڕووبارەکاندا کۆدەبنەوەو دەتوانرێت جیا بکرێنەوە.
Plagioclase	بلاجیۆکلیز: کۆمەڵێك خاوە کە لە کەڤرە ئاگرییەکاندا بەشدارە، و پێکهاتووە لە زنجیرەیەك پێکهاتنی کیمیایی لە سلیکاتی کالسیۆم، بەگشتی (Na, Ca) Al (Si, Al) Si_2O_8. خاوەکانی ئەم کۆمەڵەیە بریتییە لە ئەلبایت، ئۆلیگۆکلیز، ئەندسین، لابرۆدۆرایت، بایتۆنایت و ئەنۆرثایت. کۆمەڵێکی زۆر گرنگن و دادەنرێن بە یەکێك لە خاوەکانی کەڤر دروستکەر.
Plain	دەشت
Plane	تەخت ، ڕووتەخت
Plane of symmetry	ڕووتەختی هاوتایی
Planet	هەسارەی گەڕۆك
Planetesimals	هەسارۆکەکان
Planktonic	سەرئاو کەوتوو، سەراوەر
Planktones	سەرئاو کەوتووەکان: بەو بوونەوەرانە (ڕووەکی یان گیانەوەری) دەوترێت کە سەرئاو دەکەون.
Plaster	گەچ
Plasterstone	بەردە گەچ (بڕوانە gypsum)
Plasticity	پلاستیکی: سیفەتێکی مادەیە کە ڕێ بە شێواندنی هەمیشەیی مادە دەدات.
Plastic limit	سنووری پلاستیکی: ڕادەی تیابوونی ئاو لە نیشتووەکاندا وەك خۆڵ لە نێوان دۆخی پلاستیکی و نیمچە ڕەقدا. یەکێکە لە سنوورەکانی ئەتەربێرگ. بەرامبەر وشەی Liquid limit دێت.
Plateau	بان: ناوچەیەکی بەرزە کە لوتکەکەی تەختەو لێوارەکانی لێژن. بەهەمان مانای Table land دێت.

Plate tectonics	سینیە تکتۆنیەکان: ئەو زانستەیە کە لە پێکهاتن و نەخشەی توێکڵی زەوی دەکۆڵێتەوە. وا بڕوا دەکات کە زەوی لە چەند سینیەکی گەورە دروست بووە کە کیشوەرو ئۆقیانوسەکان دەگرێتەوە. ئەم سینیانە پان و ئەستوور و گەورەن هەر یەکێك لەم سینیانە لەسەر بەشی چڕی کەوڵی زەوی جێگیر بووەو وەك ئەوە وایە سەرئاو کەوتبێت.
Platform	سەکۆ : ئەوبەشەیە لە کیشوەر کە داپۆشراوە بە نیشتووی تەخت یان زۆر کەم چەماوە کە نیشتووە لەسەر چینە کۆنە رەقەکانی ژێرەوە. واتە بەشێکە لە جێگیرەکان.
Platy structure	پانە پێکهاتوو
Pleistocene	بلایستۆسین: یەکەم سەردەمی ماوەی چوارییە لە چاخی ژیانی نوێدا، هەروەها دەناسرێت بە سەردەمی سەهۆڵبەندان.
Pleochroic	رەنگ گۆڕ
Pleochroism	رەنگ گۆڕان: سیفاتێکی کریستاڵە تایبەخۆ جیاوازەکانە کە کاتێك تیشك پیایدا تێپەڕ دەبێت رەنگەکەی دەگۆڕێت بەهۆی جیاوازی مژینی بۆ تیشك بەگۆڕینی ئاراستەی بلووری.
Plicated strata	چینە چەماوەکان
Plication	چەمانەوە، خواربوونەوە
Pliocene	بلایۆسین: دوا سەردەمی ماوەی سیانی.
Plug volcanic	دەمەوانەی گڕکانی
Plunge	نوقم بوون: هەر چینە چەماوەیەك تەوەرەکەی ئاسۆی نەبێت، ئەوا پێی‌دەوترێت نوقوم بووە، بڕی نوقم بوون بریتییە لەو گۆشەیەی نێوان تەوەرەو هێڵێکی ئاسۆی کە لەناو هەمان رووتەختی ستوونی دا درێژ بوو‌بێتەوە.
Plunging fold	نوشتاوەی نوقم بوو
Pluriaxial	فرە تەوەرە
Plutonic rock	کەڤری پلۆتۆنی: ئەو کەڤرانەی کە لە قووڵاییدا بەهۆی بوون بە کریستاڵی ماگماوە دروست دەبن. دەناسرێن بە بوونی تنراوێکی ناوەندی تا زبر بۆ دەنکۆڵەکانی، وەك کەڤری گرانایت و گابرۆ.
Pluviometer	باران پێو
Poikilitic texture	تنراوی پۆیکلیتی: بەو تنراوەی کەڤرە نیشتووەکان دەوترێت کە قەبارەی کریستاڵەکان جیاوازن و لە کریستاڵە گەورەکاندا کریستاڵی خاوی جیاوازی قەبارە بچوکیان تیادایە.
Pointed	تیژ
Poisonous	ژەهرین

Pois/Pori

Poisson's ratio	ڕێژەی پۆیزن: ڕێژەی نێوان پانە جێ فشار بۆ درێژە جێ فشار لە تەنێکدا کە بە درێژی فشاری لەسەر بێت لە سنووری لاستیکیدا. یەکێکە لە جێگرەکانی حاڵەتی لاستیکی.
Polar	جەمسەری
Polarization	جەمسـەرگری: لـە بینایـیـدا گـۆڕینی تیشـك بـەجۆرێك کـە لەرەلەرەکەی بەیەك ئاڕاستەدا بێت لەیەك ڕووتەختدا. تیشکی جەمسەر گیراو بەکاردێت لە لێکۆڵینەوەی برگەی تەنکی خاوەکان لە ژێر وردبیندا.
Polarized light	ڕووناکی جەمسەرگیراو
Polarizer	جەمسەرگر
Polarization plane	ڕووتەختی جەمسەر گری
Pole	جەمسەر
Polished	ساڧکراو
Pollen grains	هەڵاڵە
Pollutant	پیس
Polyaxon	فرە تەوەرە
Polychroic material	مادە هەمە ڕەنگەکان
Polygenetic	فرە بنەچە: سیفەتێکە دەلالەت لە فرە بنەچەیی یان فرە شوێنی یان فرەکاتی دەکات.
Polygon	چەند لا
Polyhedron	فرە ڕوو
Polymorphism	هەمە شێوەیی: سیفەتێکی ئەو مادانەیە کە هەمان پێکهاتنی کیمیاییان هەیە بەڵام لەسەر چەند ڕژێمێکی جیاواز دەبن بە کریستاڵ وەك خاوی ($CaCO_3$) کە لە کالسایت دا لەسەر ڕژێمی شەش لاو لە ئەرەگۆنایت دا لەسەر ڕژێمی لەبزینەیی دەبێت بە کریستاڵ.
Polythalamous	فرە ژوورەکان
Polyzoa (bryozoa)	چووزەوارییەکان، قەوزەکان (بڕوانە bryozoa).
Pond	چاڵاو
Porcelain	پۆرسیلین : جۆرێکە لە قوڕی سوتێنراو لە پلەی گەرمای بەرزدا (1300 -1350)م°کە چۆتە قۆناغی بوون بە شوشە .
Pore	کون
Porifera (spongs)	ئیسفنجییەکان: پۆلێکن لە گیاندارە بێ بڕبڕەکان کە پێکهاتنێکی ساکاری هەیە. گیانداری جێگیرن لە بنی دەریاکاندا و دڕکی کلسی یان سلیکیان هەیە.

Porosimeter	کونیلە پێو
Porosity	کونیلە: ڕێژەی سەدی قەبارەی بۆشاییەکانی ناو کەڤرێك یان خۆڵێکە بۆ قەبارەی گشتی کەڤرەکە یان خۆڵەکە. لە هەندێك قوڕدا ئەم ڕێژەیە دەگاتە ٪50. مەرج نییە ئەو کەڤرەی کونیلەدار بێت توانای دەڵاندنی هەبێت.
Porphyry	پۆرفیری: سیفەتێکی کەڤرە ئاگرینەکانە کە کریستاڵی گەورە لەناو ناوەندێکی کریستاڵی بچوکدا هەیە.
Position	شوێن
Positive	موجەب ، پۆزەتیڤ
Posterior	پاش
Post glacial	پاش سەهۆڵ بەندان
Posthumous fold	نوشتاوەی پاشکەوتوو
Potamogenic deposits	نیشتووی ڕووباری
Potamology	زانستی ڕووبارەکان
Potential	ئەرك
Potential energy	وزەی شاراوە
Pothole	هەڵکۆڵین: چاڵێکە لەناو کەڤردا لەبنی هاتنە خوارەوەی تاڤگەدا دروست دەبێت وە یەکێکە لە کردارەکانی داخوران بەهۆی ئاوەوە.
Power	توانا، هێز
Pre-Cambrian	پێش کامبری: زاراوەیەکی گشتییە بۆکاتی جیۆلۆجی بە پێش ماوەی کامبری دەوترێت.
Precession	وردی
Precipitation	نیشاندن : کرداری نیشتنی‌خاوەکان لە گیراوەکانیانەوە بەهۆی کرداری بەهەڵم بوون وەك لە دروست بوونی خوێکاندا.
Pre glacial	پێش سەهۆڵ بەندان
Pressed peat	خەڵوزی پەستێنراو
Pressure	پەستان: هێز بۆ یەکەیەکی ڕووبەری دیاریکراو، واتە فشار.
Primary(Primitive)	سەرەتایی
Principal	سەرەکی
Print	شوێنەوار، چاپ
Prior	پێشوو
Priority	پێشەکی
Prism	پوازە
Probability	شیان، ئەگەر

Prob/Pter

Probes	هەستەوەرەکان
Procedure	جێبەجێکردن
Process	کردار
Product	بەرهەم
Profile	لا برگە
Progradation	خشانی لێواری: کەڵەکەبوونی نیشتووەکان بە ئاراستەی دەریا، وەك لە رووباردا یان لە خاك لماودا روودەدات.
Program	بەرنامە
Projection	جێکەوتە، کەرتگا
Prolate	درێژبووەوە
Proloculom	ژووری یەکەمین: یەکەمین ژوور کەلە پەیکەری فورامنیفێرادا دروست دەبێت.
Promonotry	سەر: بەرز بوونەوەو دەرکەوتنی بەشێك لە وشکانی لەناو دەریادا.
Propagation	بڵاوبوونەوە، گواستنەوە
Property	تایبەتی ، رەوشت
Prospection	پشکنین: کرداری گەڕان بەدووای خاوە بەنرخەکان لە زەویدا.
Proterozoic	چاخی ژیانی هەرە دێرین: دووەم چاخی پێش ماوەی کامبرییە لە کاتی جیۆلۆجیدا.
Protheca	بەرگی سەرەتایی
Protista	یەك خانەیی
Protobranchia	کەوانە ریشووی سەرەتایی
Protoconch	لەپکەی سەرەتایی
Protoplanet	هەسارۆکەی سەرەتایی
Protopore	کونی سەرەتایی
Protozoa	گیانەوەرە سەرەتاییەکان ، سەرەتاکان : گیانەوەری بێبڕبڕەی یەك خانەیین، هەندێکیان پەیکەرێکی رەقیان هەیە. قەبارەیان لە نێوان 0.1 ملم تا 8 سم دەبێت. وەك فورامنیفێرا و رادیولاریا.
Protractor	گۆشە پێو
Pseudo	درۆینە
Pseudomorph	درۆینە شێوە: بەو خاوە دەوترێت کە لە شێوەی کریستاڵی خاوێکی تردا هەبێت، واتە شوێنی خاوێکی تری گرتبێتەوە. وەك کوارتز لە شوێنی فلۆرایت دا.
Pseudopodia	گەندە پێکان
Pterodactyl	خشۆکە باڵدارەکان

Pteropoda	پێبالییەکان: کۆمەڵێك گیانداری مەلەوانن، قاچیان گۆڕاوە بەشێوەی باڵ.
Puddle	گۆماو
Pulmonta	سیدارەکان
Pulse	لێدان
Pumice	سوکە بەرد: کەڤرێکی ئاگری رەنگ کراوەی سپی، شوشەی کون کونە هەمان پێکهاتنی کیمیایی رایولایتی هەیە. هێندە سوکە سەر ئاو دەکەوێت.
Pumping	هەڵهێنجان
Punctate	کونکراو
Punctate shell	لەپکەی کونکراو: ئەو لەپکەیەیە کە کونی وردی تیایە وەك لەپکەی پێبازوویەکان.
Pure	خاوێن
Purity	خاوێنی
Putrid	بۆنکردوو
Pyramid	قووچەك
Pyramidal	شەقبوونی قوچەکی
Pyrite	پایرایت، زێڕی درۆینە: یەکێکە لە کانزا گۆگردیکە بلاوەکان. پێکهاتنی کیمیایی FeS_2و لەسەر رژێمی شەش پاڵوو دەبێت بە کریستاڵ رەنگێکی زەردی مسی هەیە، بریسکەیەکی کانزایی هەیەو شەقبوونی نییە. لە ئاڵتون نەرمتر و سوکترە.
Pyroclastic	وردبووی گڕکانی: بەو کەڤرانە دەوترێت کە پێکهاتوون لە وردە کەڤری لە بنچینەدا گڕکانی.
Pyrogenous	ئاگری
Pyrosphere	بەرگی ئاگری
Pyroxenes	پایرۆکسین: کۆمەڵێك خاوی رەشن، دادەنرێن بە خاوە سلیکاتییە کەڤر دروست کەرەکان. پێکهاتنی کیمیاییان: $A\ B\ Si_2\ O_6$ کاتێك کە $A = Ca, Na, Mg, Fe^{+2}$ $B = Mg, Fe^{+2}, Al$ هەندێك جار سیلیکۆن جێی ئەلەمنیۆم دەگرێتەوە رێژەی سلیکا بۆ ئۆکسجین 3:1 یە. لە پێکهاتنی کەڤرە ئاگرییەکاندا هەیە. لە خاوەکانی دایۆپساید و هایپەرستین و ئینستاتایت و جادایت و ئۆگایت و ...هتد.

-Qq-

ئینگلیزی	کوردی
Quadratic mean	ناوەندی دووجایی
Quadrille	تۆڕی
Quag	زەلکاو
Quake	لەرە
Quake sensitivity	هەستەوەری بوومەلەرزەیی
Qualitative	جۆری
Quality	چاکی، باشی
Quality control	چاودێری جۆری
Quantitative	بڕی
Quarry	کان : کانگای سەر رووی زەوی.
Quartile	چوار یەك
Quartz	کوارتز: کریستاڵی سلیکا و یەکێکە لە خاوە کەڤر دروست کەرەکان. پێکهاتنی کیمیایی SiO_2 و لەسەر رژێمی شەش لا دەبێت بە کریستاڵ. بێڕەنگ یان رەنگدارە (زەرد، قاوەی، سوور، سەوز، شین یان رەش بەهۆی خەوشەوە). زۆر بڵاوە لەناو گرانایت دا. بریسکەیەکی شوشەی هەیەو شەقبوونی نییە و رەقێتی‌یەکەی (7) بەپێی پێوەری مۆهس و لەشکاندن دا محاری دەبێت. بەگشتی بەکاردێت بۆ هەر شێوەیەك کە هەمان پێکهاتنی هەبێت بوو بێت بە کریستاڵ یان نا وەك چالسیدۆنی و ئۆپاڵ و ئەگەیت.
Quartzite	کوارتزایت: کەڤرێکی‌گۆڕاوە کە بەشێوەیەکی سەرەکی لە کوارتز پێکهاتووەو زۆر رەق و بەهێزە. لە ئەنجامی گۆڕانی بەردی لمیەوە دروست دەبێت .
Quaternary period	ماوەی چوارەم: ماوەی دووەمی چاخی نوێیە، لەدوای ماوەی سیانییەوە دێت و ئەم دوو سێ ملیون ساڵەی دوایش دەگرێتەوە. لە دوو سەردەم پێکدێت بلایستۆسین و هۆلۆسین.
Quest	پشکنین
Quiescent	هێمن، مەنگ
Quiescent volcano	گڕکانی هێمن
Quinquloculina	پێنج ژوورییەکان:جۆرێکە لە فۆرامنیفێرا کە دەناسرێت بە بوونی پێنج ژووری دیار لە پەیکەرەکەیدا.
Quintiles	پێنج یەك

-Rr-

ئینگلیزی	کوردی
Radial	تیشکی
Radial fault	لێکترازاوی شێوە تیشك
Radiation	تیشکدانەوە
Radioactivity	چالاکی تیشکدانەوە: هەڵوەشانی لەخۆوەی گەردیلەکانی هاوتایەکی دیاریکراو بۆ هاوتاکانی تری کە لەوانەیە جێگیر بێت یان پاش چەند هەڵوەشاندنێکی تر جێگیر دەبێت. تیشکدانەوە سێ جۆر دەبێت دەنکۆڵەکانی ئەلفاو بێتا و تیشکی گاما دەدرێتەوەو گەرمای دروست دەبێت.
Radio element	توخمی تیشکدەر
Radiolaria	رادیولاریا، تیشکدارەکان: بەشێکە لە گیانەوەرە سەرەتاییە یەك خانەییەکان کە بەگشتی پەیکەرەکەیان لە ماددەی سلیکا دروست دەکەن و هەندێك جار لە گۆگردیداتی سترۆنتیۆم. دەناسرێن بە پەیکەرە رازاوەو نەخش جوانەکانی و دڕکی زۆر کە بەشێوەی تیشك بلاو بۆتەوە.
Radiolarite	رادیۆلارایت: بەو کەڤرە دەوترێت کە لە پەیکەری رادیۆلاریا دروست بووە.
Ramp	لاپاڵ
Random	کوێرانە
Random distribution	دابەشکردنی کوێرانە
Range	بوار
Rate	تێکڕا
Ratio	رێژە
Raw material	مادەی خاو
Reaction	کارلێك
Reagent	دۆزەر
Recent	تازە: دووایین کاتی جیۆلۆجیە کە لە دوای سەردەمی بلایستۆسین و بەهەمان مانای هۆلۆسین دێت.
Recess	گەڕانەوە
Reconnaissance	دۆزینەوە
Record	تۆمار
Recording unit	یەکەی تۆمارکردن

Recr/Regi

Recrystallization
دووباره بوون به كريستال:
-دروست بوونی كريستالی نویَ له دەنكۆڵه خاوه كريستاڵەكان دا لـه دۆخێكـی رەق دا لـەژێر كردارەكـانی گۆڕانـدا. دەنكۆڵـه تازەكان لەوانەیـه هـەمان پێكهاتنی كیمیایی و خـاوی ئەوانـەی پێشوویان هەبێت یان جیاواز دەبن.
-یـان شـیبوونەوەی لەسـەرخۆی مـاده بنچینەیەكەی پەیكـەری بووبەردەكان و جێگرتنەوەیان به مادەیەكی كريستاڵی تازه.

Recumbent
بەلادا كەوتوو: سیفەتێكی ئەو چینه چەمانەوانەیه كه رووتەختی تەوەرەییان بەشێوەیەكی ئاسۆییه یان نیمچه ئاسۆییه.

Recycle
دووبارەبوونەوەی خول

Reduction
كەمكردنەوه

Reef
مۆڵگه:
-دەماری كوارتزی كه ئاڵتونی تیادا بێت.
-بەرزاییـەكی كەڤرییـه، كـه بەشـی سـەرەوەی لەسـەروو رووی دەریاوەیه لەبەرئەوه لـەكاتی هەڵكشانی ئاودا دادەپۆشرێت به ئاو.
-كۆبوونەوەیەكی مادەی پەیكەری ئەندامی ئەو كۆبوونەوانەیه كه لـه شـوێنی خۆیانـدا گەشـه دەكـەن. لـه كـاتی ئێسـتادا مۆڵگەشیلانییەكان بڵاوترین جۆرن كـه لـه كاربۆنـاتی كالسـیۆم دروست بووه. شێوەی جیاوازی هەیه وەك خڕو لێواری و ...هتد.

Reel
خلۆكه

Reflection
پەرچكردنەوه ، گەڕاندنەوه: گەڕانەوەی شەپۆلێكی كەوتووه سەر رووی یەك بۆ هەمان ناوەندی كه لێوەی هاتووه.

Refolding
چینه چەماوەی دووباره بووەوه

Refraction
شكانەوه: لادانی تیشكی رووناكی یان هەر شەپۆلێكی وزه، وەك شەپۆلەكانی بوومەلەرزەیی، بەهۆی رۆیشتنی لەناوەندێكەوه بۆ یەكێكی تر كه چڕ یان جیاواز بێت كه ئەمەش دەبێتە هۆی گۆڕانی خێرایی ئەو شەپۆله.

Refractive index
هاوكۆلكەی شكاندنەوه: له زانستی بیانایی كريستاڵەكاندا، ئەو ژمارەیه كه دەكاته ڕێژەی نێوان خێرایی رووناكی لـه هـەوادا بۆ خێرایی رووناكی لەناو كريستاڵەكەدا. بەهەمان مانای index of refraction دێت.

Refractometer
شكانەوه پێو

Regeneration
تازه بوونەوه

Region
هەرێم

Regression	پاشەکشە : کشانەوەیان گەڕانەوەی دەریا لە ناوچە وشکانی‌یەکان بەهۆی دابەزینی ئاستی رووی دەریاوە یان بەرزبوونەوەی ناوچە وشکانی‌یەکان. دژەکەی وشەی transgression دێت.
Regular	رێك و پێك
Rejuvenation	تازەبوونەوە: تازەبوونەوەی توانای رووبار بۆ چالاکی داماڵین و داخوران بەهۆی بەرزبوونەوەی ناوچەکەوە لەسەر ئاستی دەریاوە. یان تازەبوونەوەو سەرلەنوێ بوونەوەی هەرکردارێکی جیۆلۆجی.
Relative frequency	دووبارەبوونەوەی رێژەیی
Relief	بەرزو نزمی
Relief map	نەخشەی بەرزو نزمی
Reluctance	بەرگری موگناتیسی
Remains	پاشماوەکان
Remote sensing	هەستکردن لە دوورەوە: زانیاری دەستکەوتن لە هەندێ سیفاتی شتێك یان دیاردەیەك بەبێ بەرکەوتن لەگەڵ ئەو شتەدا. ئەم تەکنیکەش بەهۆی کامێراو لێزەرو بەکارهێنانی تیشکی سەروو بنەوشەیی و ژێر سوورەوەو رژێمی رادار و....هتد دەبێت.
Reniform aggregates	کۆبووەوە شێوە گورچیلەییەکان
Replacement	جێگرتنەوە: کرداری جێگرتنەوەو نیشتنی‌خاوێکی نوێ جیاواز لە پێکهاتنی کیمیاییدا کە لەوانەیە هەمان شێوەیان قاڵبی‌خاوە کۆنەکە بگرێتەوە. لە جۆرەکانی جێگرتنەوە. جێگرتنەوەی ئایۆنی یان کریستاڵی یان جێگرتنەوەی پەیکەری بووبەردەکان لە لایەن خاوی ترەوە یان جێگرتنەوەی بەردە کلس لەلایەن چێرتەوە.
Reptile	خشۆکەکان
Reserve	دەیگرێ
Reservoir	کۆگە، تەنکی، ئەستێر: 1-لە نەوتدا، کۆبوونەوەیەکی ژێر زەوی نەوت یان گازی سروشتییە لە ژێر بارودۆخی قەتیس ماودا. 2-لە ئاو دا، کۆگایەکی سروشتی یان دەستکردە بۆ کۆبوونەوەی ئاو وەك دەریاچە... هتد.
Residual	پاشماوە، بەجێماو

Resi/Rewo

Residual deposits — نیشتووی بەجێماو:
-بەو مادە بەجێماوانە دەوترێت کە لەدوای کەشاندنەوە لە شوێنی خۆیان دەمێننەوە.
-نیشتووی خامێك لە ناو قوڕدا وەك ئاسن و قوڕقوشم و مەنگەنیز یان زینك کە بەهۆی کرداری بە ئۆکسیدبوونەوە دروست بووە.

Resin — شەبینە، بنێشت ، زەمق : مادەیەکی زەردباو یان قاوەییە کە بریسکەیەکی تایبەتی هەیە کە بنێشتییە، ئەتوێتەوەو گڕدەگرێت، لەناو ئیسەر یان توێنەرەوە ئەندامییەکان دا ئەتوێتەوە بەڵام لە ئاودا ناتوێتەوە. مادەیەکی نا کریستاڵییە لە رووەکەوە دەست دەکەوێت.

Resistance — بەرگری

Resistivity — جۆرە بەرگری

Resolution — شیبوونەوە

Resorption — مژین

Resultant — دەرئەنجام، ئەنجام

Retardation — دواخستن، کورتکردنەوە

Retention — هەڵگرتن، گلدانەوە

Reticulate — تۆڕی، تێکئالاو

Retrograde — پاشە کشێ: کشانەوەی وشکانی بەهۆی داخوران بەهۆی شەپۆلە دەریاییەکانەوە.

Reverse — هەڵگەڕاوە

Reversed fault — لێکترازاوی هەڵگەڕاوە: ئەولێکترازاوەیە کە لارییەکەی 45° یان کەمترە و دیواری هەڵواسراو بەرەو سەرەوە دەجوڵێت بە رێژەی پێدیوارەوە. لادانی ئاسۆی زیاترە لە لادانی ستوونی بەهەمان مانای Thrust fault دێت.

Reversed fold — چینە چەماوەی هەڵگەڕاوە: ئەو چینە چەماوەیەیە کە تەوەرەکەی بەشێوەی ستوونی نییە بەهەمان مانای overturned fold دێت.

Reversible — هەڵدەگێڕێتەوە

Revolve — ئەخولێتەوە

Reworked — دووبارە نیشتوو: بەو نیشتووە یان بەردە یان پارچە کەڤر یان هەر ماددەیەکی جیۆلۆجی دەڵێن کە جوڵابێت لە شوێنی خۆی بەهۆی هۆکارێکی سروشتییەوە و لەگەڵ پێکهاتوویەکی تازەتر نیشتوو بێتەوە.

Rhom/Rive

Rhombic system	سیستەمی لاتەریبی یان لەبزینەیی (بڕوانە Orthorhombic).
Rhombohedral	لەبزینەییە ڕووەکان
Rhombohedral cleavage	شەقبردنی لەبزینەیی
Rhyolite	رایۆلایت: کەڤرێکی ئاگرینی گڕکانییە بەگشتی تنراوێکی پۆرفیری هەیە کە کریستاڵەکانی کوارتز و فلدسپار (بە تایبەتی ئۆرسۆکلین) گەورەن و لە ناو زەمینەیەکی شوشەی یان کریستاڵی زۆر وردا. بەرامبەرەکەی لە کەڤرە ئاگرینە پلۆتۆنییەکاندا گرانایتە.
Rhythmic sedimentation	نیشتنی هاوڕێکی: دووبارە بوونەوەیەکی ڕێك و پێکی جێگیرە بە ئەستووری چەند چینێکی بەدوای یەکدا. لەوانەیە دوو جۆر کەڤر دووبارە ببێتەوە (وەك قوڕ و لم) بە ئەستووری ئەو لەدواییەکە.
Ridge	بەرزایی
Rift valley (Graben)	دابەزیوو، داتەپیو: دۆڵێکی درێژە کە ئەم لاو ئەو لاکەی لێکترازاو بێت، بەهۆی داچوونێکی تکتۆنیەوە دروست دەبێت. بەهەمان مانای گرابن یان تەفرۆ جیۆسنکلاین دێت.
Rigid	ڕەق، توند
Rigidity	ڕەقی، توندی: یەکێك لە سیفاتەکانی مادە، بەرگری کردن لەو فشارەی کە دەخرێتە سەر مادە کە دەیەوێت بیشێوێنێت. بۆ نموونە شلەمەنی توندیان یەکسانە بە سفر.
Rill	کەندەك، کەندڕ
Rim	لێوار
Ring	ئەلقە
Ripple mark	شەپۆلە نیشانە: ڕوویەکی نەخش کراوە بریتییە لە بەرزایی و نزمایی لەدوای یەك و تەریب بەیەکتر، لەسەر زەوی بەهۆی باوەو لە ناو ئاودا بەهۆی تەوژمەکانی ئاوەوە دروست دەبێت لە هەندێ جاردا بەکاردەهێنرێت بۆ دەست نیشانکردنی ئاراستەی با یان تەوژم لە کۆندا.
Rise	بانی دەریایی
River	ڕووبار: زاراوەیەکی گشتییە بەکاردێت بۆ ئەو ئاوە پاکەی کە بە سروشتی لە ناو جۆگەیەکدا ڕووەو دەریا یان دەریاچە یان ڕووبارێکی تر دەڕوات.
River capture	دیلی ڕووبار
River meandering	پێچاوپێچی ڕووباری

Rive/Rudi

River terraces	نیشتووی پێپلیکانە رووباریەکان
Rivute	جۆگە، چەم
Rock	کەڤر: لە زەوی ناسیدا هەر مادەیەکی سروشتی رەقبوو یان رەق نەبوو (بەلام خۆڵ نەبێت) پێکهاتبێت لەخاوێك یان زیاتر و خاوەن پێکهاتنێکی کیمیایی وخاوی تا رادەیەك جێگیر بێت. لە زانستی ئەندازیاری شارستانیدا کەڤر بریتییە لە هەر مادەیەکی رەقی بەهێز کە توانای پەستان لێکردنی هەبێت و لە کۆتایی دا ئەگەر پێویست بوو بشکێت ئەم پێناسەیە لەگەل مانا گشتییەکەیدا دەگونجێت.
Rocky	کەڤری
Rock mechanics	میکانیکی کەڤر: بریتییە لە لێکۆڵینەوەی سیفاتە میکانیکیەکانی کەڤر بە تایبەت ئەو سیفاتانەی کە لە ئەندازیاری شارستانیدا بەکاردێت. وەك دیاریکردنی سیفاتە فیزیاییەکان (بەرگری شکاندن و هاوکۆلکەی لاستیکی و گۆشەی ناوەوەی لێخشاندن و کونیلەی دەلاندن و چڕی و ...هتد).
Rock salt	بەردە خوێ: بریتییە لە هالایتی کریستاڵ گەورە ، بە شێوەی تۆپەل یان ریشالی یان دەنکۆلەیی هەیە. هەندێك جار رەنگ دەگرێت بۆ هۆی بوونی ئاسنەوە تیایدا.
Rossete	گوڵی، گوڵ شێوە
Rossete texture	تنراوی گوڵ گوڵی
Rostrum	دەنووك
Rotary drilling	هەڵکەندن بە سوڕانەوە
Rotation	سووڕانەوە یان خولانەوە
Roundness	لووسی: بریتییە لە پلەی داخورانی پارچەی وردبووی کەڤر کە دیاری دەکرێت بە هۆی تیژی لێوارەکانی و گۆشەکانییەوە. ئەم سیفەتە سەربەخۆیە لە سیفەتی شێوەی ئەو پارچە وردبووانە. ماتماتیکیانە بریتییە لە رێژەی نێوان تێکڕای نیوەتیرەی ئەو چەمارانەی کە لێوارەکان وگۆشەکان دروستی دەکەن بۆ نیوە تیرەیگەورەترین چەماوەی ئەو بازنەیەی دەکەوێتە ناو پارچەکەوە.
Rudist	رودست: بەهەر یەکێك لەو نەرمۆڵە دوو دەروازانە (لەپکانە) دەوترێت کە دەگەڕێتەوە بۆ سەروو خێزانی هیپۆرتاشیا، دەناسرێت بە بوونی دوو دەروازەی جیاواز. بەگشتی لەگەل مۆلگە شیلانییەکاندا دەبینرێت. لە جوراسیکی درەنگەوە تا کریتاسی درەنگ هەبووە.

Rugo/Ruti

Rugose coral

شیلانە چوارییەکان: بەهەر یەکێك لە هەناو ریخۆڵەییەکان دەوترێت کە دەگەڕێتەوە بۆ هۆزی رۆگۆزا. دەناسرێت بە بوونی پەیکەری کلسی شێوە لوولەکی یان قووچەکی خوار یان راست لە ماوەی ئۆردۆفیشییە دەرکەوتوو تا ماوەی پێرمی بەردەوام بووە، بە هەمان مانای Tetra coral دێت.

Rutile

روتایل :خاوێکی قاوەیی سوورباوە (هەندێ جار زەردباو یان سوورێکی تیر یان رەش دەبێت) لەسەر رژێمی چوار لا دەبێت بە کریستاڵ. پێکهاتنی کیمیایی بریتییە لە TiO_2 . لەناو هەندێ لە کەڤرە ترشە ئاگرینەکاندا هەیە هەروەها لەناو کەڤرە گۆڕاوەکان و لە هەندێ نیشتووی کەنار دەریاکاندا.

-Ss-

ئینگلیزی	کوردی
Sabuline	لمی
Sabkha	خوێڵین (سەبخە): زاراوەیەکی عەرەبییە بەو ناوچە تەختە پانە بە خوێ داپۆشراوە دەوترێت کە دەکەوێتە کەنار دەریاوە. ناوچە نموونەییەکەی دەکەوێتە هەرێمی ئەبوزەبییەوە. دوو جۆر سەبخە هەیە یەکێکیان کەناری ئەوی تریان لەسەر کیشوەرەکان دروست دەبێت.
Saccaroid texture	ڕەشتەی شەکری: ئەو ڕەشتەیەیە کە وەك شەکر دەردەکەوێت، کە دەناسرێت بە بوونی کریستاڵی قەبارە بچوك و مامناوەندی کە تـەواو بەیەکـەوە نووسـاون. وەك لـە کـەڤرەکانی مەڕمـەڕو کوارتزایتدا.
Saddle	زین
Sagging	دابەزین
Sagittarius	لەپکەیی
Sag pond	چاڵاوە دابەزیو: ئەو چاڵەیە، کە پڕبۆتەوە بە ئاو، کە لە ئەنجامی دابەزین بەهۆی لێکترازاوێکەوە دروستبووە.
Salient	دەرکەوتوو
Saliferous	خۆیی
Salina	خو یڵین
Salinometer	سوێرپێو
Salinity	سوێری: بڕی ئەو خوێیە تواوەوەی ناو ئاوی دەریا. بە پێوانەی بەشێك لەهەزار بەش دەپێورێت.
Saltation	بازدان: 1-لەزانستی گەشەسەندندا: بەو گەشەکردنە کوتوپڕەی بوونەوەر دەڵێن کە یەکسەر بوونەوەرێکی نوێ دروست ببێت بەبێ تێپەڕ بوون بە قۆناغی ناوەندیدا. 2-لەزانستی نیشتووەکاندا: بەکاردێت بۆ وەسفکردنی جوڵەی ئەو پارچە کەڤرانەی کە بەهۆی ئاو یان باوە دەگوێزرێنەوە، بەڵام لەبەر قورسیان ناتوانن بە هەڵواسراوی لەناو ئاوەکەدا بمێننەوە، بۆیە بەڕێگەی بازدان جوڵە دەکەن.

Salt/Sche

Salt dome	گومەزی خوێی: پێکهاتوویەکی گومەزی شێوەیە تیرەکەی 1کم تا 2کم دەبێت. زۆربەیان بەشێوەی ستوونی و هەندێکیان بەشێوەی هەڵواسراون. نیشتووی لاکانی تووشی لێکدابڕان دەبن، کە دەبێتە کۆگایەکی باش بۆ کۆبوونەوەی گاز و نەوت.
Salt water wedge	پوازی خوێ (سوێراوی پەنگ خواردوو)
Sampling	نموونە وەرگرتن
Sand	لم: لە نیشتووەکاندا بەو پارچە کەڤرانە یان وردبووانە دەوترێت کە تیرەکەیان لە نێوان 1/16ملم تا 2ملم بێت.
Sand bar	بەربەستی لمی
Sand dune	تەپۆڵکەی لمی
Sandstone	بەردی لمی: کەڤرێکی وردبووی دەنکۆڵە مامناوەندییە کە پێکهاتووە لە دەنکۆڵەی قەبارە لمی لووس یان گۆشەدار کە لەناو زەمینەیەکی دەنکۆڵە بچوکدا بڵاوبۆتەوە کە بەهۆی سمنتی کلسی یان سلیکی یان ئاسنی زیاتر پێکەوە بەستراوەو توندو رەقێتی وەرگرتووە. لە رەنگدا جیاوازە سوورو زەردو قاوەی و سەوز و سپی و لەوانەیە جۆرەها پێکهاتووی نیشتووی تیادا بەدەربکەوێت.
Sapphire	یاقوتی شین: خاوی کۆرەندەمی (Al_2O_3) رەنگ شینی رووناک.
Satinspar	ریشاڵی: زاراوەیەکە بەکاردێت بۆ وەسفکردنی ئەو خاوانەی کە بەشێوەی ریشاڵی و سپی و رووناک دەردەکەون وەك کالسایت و جیبسۆم.
Saturation	تێر بوون
Saturn	کەیوان: یەکێکە لە هەسارەکانی کۆمەڵەی خۆر.
Scale	پێوەر
Scale up	گەورەکردن
Scaling	توێژاڵ دروست بوون: جۆرێکە لە بوون بە توێژاڵ لە ئەنجامدا کەڤرەکە پەرە پەرە یان بە شێوەی پولەکەی لێ دێت.
Scaly structure	پێکهاتووی پوولەکەیی
Scaphopoda	پێبەلەمییەکان
Scar	چاڵ: لە بوویەردزانیدا بە شوێنی ماسولکەکان دەوترێت.
Scarp	تەلان، رادان: بەهەمان مانای escarpment دێت.
Scentless	بێبۆن
Schematic	دەستنووسی

Schi/Sedi

Schist — شیست: کەڤرێکی گۆڕاوی ناوچەییە دەناسرێت بە بوونی ریزبوونێکی تەریبی خاوە پێکهێنەرەکانی کەڤرەکە. بەهۆی گۆڕانی دینامیکییەوە دروست دەبێت بەناوی خاوە سەرەکیەکەیەوە ناودەبرێت وەك شیستی مایکای..

Schistosity — شستۆستی: توێ توێ بون لە کەڤری شیستدا یان هەر کەڤرێکی کریستاڵ گەورە بەهۆی ریزبونی تەریبی خاوەکانی ئەو کەڤرەوە.

Scissor fault — لێکترازاوی مەقەستی: ئەو لێکترازاوەیە کە لێك جیابونەوە بەدرێژایی لێدەر زیاد دەکات لە کاتێکدا خاڵی بنەڕەت جیانەبۆتەوە و لادانی تیادا نییە.

Scratch — رووشان

Scree — کەڵکە بەرد: کۆبونەوەی پارچە پارچەی بەرد لە ئەنجامی کەشاندنی میکانیکیدا کەبەکسەر کەڤرەکاندا دێت، بەگشتی لە بنی لێژگەکاندا دروست دەبێت. بەهەمان مانای talus دێت.

Sea — دەریا، زەریا

Sea level — ئاستی دەریا

Seam — چین : لەخامەکاندا، بەو چینە خامانە دەوترێت کە خەڵوز یا خاوە کانزاییەکان دروستی دەکەن . لە چینزانیدا بەو چینە تەنکە دەوترێت کە دەکەوێتە نێوان دوو چینی لێك جیاواز لە پێکهاتندا.

Secondary — ناوەندی

Sectile — بڕاو

Section — بڕگە: لە زەوی ناسیدا بەو رووە دەرکەوتووە دەوترێت کە بەشێوەیەکی سروشتی (وەك کەنار دەریاکان یان جۆگەی رووبارەکان) یان دەست کرد (وەك کانگاکان و بڕینی رێگاکان) لە توێکلی زەویدا دروست بووەو بە ستوونی یان لار دەبێت.
لە چینزانیدا: بەماناکانی بڕگەی ستوونی و بڕگەی جیۆلۆجی و بڕگەی نموونەی دەتوانرێت بەکاربهێنرێت.

Sector — بڕەر

Sedentary — جێگیر، نەبزۆك

Sediment — نیشتوو: مادەی وردبووی رەقە ئەندامی یان نا ئەندامییە بەهۆی کەشاندنی کەڤرەکانەوە دروست دەبێت و بەهۆی ئاو یان با یان سەهۆڵەوە دەگوێزرێتەوەو بەهۆی کردارە سروشتیەکانی وەك نیشتنی کیمیایی یان فیزیاییەوە دەنیشێن بۆنموونە وەك لم و چەو و قوڕ و لوس.

Sedi/Seis

Sedimentary rock

کەڤری نیشتوویی: ئەو کەڤرەیە کە لە ئەنجامی رەقبوونی نیشتووەکانەوە کە لە چین چیندا کۆبوونەتەوە دروست دەبێت وەك بەردی لمی یان بەردی قوڕی یان بەردی چەوی.. هتد. یان ئەو کەڤرەیە کە کیمیاییانە دروست دەبێت وەك جیپسۆم کە لە نیشتنی گیراوە کیمیاییەکانەوە دەنیشێت، یان کەڤری ئەندامی وەك هەندێ بەردە کلس کە پێکهاتووە لە پاشماوەو پەیکەری گیانەوەران و رووەك.

Sedimentary structure

پێکهاتووی نیشتووی: ئەو پێکهاتووەیە کە لە کەڤرە نیشتووەکان دا دروست دەبێت لە کاتی نیشتنی کەڤرەکاندا (پێکهاتووی نیشتووی سەرەتایی) یان لە دوابەدوای نیشتندا (پێکهاتووی نیشتووی ناوەندی).

Sedimentation

نیشتن: بریتییە لە کرداری کۆبوونەوە یان دروست بوونی نیشتوو لە چینەکاندا. هەموو کردارەکانی جیابوونەوەی دەنکۆڵە یان پارچە کەڤریەکان و گوێزانەوەیان و نیشتنیان دەگرێتەوە، سەرەڕای ئەو کردارانەی کە دوای نیشتن بەسەر نیشتووەکاندا دێت.

Seepage

کرداری جوڵەی لەسەرخۆی ئاو یان هەر شلەیەکی تر (وەك نەوت) بەناو مادەیەکی کونیلەداردا کە بە هێواشی لەسەر رووی زەوی دەردەکەوێت.

Segment

پارچە، بەش

Segregation (Differentiation)

جیاکردنەوە:

–لە کەڤرزانیدا: بڕوانە جیاکردنەوەی ماگماتی (Magmatic differentiation). یان کۆبوونەوەو چڕبوونەوەی کریستاڵەکانی خاوێك لە قۆناغە سەرەتاییەکانی جیاکاری ماگماتیدا.

–لە زانستی نیشتووەکاندا: دیاردەیەکی ناوەندییە کە بەهۆی دووبارە ریزبوونی کیمیاییەوە لەناو نیشتووەکاندا پاش نیشتنیان دروست دەبێت، وەك جیۆد.

Seismic

بوومەلەرزەیی

Seismic coefficient

هارکۆلکەی بوومەلەرزەیی

Seismogram

تۆمارگەی بوومەلەرزەیی: ئەو تۆمارگەیەیە کە بەهۆی ئامێری بوومەلەرزە پێوەوە تۆمار دەکرێت.

Seismograph

بوومەلەرزە پێو: ئەو ئامێرەیە کە تۆماری لەرەکانی زەوی دەکات بە تایبەتی بوومەلەرزەکان.

Seismology

زانستی زەمین لەرزە، بوومەلەرزەزانی، زەمین لەرزەزانی: زانستی لێکۆڵینەوەی بوومەلەرزە.

Seis/Shap

Seismometer	وەرگر: ئەو ئامێرەیە کە تێبینی جوڵەکانی زەوی دەکات. بریتییە لە بەشی وەرگر لە سیستەمی بوومەلەرزە پێودا.
Self inductance	هاندانی خۆیی
Semiarid	ئاووهەوای نیمچە وشك: ئەو ئاوو هەوایەیە کە کەمێك لە ئاوو هەوای وشك رادەی باران بارینی تیایدا زۆرترە (نزیکەی 10–20 ئینچ). دەناسرێت بە بوونی سەوزای و رووەك تیایدا.
Semi-crystalline	نیمچە کریستاڵبوون
Semiopaque	نیمچە نووتەك
Sensitivity	هەستیاری
Sensor	هەستەوەر
Separation	جیاکردنەوە
Septum	بەربەست، کۆڵەکە: لە بووبەردزانیدا بەو بەربەستانە دەوترێت کە بە شێوەی تیشکی یان پانی یان درێژی لەناو سەدەفەی هەناو ریخۆڵەییەکان یان فۆرامنیفێرا یان پێ سەریەکاندا هەیە و سەدەفە کە دابەش دەکات بۆ چەند ژوورێك. کۆکەی (septa)یە.
Sequence	لەدواییەك
Series	زنجیرە: یەکێکە لە یەکەکانی چینزانی کاتی کە لە سیستەم بچوکترەو لە قۆناغ گەورەترە.
Sessile	نەبزۆك: زاراوەیەکە بەکاردێت بۆ وەسفکردنی بوونەوەرانی کە لە شوێنی خۆیان جێگیرن و نابزوێن.
Set	دەستە
Shadow zone	ناوچەی سێبەر: لە بوومەلەرزە زانیدا بەو ناوچەیە دەوترێت کە زۆر بە کەمی شەپۆلە بیستراوەکانی پیا تێپەڕ دەبێت. ناوچەی نێوان 100° تا 140° لە چەقی رووی بومەلەرزەوە کە بەهۆی ناوچەی خێرای هێواش یان کرۆکی دەرەوە کە شەپۆلەکان پیایدا تێپەڕ نابێت دروست دەبێت.
Shaking	لەرانەوە
Shale	بەردە قوڕی توێیی: بەردێکی دەنکۆڵە وردی سەربە کەڤرە نیشتووە وردبووەکانە کە بەهۆی رەق بوونی قوڕ و قومەوە دروست دەبێت، دەناسرێت بە بوونی چینە زۆر تەنکەکان کە ئەستووریان لە نێوان 0.1ملم تا 0.4ملم دەبێت.
Shape	شێوە: شێوەی دەنکۆڵە وردبووەکانە کە بریتییە لە رێژەی دووریەکانی دەنکۆڵەکە. سێ دووری پێویست درێژی و پانی و ئەستووری دەبێت بپێورێت لەو شێوانە وەك شەشپاڵوو و رووتەختی... هتد. بەهەمان مانای particle shape دێت.

Shear folding	نوشتاوەی لەتبوو
Shear modulus	هاوکۆلکەی لەتبوون
Shear structure	پێکهاتووی دەفەیی
Sheet	پەڕە، سەرپۆش
Sheet structure	پێکهاتووی پەڕەیی
Shelf (continental)	شۆستەی کیشوەری: ئەو بەشەیە لە لێواری کیشوەرەکان کە دەکەوێتە نێوان هێڵی کەنار و لێژی کیشوەری یان تا قووڵی 200م. دەناسرێت بە بوونی لێژیەکی زۆر کەم (0.1°). بەهەمان مانای Continental shelf دێت.
Shell	سەدەفە، لەپکە، توێکڵ: 1–لە زەویناسیدا بە توێکڵی زەوی دەوترێت. 2–لە بوویەرد زانیدا بەو بەشە ڕەقە دەرەکییەی گیانەوەران دەوترێت کە لە زۆربەی کاتدا کلسییەو هەندێ جار سلیکی یان کایتینی دەبێت و دەوری گیانەوەرەکەی داوە.
Shelving	لێژی
Shield	زرێ: یەکەیەکی گەورەی پێکهاتنی توێکڵی زەوییە پێکهاتووە لە کەڤرە زۆر کۆنەکان (بەتایبەتی کەڤرەکانی پێش کامبری) لە کەڤرە گۆڕاو یان ئاگرییەکان. وەک زرێی کەنەدی و زرێی بەلتیك. بەهەمان مانای Craton دێت.
Shifting	لادان
Shining	درەوشاوە
Shoal	تەنکاو
Shock	راتەکان، لەرزین
Shore	کەنار، لێوار
Shore line	هێڵی کەنار
Shrinkage crack	درزی چوونەوەیەك: ئەو درزە بچوکانەیە کە لە نیشتووە دەنك بچوکەکان دا (وەك قوڕ) دروست دەبێت لە ئەنجامی ونکردنی ئەو ئاوەی کە تیایدایە.
Side	لا
Sial	سیال: ناوێکی کەڤر زانیە بەکاردێت بۆ بەشی سەرەوەی توێکڵی زەوی، ئەو بەشەی کە سەرچاوەکەی ماگمای گرانایتییە. کورت کراوەی دوو وشەی Alumina + Silica یە.
Sieve	بێژنگ
Signal	نیشانە
Silex (Flint)	بەردە ئەستێ (بڕوانە flint).

Silica	سلیکا (SiO_2).
Silicate	سلیکات: گرنگترین کۆمەڵەی خاوەکانە کە نزیکەی 95٪ ی توێکڵی زەوی پێکدەهێنێت (ئەگەر SiO_2 لەگەڵ ئەم کۆمەڵەدا بژمێردرێت). بەو پێکهاتووانە دەوترێت کە پێکهاتوون لە رەگی $(SiO_4)^{4-}$ سلیکاتی چوار لا بە شێوەی جیاجیا یان پێکەوە بەستراو یان زنجیرەی.
Silicification	بوون بە سلیکا: کرداری جێگرتنەوەی خاوەکانی تر لە لایەن سلیکاوە.
Silky	ئاوریشمی
Sill	بەربەستی ئاسۆیی
Silt	قوم: بریتییە لە پارچە یان دەنکۆڵەی زۆر ورد کە لە لمی زۆر ورد ورد ترەو لە قوڕی زبر گەورەترە واتە تیرەکەی لە نێوان 1/16ملم تا 1/256ملم دایە.
Silver	زیو: کانزایەکی رەنگ سپی نەرمە لە کانزا خاوێنەکانە، پێکهاتنی کیمیایی بریتییە لە (Ag). بە شێوەی دەمار لە کەڤرە ئاگری و نیشتووەییەکان دا هەیە.
Sima	سیما: ناوێکی کەڤر زانییە بەکاردێت بۆ بەشی ژێرەوەی توێکڵی زەوی، ئەو بەشەی کە سەرچاوەکەی ماگمای بازڵتییە. کورت کراوەی دوو وشەی Magnesia + Silica یە.
Similarity	لەیەك چوون
Sinistral	چەپڕەو: بریتییە لە پێچ خواردن یان جوڵان بە پێچەوانەی ئاراستەی خولی کاتژمێرەوە.
Sink	نوقم ئەبێت
Sinkhole	چاڵی رەحەتی شێوە یان قوچەکی
Sinter	نیشتووی کانیاوەکان: کەڤرێکی نیشتووی کیمیاییە بە شێوەی نیشتوویەکی رەق بە دەوری یان لەسەر کەڤرەکان لە کانیاوە گەرم یان ساردەکاندا دەنیشێت دوو جۆری سەرەکی هەیە نیشتووە سلیکییەکان و کلسییەکان (ترافەرتین) ئەم ناوە بە تەنها زیاتر دەلالەت لە جۆرە سلیکییەکەی دەکات.
Sinuosity	پێچاو پێچ
Site	شوێن
Size	قەبارە
Skeleton	پەیکەر
Skew	گۆشەدار

Skew/Soil

Skewness	سکوینس: بریتییە لە چۆنیەتی هاویەکییەکی شێواو یان بریتییە لە پێوانەی ناهاویەکی کە یەکێکە لە هاوکۆلکەکانی شیکردنەوەی قەبارەیی دەنکۆڵەکانی کەڤرێك یان نیشتوویەك.
Slant	لاری
Slate	تەلە بەرد: کەڤرێکی گۆڕاوی دەنك بچوکی پەستراوە، لە کەڤری قوڕییەوە گۆڕاوە.
Slicken side	رووە لووسەکان: روویەکی لووسی هێڵ هێڵ کراوە لە ئەنجامی لێکخشاندن لەسەر رووی لێکدابڕاو دروست دەبێت.
Slide (Sliding)	خزان: بریتییە لە خزانی تۆپەڵێك یان بارستاییەك لە بەفر یان کەڤر، بەهۆی شکاندنی زەوییەوە ڕوودەدات. جا لەوانەیە ئەو جوڵەیە کەم یان زۆر بێت.
Slipping surface	رووی خزان
Slope	لێژی: رووی لاری هەر بەشێك لە رووی زەوی، وەك لێژی گرد.
Slumping	خزان: بریتییە لەو خزانە کە دەناسرێت بە بوونی جوڵەیەکی قەصی و هەڵگەڕاوە بۆ بارستاییەك لە کەڤر یان لە زەوی ، یان گواستنەوەی بەهۆی هێزی کێشکردنی زەوییەوە. وەك پێکهاتنێکی نیشتووی ئەو پێکهاتنە پێچخواردووەیە کە لە ئەنجامی جوڵەی تەنێکی نیشتوو دروست دەبێت لە شوێنێکی لێژو سەریەرەوخواردا.
Smelting	توانەوە، شلبوونەوە
Smoothing	رێککردن
Smudge	پیسی
Snail	لوولپێچ
Snow	بەفر
Soapstone	بەردی سابون: ناوێکە بەکاردێت بۆخاوی تالك ،هەروەها ناوێکی کەڤری گۆڕاوە کە بەشێوەی تۆپەڵ یان شستۆز یان ریشاڵییەو نەرمە بەشێوەیەکی سەرەکی لە تالك پێکهاتووە سەرەڕای مایکا و کلۆرایت وئەمفیبۆل و پایرۆکسین.
Soft	نەرم
Soft mineral	خاوی نەرم: ئەو خاوەیە کە لە کوارتز نەرم تر بێت واتە رەقێتی‌یەکەی لە (7) کەمتر بێت بەپێی پێوەری مۆهس بۆ رەقێتی.
Soil	خۆڵ: لەزەویناسی ئەندازیاریدا ئەو مادە رەقنەبووەیە کە لەسەر کەڤرەکان هەیە . لە خۆڵزانیدا ئەو ناوەندە سروشتییەیەکە رووەك تیایدا دەڕوێت و لە ئەنجامی کەشاندنەوە دروست دەبێت. بڕگەیەکی ستوونی لە خۆڵ تا کەڤر دەناسرێت بە بڕگەی خۆڵ.

Soil/Spec

Soil creep	خۆڵخشان
Soil profile	لابڕگەیەکی خۆڵی
Solar system	کۆمەڵەی خۆر:پێکهاتووە لەخۆرو نۆ هەسارەکەی.
Solfataras	کانگەی گۆگرد
Solidification	رەقبوون: کرداری رەقبوون، بەتایبەتی گۆڕان لە دۆخی شلەوە بۆ رەق لەکاتی ساردبوونەوەی ماگمادا.
Solidity	رەقی
Solitary	بەتەنیا، داپچڕاو
Solubility	توانای توانەوە
Solution	شلاوگ
Solvent	توێنەرەوە
Sonic sounding	ئامرازی دەنگدار بۆ پێوانی قووڵایی
Sorting	جیاکردنەوە: کردارێکی دینامیکییە کە دەنکۆڵەی نیشتووەکان هەمان سیفەتیان هەبێت وەك هاویەکی لە قەبارە یان شێوە یان کێشی جۆری کە بە سروشتی بەهۆی هۆکاری گواستنەوە وە دروست بووە.
Sour	ترش
Source	سەرچاوە
Space lattice	تۆڕە بۆشایی یان ڕیز بوونی کریستاڵی: بەهەمان مانای Crystal lattice دێت.
Spar	سپار: زاراوەیەکە بەکاردێت بۆ ئەو خاوانەی کە رەنگیان سپی و رووناك و ناکانزایی وبلوورین وەك کالسایت و فلۆرایت.
Species	جۆر: لە بووبەرد زانیدا بەو کۆمەڵە بوونەوەرە (گیانەوەر یان رووەك) دەوترێت کە دەتوانن زاووزێ بکەن و نەوەی وەك خۆیان لە رووی شێوەو پێکهاتن و کردارەوە دروست بکەن. یەکەی سەرەکی پۆلێنکردنە لە رەگەز بچوکترە. بەگشتی ناوی جۆر دەبێت دووانە بێت واتە ناوی رەگەزەکە دەنوسرێت پاشان بەدوایدا ناوی جۆرەکە.
Specific	جۆری، دیاریکراو
Specification	دیاریکردن
Specific gravity	کێشی جۆری: بریتییە لە رێژەی نێوان کێشی ماددەیەکی رەق یان شل بۆ کێشی هەمان قەبارە لە ئاو.
Specimen	نموونە
Spectra	شەبەنگی
Spectroscope	شەبەنگ پێو

Spectrum	شەبەنگ
Speleology	زانستی ئەشکەوتەکان
Sphenoid	ئەسفینی: شێوەیەکی کراوەی کریستاڵەکانە کە دوو رووی ناتەریبی هەیە کە هاویەکن بۆ تەوەرەی هاویەکی. لە کریستاڵەکانی پۆلی ئەسفینی سەر بە رژێمی یەکلاریدا هەیە.
Sphere	گۆ: شێوەیەکی پێوەرییە لە پێوانەی شێوەی دەنکۆڵەکاندا.
Sphericity	گۆیی: بریتییە لە پەیوەندی نێوان دوورییەکانی (درێژی و پانی و ئەستووری) دەنکۆڵەکان بە تایبەتی نزیک بوونەوەی شێوەی دەنکۆڵەکان لە شێوەی گۆیی. پلەی گۆیی گۆ بریتییە لە (1)، هەموو شتێکی تر پلەی گۆییەکەی لە یەك کەمترە ، نابێت لەگەڵ لووسیدا تێکەڵ بکرێت.
Spheroidal	نیمچە گۆیی
Spicule	دڕکۆلە: بریتییە لە پیکهاتووی زۆر وردی کلسی یان سلیکی بەشێوەی دڕك لەسەر لەشی هەندێ لە گیاندارە بێبڕبڕەکان هەیە وەك ئەسفەنجییەکان و تیشکدارەکان.
Spill	داڕشتن
Spines	دڕك
Spiral	لوولپێچی، پێچ خواردوو
Spirifens	پێچ خواردووەکان
Splitting	شەبەقبردن
Sponges	ئیسفنجیەکان (بڕوانە وشەی Porifera).
Spontaneous	خۆیی
Spore	هەڵاڵە: بریتییە لەو تەنە یەك خانەییە زۆر بوونانەی کە لە بارودۆخێکی تایبەتی و گونجاودا دەتوانێت بوونەوەرێکی نوێ دروست بکات.
Spouting	هەڵقوڵاو
Spread	بڵاودەکاتەوە
Spring	کانیاو: ئەو شوێنەیە کە ئاوی ژێر زەوی بەشێوەیەکی سروشتی دێتە سەر رووی زەوی. پەیوەندی هەیە بە ئاستی ئاوی ژێر زەوی و جۆری کەڤرەکان و بەرزای و نزمای رووی زەوی.
Sprinkle	پرژە
Spume	کەف
Squamate	پوولەکەیی
Stable	جێگیر
Stadia	پێوەر

Stage	قۆناغ: یەکەیەکی جیۆلۆجییە، هەروەها یەکەیەکی چینزانی – کاتییە لە زنجیرە بچوکترە. بەو کەڤرانە دەوترێت کە لە تەمەنی جیۆلۆجی دیاریکراودا نیشتوون.
Stagnant	وەستاو
Stagnation point	پنتی وەستان
Staining	بۆیەکردن
Stalactite	ستالاکتایت، داکەوتەکان: بریتییە لە نیشتوویەکی کلسی شێوە قوچەکی هەڵگەڕاوە کە لە سەری ئەشکەوتەکانەوە بەرەو خوارەوە دروست دەبێت لە ئەنجامی دڵۆپاندنەوە دروست دەبێت.
Stalagmite	ستالاگمایت، سەرکەوتەکان: بریتییە لە نیشتوویەکی کلسی شێوە قوچەکی کە لە بنی ئەشکەوتەکانەوە بەرەو سەرەوە لە ئەنجامی دڵۆپاندنەوە دروست دەبێت.
Standard deviation	لادانی پێوانەیی: بریتییە لە رەگی دووجای تێکڕای دووجای هەموو ئەو لادانانەی کە لە ناوەڕاستی کۆمەڵێك لە ژمارە لادەدەن. پێوەری ئامارانەی بڵاوبوونەوەیە. یەکێکە لە هاوکۆلکەکانی شیکردنەوەی قەبارەی دەنکۆڵەکان.
Star	ئەستێرە
Star fish	ئەستێرەی دەریا
Starved basin	ئاوزێلی برسی: ئەو ئاوزێڵە نیشتووییەیە کە رێژەی دابەزین یان قووڵ بوونی زۆرترو خێراترە لە رێژەی ئەو نیشتووانەی کە دێتە ناوی ، ئەستوورای نیشتووەکان لە لێواری ئاوزێڵەکە زۆر ترە وەك لەناوەراستەکەی.
Statistic	ئامار
Steel	پۆڵا ، سەخت
Steep	زۆر لێژ
Stellated structure	پێکهاتووی ئەستێرەیی
Stelleroid	ئەستێرۆکەکان
Step	پلە
Stereographic	ئەندازەیی
Stereoscope	دووربینی ئەندازەیی
Sterile	نەزۆك
Sticky	لکێنەر
Stock	کۆکراوە
Stododcum	گەروو
Stone	بەرد

Ston/Stre

Stone- age	چاخی بەردین
Stony meteorite	نەیزەکی بەردی ، بەردە ئەستێرە
Storage	کۆکردنەوە
Storm	رەشەبا، گێژەلوورکە
Straight	راست
Strain	جێفشار: بریتییە لە گۆڕان لە شێوە یان قەبارەی تەنێك کە لە ئەنجامی فشارەوە دروست دەبێت. دەناسرێت بە رێژەی نێوان بڕی گۆڕان بۆ شێوە یان قەبارەی بنچینەیی.
Strand	کەنار
Strata	چینەکان
Stratification	چینبوون: پێکهاتن و کۆبوونەوە یان نیشتنی مادە لە شێوەی چیندا. هەروەها ئەو پێکهاتووەی کە لە ئەنجامی نیشتنی نیشتووەکاندا چین دروست دەبێت.
Stratified	چینبوو
Stratigraphic trap	حەشارگەی چینی: بەو حەشارگەیە دەوترێت کە زیاتر لە ئەنجامی گۆڕانی جۆری کەڤرەوە دروست دەبێت وەك لە هۆکاری بنیاتنەر یان دروستکەر.
Stratigraphy	چینزانی: لقێکی زانستی زەوی ناسییە کە دەکۆڵێتەوە لە پێناسەکردن و وەسفکردنی یەکە بچوك و گەورەکانی کەڤرەکان (بەتایبەتی کەڤرە نیشتووەکان بەڵام کەڤرە ئاگری و گۆڕاوەکانیش بەدەر نین) جا ئەو کەڤرانە دەرکەوتووبن یان لە ژێر زەویدا. لێکۆڵینەوە هەموو لایەنەکانی چینەکان لە شێوەو ئەستووری و پۆلێنکردن و پەیوەندی نێوانیان و چۆنێتی دروست بوونیان و کۆنی و تازەو بەدواییەکی دەکۆڵێتەوە.
Stratospher	بەرگە هەوای سەروو
Stratum	چین
Streak	رەنگی رووشان: لە خاوەکاندا رەنگی هاڕاوەی خاوە، دەتوانرێت بەهۆی لێکخشاندنی خاوەکە بە پارچەیەك پۆرسیلیندا بەدەست بکەوێت. ئەم رەنگە زیاتر جێگیرە وەك لە رەنگی ئاسایی‌خاوەکە بۆیە بەسوودە لە ناسینەوەی خاوەکاندا.
Stream	ئاوەڕۆ
Strength	بەرگری: گەورەترین فشارە کە تەنێك بەرگەی دەگرێت پێش شکاندنی بەهەمان یەکەکانی فشار دەپێورێت.
Stress	فشار: بریتییە لە هێزێکی ئاراستەکراو بۆ یەکەیەکی رووبەر، کە دەیەوێت شێوەی تەنەکە بگۆڕێت. یەکەکانی وەك تەن بۆ هەر ئینج دووجایەك یان کیلۆگرام بۆهەر سانتیمەتر دووجایەك.

Stri/Succ

Strike	لێدەر: بریتییە لە ئاراستەی هەر رووبەکی پێکهاتن یان هەر چینێک، یان بریتیە لە ئاراستەی ئەو رووە خەیاڵییەی کە لە ئەنجامی یەکتربڕینی هەر رووبەک لەگەڵ رووتەختێکی ئاسۆیدا دروست دەبێت.
Stringer	دەماری کانزایی
Structural basin	ئاوزێڵی پێکهاتن
Structural geology	جیۆلۆجیای پێکهاتن: ئەو لقەیلە زانستی زەویناسی کە لە شێوەو ریزبوون و پێکهاتنی ناوەوەی کەڤرەکان دەکۆڵێتەوە بە تایبەتی وەسفکردن و پۆلێنکردن و دیاریکردنی پێکهاتنەکانی وەك چینە چەماوەکان و لێکترازاوەکان و نێوانە رووەکان.
Structure	پێکهاتن
Style	شێواز
Stylolite	هێڵەکانی توانەوە: بریتییە لەو رووە تەنکە شێوە ناڕێك و پێکەی (شێوەی دەمی مشار) کە بە زۆری لە کەڤرە کلسییەکاندا بڵاوە و هەروەها لە هەندێ بەردی لمیدا دەبینرێت. بەگشتی ئەو رووە دەبێتە شوێنی کۆبوونەوەی مادە نەتواوە بەجێماوەکانی (وەك قوڕو ئۆکسیدی ئاسن) ناو کەڤرەکە هەروەها ئەم رووانە تەریبن بە چینەکان. بڕوا وایە کە ئەم پێکهاتنانە بەهۆی پەستان وتواندنەوەوە دروست دەبێت.
Sub base	بنەچین
Subhedral	روو ناتەواو
Subjective	بابەتی
Sublimation	هەڵچوون
Sub marine	ژێر دەریایی
Submerged	نوقم بوو
Subsidence	دابەزین، تەپین
Subsidiary	ناوەنجی، یاریدەدەر
Subsiding area	ناوچەی دابەزیو
Substitution	گۆڕین
Substratum	بنەچین
Subsurface	ژێر رووی زەوی
Subtype	نموونەی ناوەندی
Subway	تونێل
Succession	دواییەك: لە چینزانیدا بریتییە لە ژمارەیەك لە یەکەی کەڤری یان چەند چینێك کە ریز بوونیان بەپێی تەمەنی جیۆلۆجیە.

Suga/Swal

Sugary grain	شەکرە دەنکۆڵە
Suite	دەستە
Sulfur ,Sulphur	گۆگرد :خاوێکی یەك توخمی ناکانزاییە، هێمای کیمیاییەکەی (S)ە، لەسەر ڕژێمی لەبزینەیی دەبێت بە کریستاڵ و ڕەنگی زەردەو لەگەڵ چینەکانی بەردی کلسیدا هەیە.
Summation	کۆکردنەوە
Summit	لوتکە
Sun	خۆر
Sunken	نوقم بوو
Superficial layer	ڕووەچین
Super incumbent	لەسەر یەککەوتوو
Superposition	بەدوای یەکهاتن: بریتییە لە بەدوایەکهاتنی چینەکان کە بە سروشتی دەنیشێت بەجۆرێك چینەکانی ژێرەوە لە تەمەندا کۆنترن لە چینەکانی سەرەوە. یان ئەو کردارەیە کە چینە بەدوایەکهاتووەکانی پێدەنیشێت. هەروەها بڕوانە Law of superposition .
Supplementary	تاوەنجی
Support	کۆڵەکە
Surface	ڕوو: بریتییە لە بەشی دەرەوەی زەوی ڕەق بێت یان شل یان ئەو ڕووە دوو دوورییەیە کە دەکەوێتە نێوان دوو دیاردە یان پێکهاتنی جیۆلۆجییەوە.
Surface tension	ڕاکێشانی ڕوویی
Surface wave	شەپۆلی ڕوویی: ئەو شەپۆلە بوومەلەرزەییانەیە کە بە بەسەر ڕووی زەویدا یان تەریب بە ڕووی زەوی بڵاودەبنەوە. هەروەها بە هەمان مانای L. Wave دێت.
Surge	دەرپەڕین
Survey	پێوان
Surveyor	زەویپێو
Suspended water	ئاوی هەڵواسراو (بەهەمان مانای Vadose water) دێت.
Suture	درز: لە بووبەردزانیدا هێڵی پێکەوە بەستنی بەربەست لەسەدەفەی پێسەرییەکان دا لەگەڵ ڕووی ناوەوەی دیواری سەدەفەکە. زۆر جار هێڵێکی پێچاوپێچە و نەخشی تیادایە وەك لە ئەمۆنۆیدا. هەروەها لە پێسکییەکاندا بە هێڵی پێکەوە بەستنی ژوورەکان دەوترێت.
Swale	نزمایی

Swal/Syst

Swallow hole	بیری قوولی پڕ ئاو
Swamp	زەلکاو
S- wave	شەپۆلی ناوەندی: جۆرێکە لە شەپۆلە بوومەلەرزەییە تەنییەکان کە بڵاوبوونەوەی بەشێوەی جولەیەکی قەصی‌یە، هەر بۆیەش لەرەلەرەکەی ستونە لەسەر ئاڕاستەی بڵاوبوونەوەکەی. ئەم جۆرە شەپۆلە تێپەڕ نابێت بەناو شلەمەنیدا یان بەناو بەشی دەرەوەی کرۆکی زەویدا.
Sweep	رایەماڵێت
Syenite	سیانایت ، سینایت : کەڤرێکی ئاگرینە کە لە قووڵاییە ناوەندییەکاندا دروست دەبێت بەشێوەیەکی سەرەکی فلدسبارە ئەلکالیەکانی تیایە وەك ئۆرثۆکلیز و مایکرۆکلاین، بەشێکی کەم لە بلاجیۆکلیز و خاوە مافیەکان ، سەرەڕای بوونی کوارتز بە رێژەیەکی کەم.
Symmetry	هاوتایی ، چونیەکی: لە بلووزانیدا بریتییە لە شێوەی دووبارە بوونەوەی هەمان رووی کریستاڵی کە ئەمەش دەلالەت لە ریز بوونی ناوەوەی مادە کریستاڵییەکە دەکات.
Synchronism	هاوکات
Synclinal	چاڵی: بریتییە لە شێوەی چاڵە توێ یان چینە چەماوە چاڵەکان.
Syncline	چینە چەماوە چاڵەکان: ئەو چینە چەماوەیە کە کرۆکەکەی، لە رووی چینزانییەوە، چینەکانی تازەترن وەك لە چینەکانی لاکانی، هەروەها بە شێوەی چاڵ دەبێت. دژی وشەی چینە چەماوە کووڕەکانە (Anticline)ە.
Synclinorium	چینە چەماوە ئاڵۆزەکان: بریتییە لە چەند چینە چەماوەیەك کە پێکەوە چینە چەماوەیەکی ئاڵۆز دروست دەکەن کە ناوچەیەکی گەورە دەگرێتەوەو لە ناوەوە چەندەها چینە چەماوەی نا سەرەکی تیادایە.
Syngensis	یەك بنەچە
Synonym	هاو واتا هاوتا: ئەگەر لەیەك کاتدا دوو وشە بەکارهێنرا بۆ هەمان مەبەست ئەوا بەو دوو وشەیە دەوترێت هاو واتا یان هاوتا.
Synthesis	پێکهێنان
System	رژێم: کۆمەڵێك دیاردەی سروشتی و پەیوەندیدار بەیەکەوە، وەك لێکدابڕاوەکان. لەچینزانیدا بریتییە لە یەکەی سەرەکی چین زانی کاتی کە گرنگییەکی جیهانی هەیە و لە یەکە بنچینەییەکانی دابەشکردنی کەڤرەکانی چەرخی دەرکەوتنی ژیانە. هەروەها بەو کەڤرانە دەوترێت کە لە ماوەیەکی جیۆلۆجی دا نیشتوون.
Systematics	پۆلینزانی (بەهەمان مانای Taxonomy) دێت.

-Tt-

ئینگلیزی	کوردی
Table land	بان: (بە هەمان مانای وشەی *plateau*) دێت.
Tabulata	پەڕەییەکان
Talc	تالك: خاوێکی زۆر نەرمی سپی یان شین باو یان خۆڵە مێشییە لەسەر رژێمی یەکلاریی دەبێت بە کریستاڵ و پێکهاتنی کیمیایی $Mg_3\ Si_4\ O_{10}\ (OH)_2$ هەیە. پلەی رەقێتییەکەی (1) لەسەر پێوەری مۆهس. لە کەڤرە ئاگرییەکان یان بەهۆی کرداری گۆڕانەوە دروست دەبێت و بەشێوەی ریشاڵی یان دەنکۆڵەیی یان پەڕە پەڕەی هەیە، وەك بۆدرە بەکاردێت.
Talus	کەڵەکە بەرد: بریتییە لەو پارچە بەردانەی بچوك یان گەورە (بەتایبەتی گەورەو گۆشەدار) کە لەسەر رووە لێژەکانەوە دێنە خوارەوەو لەبنی ئەو رووانەدا کۆدەبنەوە. بەهەمان مانای Scree دێت.
Tanacity	یەککگری، توندی
Tangence	لێکەوت
Taphrogensis	تەپین، دابەزین: زاراوەیەکی گشتییە بەکاردێت بۆ دروست بوونی دیاردەی دابڕان یان شەقبوون، دەناسرێت بە بوونی گۆشەیەکی گەورە یان لێکدابڕاوی گەورەو هەروەها داچوون.
Tar	قیر
Taxodont	ددانی دابەشبوو
Taxonomy	پۆلینزانی: بریتییە لە کرداری پۆلێنکردنی بوونەوەران (رووەك یان گیانەوەر) بەهەمان مانای Systematics دێت.
Technique	تەکنیکی
Technology	تەکنەلۆژی
Tectofacies	شێوازی تەکتۆنی: بریتییە لە شێوازی کەڤری کە لە رووی تەکتۆنییەوە شیدەکرێتەوە.
Tectonic	دروستکەر، تەکتۆنی: بەو هێزە دەوترێت کە دەبێتە هۆی دروست بوونی دیاردەو پێکهاتنەکان، بەهەمان مانای Geotectonics دێت.
Tectonophysics	فیزیای تەکتۆنی
Tectum	توێکل
Tectites	ئەیزەکی شوشەیی ، بەردە ئەستێرەی شوشەیی

Telson	کلکه درك
Temprate zone	ناوچەی مامناوەندی
Temporary	کاتی
Temperature	پلەی گەرمی، گەرمی
Tensile strength	بەرگری راکێشان: بریتییە لە گەورەترین فشاری راکێشان کە تەنێك بەرگەی دەگرێت پێش شکاندنی.
Tensile stress	فشاری راکێشان: بریتییە لەو فشارە ستونیەی کە هەوڵ دەدات ئەو تەنەی کە کاری لەسەر دەکات بیکات بە دوو پارچەوە.
Tension	راکێشان، گرژی: ئەو بارەی فشارە ، کە تیایدا فشاری راکێشان تیایدا زاڵە ،ئەو فشارەی کە دەیەوێت تەنەکە رابکێشێت و بیکات بە دوو پارچەوە.
Terminal	کۆتایی
Terra	خاك، خۆڵ
Terraces	تێرەیس (بڕوانە river terrace).
Terrain	ناوچە
Terra rosa	خۆڵی سوور، گڵە سوور: خۆڵێکی رەنگ سووری بەجێ ماوە وەك کەوڵێك بەسەر چینەکانی بەردی کلسەوە، بەتایبەتی لەو ناوچانەی کە دیاردەی کارستی زۆرە.
Terrestrial	وشکایی، خاکی
Terrigenous sediment	نیشتووی خاکی: نیشتووە دەریاییە تەنکاوەکانە کە پێکدێت لەو مادانەی کە لە وشکاییەوە دادەماڵرێن.
Tertiary period	ماوەی سیانی: یەکەم ماوە لە چاخی ژیانی نوێدا. لە دوای ماوەی کریتاشیەوە لە چاخی ژیانی ناوەڕاستدا و لە پێش ماوەی چوارییەوە دێت. واتە لە نزیکەی 65 ملیۆن ساڵ لەمەوبەرەوە دەست پێ دەکات تا دوو- سێ ملیۆن ساڵ پێش ئێستا. دابەش دەبێت بۆ چەند سەردەمێك کە بریتین لە پالیۆسین و ئیۆسین و ئۆلیگۆسین و مایۆسین و پلایۆسین.
Test	لەپکە
Tethys	تیش: دەریای تیش، ئەو دەریا گەورەیە بوو کە بۆ ماوەیەکی زۆر لە چاخی ژیانی ناوەڕاستدا دروست بوو بوو لە نێوان هەردوو کیشوەرە گەورەکانی لۆراشیا و گۆندوانا دا. ناوچەکانی خوارووی ئەورووپاو دەریای ناوەڕاست و سەرووی ئەفریکا و ئێران و ناوچەی هیمالایەی داپۆشیبوو. واتە بە درێژایی شاخەکانی ئەلپاین و هیمالایا.
Tetra coral	شیلانە چوارییەکان: بەهەمان مانای rugose coral دێت.

Tetr/Tide

Tetragonal system	رژێمی چوار لا: یەکێکە لە شەش رژێمەکەی بوون بە کریستاڵ کە دەناسرێت بە بوونی سێ تەوەرەی ئەستوون لەسەر یەك و بەڵام تەوەرە ستونی‌یەکە جیاوازە لە درێژیدا لەگەڵ دوو تەوەرە یەکسانەکەی تر.
Tetrahedron	چوار روو
Texture	رەشتە: بریتییە لە پەیوەندی نێوان دەنکۆڵەی خاوەکانی کە پێکەوە کەڤر دروست دەکەن. زاراوەی پێکهاتن بە گشتی بۆ دیاردە گەورەکانێ کەڤر بەکاردێت بۆیە نابێت لەگەڵ تنراودا تێکەڵ بکرێت.
Thanatocenosis	پێکەوە نەژیاو: بریتییە لە کۆمەڵێك بوو بەرد کە پێکهاتوون لە پاشماوەی ئەو بوونەوەرانەی کە لە کاتی ژیانیاندا پێکەوە نەژیاون. ئەم پاشماوانە بەگشتی پاش مردنی بوونەوەرەکە بەهۆی هۆکاری گواستنەوەوە گواستراونەتەوە.
Theca	بەرگ
Theoretical	تیۆری
Thermal	گەرم، گەرمی
Thermal springs	کانیاوە گەرمەکان
Thermometer	گەرمیپێو
Thermo scope	گەرمیدۆز
Thick	ئەستوور
Thickness	ئەستووری
Thin	تەنك، باریك
Thin section	بڕگەی تەنك
Thorax	سنگ: بەشی سنگ لە پێجومگەییەکاندا وەك ترایلۆبایت.
Three fold	سیانی
Throw	لادانی ستوونی: پێوانەی ئەو لادانە ستوونییەی کە لەنێوان لای دابەزیو ولای سەرکەوتووی لێکترازاودا دروست دەبێت.
Thrust fault	لێکترازاوی پاڵنراو یان هەڵگەڕاوە (بڕوانە Reversed fault).
Tidal zone	ناوچە یان پشتێنەی هەڵکشان و داکشان: بریتییە لەو ناوچەیەی کە دەکەوێتە نێوان هەڵکشان و داکشانی ئاوی دەریاو کەنداوەکانەوە.
Tide	هەڵکشان و داکشان: بریتییە لە بەرزبوونەوەو نزم بوونەوەی ڕێك و پێکی ئاستی رووی ئاوی ئۆقیانووس و دەریا و ئەو تەنە ئاویانەی کە پێوەی بەستراون (وەك کەنداوەکان) کە بە گشتی لە رۆژێکدا دوو جار روو دەدات لەسەر رووی زۆربەی گۆی زەوی و لە ئەنجامی کێش کردنی مانگەوە (بە پلەیەکی کەمتر بەهۆی خۆرەوە) روو دەدات کە بە شێوەیەکی نا یەکسان کار دەکاتە سەر ناوچە جیاجیاکانی زەوی سووڕاوە.

Tigh/Towe

Tight	توند و تۆڵ
Till	پاشماوەی رووباری سەهۆڵی یان بەفراوەر: بریتییە لە ناوچەیەکی جیانەکراوەو شێوە تۆپەڵ (بێچین) کە بەگشتی رەق نەبووە و پێکهاتووە لە تێکەڵەیەك لە قوڕ و لم و چەو و چەوی زۆر گەورە جیاواز لە قەبارەو شێوەدا کە لە ئەنجامی چالاکی بەفراوەرەوە دروست بووە.
Tillite	تیلایت: کەڤرێکی نیشتووی رەقە لە ئەنجامی رەق بوونی پاشماوەی رووباری سەهۆڵییەوە دروست دەبێت.
Time correlation	پێکەوە بەستنی کاتی
Time scale	خشتەی کاتی: بەهەمان مانای کاتپێوی جیۆلۆجی دێت.
Time unit	یەکەی کات
Tin	تەنەکە : توخمێکە هێما کیمیاییەکەی Sn.
Tolerance	هەموار کردن
Tool	ئامراز
Topaz	یاقوتی زەرد، تۆپاز: خاوێکی بێڕەنگ یان زەرد یان سپی لەسەر رژێمی لەبزینەیی دەبێت بە کریستاڵ و پێکهاتنی کیمیایی $Al_2SiO_4(F, OH)_2$ بەشێوەی کریستاڵی مەوشووری لە کەڤرە ئاگرییە سلیکییەکاندا هەیە. رەقێتییەکەی یەکسانە بە (8) لەسەر پێوەری مۆهس.
Topographic map	نەخشەی بەرزونزمی
Topography	بەرزی و نزمی: شێوەی گشتی سەر رووی وشکانی یان هەر پارچەیەکی تری سەر رووی زەوی وەك بەرزی و نزمی و دیاردە دەسکردەکان دەگرێتەوە.
Top set bed	چینەکانی لوتکە
Tornado	گێژەلووکەی دەریایی
Torrent	لێشاو
Torsion	خواربوونەوە، چەمانەوە
Torsion coefficient	هاوکۆلکەی چەمانەوە
Tortuosity	خواروخێچی
Toughness	تۆکمەیی
Tourmaline	تۆڕمالین: کۆمەڵێك خاوی سلیکاتی‌ئەلەمین. بەگشتی لەناو کەڤرە ئاگرییە ترشەکاندا بڵاوە سەرەڕای کەڤرە گۆڕاوەکان وەك نایس. رەنگەکەی زۆر جیاواز و گۆڕاوە. دەتوانرێت ببڕێت و وەك بەردە بەنرخەکان(گەوهەر) بەکاربهێنرێت.
Tower	قوللە

Trac/Trav

Trace	شوێنەوار
Trace element	توخمی شوێنەوار توخمی نا سەرەکی: ئەو توخمەیە کە لە پێکهاتنی خاودا سەرەکی نییە، بەڵام بەرێژەیەکی زۆر کەم (بەگشتی 1٪ کەمتر) لە ناو پێکهاتنی خاوەکەدا هەیە.
Trace fossil	شوێنەواری بەبەردبوو: پێکهاتنێکی نیشتووی بە پێکهاتووە لە شوێنەواری بەبەردبوو وەك شوێن پێ و کونکردن و کون کە لە ئەنجامی چالاکی لە کاتی زیندوی گیانەوەرەکەدا دروست دەبێت. هەروەك ئەو شوێنەوارانەی کە لە کاتی خشان و ڕۆیشتن و خواردن و خۆشاردنەوەو ڕاکردن و حەوانەوەی گیانەوەرەکە لەسەر نیشتووە ڕەق نەبووەکان بەجێ دەمێنێت.
Track	شوێن پێ: جۆرێکە لە شوێنەواری بەبەردبوو.
Trachyite	تراخایت : جۆرێکە لەکەڤری ئاگری .
Traction	ڕاکێشان
Trail	شوێنپێ
Transcrystalline crack	شەقبردنی ناوکی کریستاڵ
Transcurrent fault	پانە لێکترازاو
Transformation	گۆڕان، گۆڕین
Transgression	تێپەڕینی دەریا: داپۆشینی ناوچەیەکی وشکانی بەهۆی ئاوی دەریاوە لە کاتێکی جیۆلۆجی کورتدا. واتە بەرەو پێش چوونی ئاوی دەریا بەرەو وشکانی کە لە ئەنجامی بەرزبوونەوەی ئاستی ڕووی دەریاوە یان نزم بوونەوەی وشکانییەوە ڕوودەدات.
Translation gliding	گواستنەوە خزان
Translucent	نیمچە ڕوون: بەو خاوە دەوترێت کە ڕێ بە تێپەڕبوونی ڕووناکی دەدات بەڵام زۆر ڕوون نییە.
Transparent	ڕوون: بەو خاوە دەوترێت کە توانای تێپەڕکردنی ڕووناکی هەیە بەجۆرێك کە دەتوانرێت بەناویدا شتەکەی ئەودیوی ببینرێت. یەکێکە لە سیفاتە فیزیاییەکانی خاوەکان کە سوودی هەیە لە ناسینەوەی خاوەکاندا.
Transportation	گواستنەوە
Transverse wave	پانە شەپۆل (بڕوانە زاراوەی S- Wave).
Trap	حەشارگە: بەشوێنی کۆبوونەوەی ئاو یان نەوت دەوترێت.
Traverse	ڕێڕەو، ڕێچکە: لە پێوانە زانیدا، ڕژێمی پێوانەکردنی درێژی و ئاراستەی ئەو هێڵانەی کە چەند خاڵێکی پێوانە کراو لەسەر ڕووی زەوی پێکەوە دەبەستن.

Trellised	تۆڕکراو
Trench	کەندەك: لەشێوە زانیدا بریتییە لە دۆڵێکی راستی تەسکی شێوە (U)، یان نزمایییەکەی نێوان دوو زنجیرە شاخ. بەڵام لە زەوی ناسی دەریایدا نزمایییەکی تەسکی درێژی بنی دەریا قووڵەکانە کە لاکانی زۆر لێژو تەریب بە لێژی دەریاکەیە. ئەم کەندەکە زیاتر لە 2کم قووڵترە لە بنی ئۆقیانووسی ئەم لاو ئەولای و لەوانەیە درێژییەکەشی بگاتە هەزاران کیلۆمەتر.
Trend	ئاراستە
Trial, trial axis	سێتەوەرە
Triassic period	ماوەی سیانی (ترایاسیك): یەکەم ماوەی چاخی ژیانی ناوەراستە لە دوای ماوەی پێرمی سەر بە چاخی ژیانی کۆن و لە پێش ماوەی جوراسیکەوە دێت.
Triaxon	سێ تەوەرەییەکان
Tributaries	لقەکانی رووبار
Triclinic system	رژێمی سێلاری: یەکێکە لە شەش رژێمەکەی بوون بە کریستاڵ. دەناسرێت بە بوونی سێ تەوەرەی نایەکسان و نا ئەستوون لەسەر یەکتر.
Trigon	سێگۆشە
Trigonal system	رژێمی سێ لا: رژێمی بوون بە کریستاڵ کە هاویەکییەکی سیانی هەیە، ئەم رژێمە بەگشتی دادەنرێت بە بەشێك لە رژێمی شەشلا. (بڕوانە رژێمی شەشلا).
Trilobites	سێپلییەکان: بەو پێ جومگەییە دەریاییانە دەوترێت کە دەگەڕێتەوە بۆ پۆلی ترایلۆبایتا. دەناسرێن بە دابەش بوونی لەشیان بۆ سێ پارچە یان پل.
Trimorphism	شێوە سیانی: جۆرێکە لە هەمە شێوەیی کە سێ جۆر کریستاڵ هەمان پێکهاتنی کیمیاییان هەیە. (بڕوانە زاراوەی هەمە شێوەیی).
Tripod	سێ پێییەکان
Triserial	سێ زنجیرە: ریز بوونی ژوورەکانی فورامنیفێرا بە شێوەی سێ ریزی ستوونی تەریب یان یەکتر بڕ لەگەڵ یەکتر.
Trichoidal	پێنج خواردووی لوولپێچی
Tropic	خولگەیی ، کەمەرەیی
Troposphere	بەرگە هەوای خواروو

Trou/Type

Trough	دۆڵ، نزمایی: لەشێوە زانیدا هەر نزماییەکی درێژی تەسك لەسەر رووی زەوی. لەزەوی ناسی دەریاییدا هەر نزماییەکی درێژی بنی دەریاکان کە تەنکترە لە رووی قووڵاییەوەو پانترە لە کەندەك. لە بوو بەردزانیدا هەر نزماییەك لە بەشی پشتەوەی پێ بازووییەکان دا لە لێکدابڕاوەکاندا بە مانای گرابن دێت.
True dip	لاری راستی: ئەو لارییەیە کە بە ئاراستەی ستوونی لەسەر لێدەر دەپێورێت.
Truncated	بڕاو
Tubular	لوولەیی
Tufa (calcareous)	تەنی کلسی: کەڤرێکی نیشتووی کیمیاییە پێکهاتووە لە کاربۆناتی کالسیۆم بە هۆی بە هەڵم بوون لە نزیك کانیاوە گەرم یان ساردەکانەوە دروست دەبێت.
Tuff	تەنی گڕکانی: نیشتوویەکی پەستاوی خۆڵەمێشی گڕکانیە کەلەوانەیە رێژەی لە 50٪ی نیشتووی دەنکۆڵەی قەبارە وەك لم و قوڕی تیادا بێت . دەبێت ئەم زاراوەیە تێکەڵ نەکرێت لەگەڵ زاراوەی تەنی کلسی (tufa).
Tunnel	تونێل
Turbidity current	تەوژمی شڵەژاو یان تەوژمی چڕی: بریتییە لە تەوژمی چڕی لە هەوا یان ئاو یان هەر تراوێکدا، کە لە ئەنجامی جیاوازی چڕی مادەکانەوە دروست دەبێت.
Turgescence	ئاوساو
Twin	دوانە: گەشەکردنی دووانەیی یان زیاتری یەك کریستاڵی خاوێك.
Type locality	شوێنی نموونەیی: شوێنی یەکەیەکی چینزانی (وەك پێکهاتوو) کە ناوی پێکهاتووەکەی لێوە وەرگیراوەو یەکەم جار لەوێ وەسفکراوە کە بڕگەی نموونەیی لێیە. وەك پێکهاتووی بارسەرین کە شوێنی نموونەییەکەی گوندی بارسەرینە لە ناوچەی رەواندوز.
Type section	بڕگەی نموونەیی: لە دوای‌یەکی بنچینەیی چینەکان کە لە شوێنی نموونەیی وەسفکراوە، باشتر وایە لەو شوێنەدابێ کە بڕگەکە گەورەترین ئەستووری هەبێت و هەمووی دەرکەوتوو بێت یان هیچ نەبێت سەروو بنی دیار بێت. بۆ هەر یەکەیەکی چین زانی بڕگەیەکی نموونەیی هەیە لە کاتی پێویستدا بڕگەی نموونەی تر دادەنرێت.

-Uu-

ئینگلیزی	کوردی
Ubac	لێژی جەمسەری
Ultimate	کۆتایی
Ultra-	سەروو ، ژوور
Ultra basic rock (Ultra mafic rock)	کەڤری سەروو تفتی: ئەو کەڤرە ئاگرینانەیە کە بەشێوەیەکی سەرەکی پێکهاتووە لە خاوە مافیەکان (خاوە فیرۆمەگنیسیەکان). ئەو کەڤرانەیە کە بە گشتی رێژەی سلیکا تیایاندا لە 45٪ دا کەمترە. وەك کەڤری پیریدۆتایت کە بەشێوەیەکی سەرەکی لە خاوی ئۆلیڤین دروست بووە.
Ultradomenant	زۆر زاڵ، زۆر بڵاو
Ultrasonic	سەروو بیستن
Ultraviolet	سەروو بنەوشەیی،ژوور بنەوشەیی
Umbilical plug	دەمەوانەی ناوکی
Umbilicus	ناوك
Umbo	دەنووك: پێکهاتوویەکی شێوە دەنوکە لە لەپکەی نەرمۆڵە دوو لەپکەییەکاندا کە خاڵی گەورەترین چەمانەوەی تیادایە بەگشتی بەهەمان مانای (beak) بەکاردێت بەڵام لە زۆربەی لەپکەکاندا هەردوو زاراوەکە پێویستە بەکاربهێنرێت.
Unbedded	بێچین
Unbreakable	ناشکێت
Uncased	ناوپۆش نەکراو
Unclassified	پولێن نەکراو
Uncoloured	بێرەنگ
Unconformity	نایەککەوتوو: بریتییە لە پچڕانێك یان بۆشاییەك لە تۆمارگەی جیۆلۆجیدا کاتێك کە یەکەیەکی کەڤری دادەپۆشرێت بە یەکەیەکی تر کە خۆی لە بنچینەدا لە دوای نایەت. وەك داپۆشینی کەڤری ئاگری بەهۆی کەڤرە نیشتووییەکانەوە. لەوانەیە پچڕانەکە بەهۆی نەنیشتن یان داماڵین و داخورانەوە ببێت. جۆرەکانی نایەککەوتن لەوانەیە تەریب یان گۆشەدار یان نەنیشتن بێت.
Unconsolidated	رەق نەبوو
Uncovered	بینراو،دانەپۆشراو

Underlying	ژێری
Under fold	چینە چەماوەی ناوەندی
Underground corrosion	داخورانی ناوەکی یان ژێر زەوی
Underground water	ئاوی ژێر زەوی
Under stratum	ژێرە چین
Undisturbed	نەشێواو
Undulating	شەپۆلدار
Unequigranular	دەنکۆڵە نایەکسانەکان
Uneven	ناڕێك و پێك، نابەردەوام
Uniaxial	یەکتەوەرە: بەو کریستاڵە دەوترێت کە یەك تەوەرەی بینایی هەیە، وەك کریستاڵە چوار لا و شەشلاکان.
Unicellular	یەك خانە
Uniclinal	یەکلاری (بەهەمان مانای Monocline دێت).
Uniformitarianism	یونیفۆرمیتاریانیزم: یەکێکە لە بنەما سەرەکییەکانی زەویناسی کە دەڵێت ئەو کردارانەی کە ئێستا کاردەکەنە سەر ڕووی زەوی و دەبنە هۆی گۆڕانی هەمان ئەو کردارانەن کە لەسەردەمە جیۆلۆجییەکانی کۆندا ڕوویان داوە. پشت دەبەستێت بە ڕستەی (ئێستا کلیلی دەروازەی کۆنە).
Uniformity	یەکشێوە، چوونیەك
Unimodal sediment	نیشتووی یەك مۆدیل: ئەو نیشتووەیە کە بڵاوبوونەوەی قەبارەی دەنکۆڵەکانی یەك قەبارەیە واتە یەك جۆر لە قەبارە زاڵە تیایدا. وەك چەوی کەنار ڕووبارەکان .
Uniserial	یەك زنجیرە: ڕیزبونی ژوورەکانی فۆرامنیفێرا بەشێوەی یەکریزی ستوونی یەك لەدواییەك.
Unit	یەکە
Unit cell	یەکەی خانە: یەکەیەکی سەرەکی تۆڕە کریستاڵییە کە بەهۆی دووبارەبونەوەی ڕێك وپێکیەوە لە بۆشایدا دروست دەبێت.
Univalent	یەك هاوهێزی
Universe	گەردوون، جیهان
Unusual	نا ئاسایی
Up burst	هەڵچون
Uplifting	بەرزبوونەوە
Upper	سەروو، سەرەوە
Upset	شێواندن

Upwa/U-val

Upwards	بەرەوژوور
Uranium- lead age method	ڕێگەی یورانیۆم – قوڕقوشم بۆ دیاریکردنی تەمەن: ژمێریار کردنی تەمەن بە ساڵ بۆ ماددە جیۆلۆجییەکان لەسەر بنەمای ڕێژەی شیبوونەوەو هەڵوەشانی مادە تیشکدەرەکان وەک یورانیۆم 238 بۆ قوڕقوشمی 206 و هەروەها هەڵوەشانی یورانیۆم 235 بۆ قوڕقوشمی 207.
Uranus	ئۆرانۆس: یەکێکە لە هەسارەکانی کۆمەڵەی خۆر.
Urchin (sea urchin)	ژیژکی دەریا
U- valley	دۆڵی شێوە U : ئەو دۆڵەیە کە شێوەکەی لە شێوەی تیپی (U) ئینگلیزی دەچێت واتە قوڵییەکەی زۆرترە لە پانییەکەی بەگشتی ئەم شێوەیە شێوەی قۆناغی پێگەیشتنی دۆڵی ڕووبارەکانە.

-Vv-

ئینگلیزی	کوردی
Vacancy	بۆشایی
Vacuoles	بۆشاییەکان
Vadose water	ئاوی هەڵواسراو: ئاوی ناوچەی هەوایی لە خۆڵدا.
Vale	دۆڵی بچوك
Valence	هاوهێزی
Valley	دۆڵ: لەشێوەزانیدا بەو پارچە زەوییە نزمە دەوترێت کە ئەم لاو ئەولاکەی بەرزە، بەگشتی دەکەوێتە نێوان دوو ریزە گرد یان چیا، و داخورانی بەهۆی ئاوەوە پێوە دیارە.
Value	نرخ
Valve	دەروازە، لەپکە: بەشێك یان زیاتر لەیەکەکانی پەیکەری گیانەوەران کە هەموو لەپکەکەیان سەدەفەکە پێکدەهێنێت. بۆ نموونە پێسکییەکان سەدەفەکەیان لەیەك لەپکە پێکهاتووە. بەڵام پێبازووییەکان سەدەفەکەیان لە دوو لەپکە پێکهاتووە.
Vapor	هەڵم
Variable	گۆڕاو
Variance	جیاوازی
Variform	هەمە شێوە
Various	هەمەڕەنگ
Variometer	گۆڕانپێو
Vascular	دەفرە شانە
Vault	گومەزی
Vector	بڕی ئاراستە کراو
Vegetable	رووەکی
Vein	دەمار: تەنێکی شێوە پەڕەی خاوەکانە کە ئەو نێوانە روو و درزانە پڕدەکاتەوە کە لە کەڤرەکاندا هەیە زۆربەیان لە بنچینەدا ئاگرین ئیتر بەشێوەیەکی راستەوخۆ یان ناڕاستەوخۆ بێت، هەروەها لەوانەیە بەهۆی کردارەکانی نیشتنەوە دروست ببێت.
Velocity	تاودان، خێرایی
Vent	دەمی گڕکان
Ventral	سکی
Venous	ڤینۆس : یەکێکە لە هەسارەکانی کۆمەڵەی خۆر.

Verm/V-val

Vermicular	کرمی
Vertebrates	بڕبڕەدارەکان: ئەو گیانەوەرانەن کە دەناسرێن بە بوونی بڕبڕەی پشت وەك مرۆڤ.
Vibration	لەرینەوە
Virgin	سروشتی
Vis- a- vis (Mirror image)	وێنەی ئاوێنەیی
Viscosity	لینجی: یەکێکە لە سیفەتەکانی مادە کە بریتییە لە بەرگری ناوەکی بۆ بڵاوبونەوە. بریتییە لە لێکخشانی ناوەکی.
Vitreous	شوشەیی: جۆرێکە لە بریسکە وەك شوشە وایە. بۆ نموونە کوارتز بریسکەیەکی شوشەیی هەیە.
Vitrification	بوون بە شوشە: دروست بوونی مادەی شوشەی یان نا کریستاڵی.
Volatile	هەڵمیو
Volcanic	گڕکانی
Volcano	گڕکان: ئەو شوێنە یان کونەی کە لەسەر رووی زەوییەو لێوەی ماگما دێتە دەرێ، بەگشتی شێوەی قوچەکیە کە لە ئەنجامی دەرپەڕینی مادەکاندا دروست دەبێت.
Volcanology	زانستی گڕکان: ئەو بەشەیە لە زەویناسی کە لە شێوەو دروست بوون و پێکهاتوی گڕکانەکان دەکۆڵێتەوە.
Volume	قەبارە
Volumetric analysis	قەبارە شیکاری
Volute	بۆشایی
Vug	کونی گەورە
V- valley	دۆڵی شێوە -V- : ئەو دۆڵەیە کە شێوەکەی وەك تیپی (V) ئینگلیزی وایە واتە قوڵییەکەی زۆر زیاترە لە پانییەکەی، ئەمەش بە گشتی شێوەی دۆڵی رووبارەکانە لە قۆناغی هەرزەیی یان گەنجیدا.

- Ww -

ئینگلیزی	کوردی
Wacke	پیس (واکی): نیشتووی هەمە چەشنە شێوەو قەبارەی لمی، وەك کورتکراوەی وشەی گرێی واکی بەکاردەهێنرێت هەر چەندە زۆر بڵاو نییە.
Wad	گوورزە
Wady	دۆڵ
Wall	دیوار: لە بووبەردزانیدا بەو چینەی دەرەوەی کە دەوری بەشی ناوەوەی بێبڕبڕەکانی داوە دەوترێت . لە لێکترازاودا ئەو کەڤرەی کە دەکەوێتە ئەم لاو لای هێڵی لێکترازاوەوە. وەك دیواری هەڵواسراو و پادیوار.
Warming spring	کانیاوی گەرم
Warp	چەمانەوە
Warped	چەماوە
Washing	شۆرانەوە
Waste	پاشماوە: ئەو ماددە پێکەوە نەبەستراوانەیە کە لە ئەنجامی کەشاندنی فیزیایی و کیمیاییەوە دروست دەبن و دەگوێزرێنەوە بەرەو خوارووی لێژگەکە یان بە هۆی ئاوەوە هەڵدەگیرێن بەرەو دەریا. وەك پاشماوەی کەڤری.
Water bearing	ئاوی
Water falls	تاڤگە
Water flooding	لافاو
Water level map	نەخشەی ئاستی ئاوی ژێر زەوی
Water table	ئاستی ئاو
Water tight	بەنداو
Wave	شەپۆل
Wave crest	لوتکەی شەپۆل
Wavy	شەپۆلاوی
Wax	مۆم
Wear	داخوران: کەمبوونەوەی قەبارە یان شێوەی پارچە وردەکانی کەڤرێك بەهۆی یەکێك یان زیاتر لە کردارە میکانیکیەکانی داخوران یان پەستان یان سافکردن.

Weathering	کەشاندن: بریتییە لە کۆمەڵە کردارێک کە بەشێکن لە داماڵین وبەسەر کەڤر یان نیشتووەکاندا دێت و دەبێتە هۆی گۆڕینی ڕەنگ و تنراو پێکهاتن و شێوەی ئەم نیشتوانە لەگەل گواستنەوەیەکی زۆر کەم یان هەر نەگواستنەوەیان. دوو بەشی سەرەکی هەیە کەشاندنی فیزیایی و کەشاندنی کیمیایی.
Wedge	پواز
Weight	کێش
Well	بیر: کونێکی قوولی شاولییە کە هەلدەکەندرێت بۆ بە دەست کەوتنی ئاو یان نەوت یان بۆ هەر هۆیەکی تر.
Well logging	تۆماری بیر،لۆگی بیر:زاراوەیەکە بەکاردێت بۆ ئەو ڕێگایانەی کە ڕەوشە فیزیاوییە جیاوازەکانی بەردەکانی ناو بیرێک دەپێوێت(بەهۆی شۆڕکردنەوەی ئامێری تایبەت بۆ ناو بیرەکە).تۆماری بیرەکان گرنگی تایبەتی هەیە لەوەر گرتنی زانیاری تەواو سەبارەت بە چینە بەردەکانی ناو بیرەکە .لەڕێگا جیاوازەکانی وەک SPوبەرگریی و گاماو نیوترۆن ودەنگیو...هتد.
Wet	تەڕ
Wetness	شێ
Whir pod	گێژاو
Whir wind	گێژەلووکە
Wild fire	گازی کانەکان
Wind	با
Windward	ڕووەو با
Witherite	وزەرایت: خامێکی سپی زەردباو یان خۆلەمێشییە لەسەر ڕژێمی لەبزینەیی دەبێت بە کریستاڵ و لە کۆمەڵەی ئەرەگۆنایتە و پێکهاتنی کیمیایی بریتییە لە $BaCO_3$.
Wood	تەختە: بریتییە لە مادەی زایلەم
Worm	کرم

- Xx -

ئینگلیزی	کوردی
Xenolith	زینۆلیت: بریتییە لەو مادە ناوەکیەی ناو کەڤری ئاگرین کە لە بنچینەدا پێکەوە دروست نەبوون لەگەڵ کەڤرە ئاگرییەکەدا.
Xenomorphic	بێڕوو
Xenothermal	کانگەی گەرمایی
X- ray analysis	شیکردنەوە بە تیشکی سینی
X- ray diffraction	تیشکی سینی لادراو
X- ray spectrometry	تیشکی سینی شەبەنگی
Xylem	تەختە، زایلەم

-Yy-

ئینگلیزی	کوردی
Year	سال
Yielding rock	کەڤری پلاستیکی
Young	هەرزە، تازە، نوێ
Young's modulus	هاوکۆلکەی یۆنگ
Youth	گەنج، لاو

-Zz-

ئینگلیزی	کوردی
Zeolite	زیۆلایت: کۆمەڵێك خاوی سلیکاتی ئەلەمنیومی ئاوییە کە دەگەڕێتەوە بۆ کۆمەڵەی تەکتۆ سلیکات. هەندێ جار ڕەنگیان زەرد یان بێڕەنگن.
Zenith	لوتکە، تەوقە سەر
Zeroing	بەسفرکردن
Zigger	پاڵاوتنی ئاو
Zig- Zag	زیگزاگ
Zinkite	زنیکایت: خاوێکی سووری تێر یان زەردە کە زوو دەشکێت پێکهاتووە لە (ZnMn)O یەکێکە لە خامەکانی زینك.
Zircon	زیرکۆن: خاوێکی هەمە ڕەنگە، پێکهاتووە لە $ZrSiO_4$ و لەسەر ڕژێمی چوار لا دەبێت بە کریستاڵ، وەك خاوێکی نا سەرەکی لە کەڤرە ئاگرییەکاندا و نایس و بەردی کلس و بەردی لمیدا هەیە. خامێکی سەرەکییە بۆ زرکۆنیۆم، پاش بڕینی دەتوانرێت وەك بەردە بەنرخەکان بەکاربهێنرێت.
Zig- zag fold	چینە چەماوەی زیگزاگی
Zonation	ناوچەگەری: باروبۆخی ڕیزبوون یان دروست بوون لە شێوەی ناوچە ناوچەدا یان پشتێنەدا.
Zone	ناوچە ، پشتێنە : لە ژینگە زانیدا ئەو شوێنە بایوجیۆگرافیایەیە کە دەناسرێت بە بوونی جۆرێکی تایبەت لە ئاوو هەوا و ڕووەك و گیانەوەران.
Zooecium	شوێن
Zoogenic	ئەندامی، گیانەوەری
Zygote	هێلکەی پیتێنراو

سەرچاوەکان

English References:

+*Al- Khatib, A. SH. (ed.), 1975, A new dictionary of petroleum and the oil industry, English- Arabic, with illustration, Libairie Du liban, Beirut, 577p.*

+*Bates, R.L. and Jackson, J.A. (eds.), 1984, Dictionary of geological terms, Anchor press / Doubleday, Garden City, New York, 331p.*

+*Chhatwal, M., 1998, Dictionary of Geology, 2nd ed., Anmol Pub.Pvt.Ltd., New Delhi, 349p.*

+*Holmes, A., 1965, Principles of physical Geology, Thomas Nelson Ltd., London, 1288p.*

+*Hornby, A.S., 1995, Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English 2000, Oxford, University Press, 1428p.*

+*Lapedes, D.N. (ed.), 1978, Encyclopedia of the Geological Sciences, Mc Graw - Hill book company, New York, 915p.*

+*Lutgens, F.K. and Tarbuck, E.J. , 1986, Essentials of Geology, 2nd ed., Charles E. Merrill Publishing company, Columbus, 346p.*

+*Parker, S.P. (ed.), 1984, Dictionary of Earth Sciences, Mc Graw- Hill. Book Company, New York, 837p.*

+*Watt, A., 1982, Illustrated Dictionary of geology, the principles of geology, explained and illustrated, Librairie Du Liban, Longman, York press, Beirut, 328p.*

+*Whitten, D.G.A. and Brooks, J.R., 1972, Dictionary of Geology, Penguin Books, England, 495p.*

المصادر العربية:

-معجم الجيولوجيا، انكليزى، عربى - فرنسى، 1971، جامعة الدول العربية، المنظمة العربية للتربية و الثقافة و العلوم، الرباط، المملكة المغربية، 238ص.

-كمال جلال غريب، 1979، القاموس العلمى، عربى - ئينگليزى - كردى، الجزء الثاني، الطبعة الاول - مطبوعات المجمع العلمى الكردى، بغداد، 403ص.

-د.عبدالقادر عابد، د. شاكر رسمى المقبل و د. سعد حسن الباشا، 1980، الجيولوجيا

العامة. مجمع اللغة العربية الاردني، ترجمة، 792ص.
-د. سهل السنوي، (اعداد)، 1982، معجم مصطلحات علم الارض، مديرية د ارالكتب للطباعة و النشر جامعة الموصل، العراق، 126 ص.
-البعلبكي، منير، 2001، المورد، انجليزي- عربي، دار العلم للملايين، بيروت، 1118 ص.
-الرازي، محمد بن ابي بكر، 1981، مختار الصحاح، دار الكتاب العربي، بيروت، لبنان، 745ص.
-النافوسي، ثنية، 1985، معجم المصطلحات العلمية - الفنية و التطبيقية، وزارة التعليم العالي و البحث العلمي، جامعة الموصل ، 838ص.
-واط، الك، 1982، قاموس الجيولوجية المصور، انجليزي- عربي و عربي - انجليزي، لبنان- مكتبة لبنان، 328ص.
-الياس، الياس انطوان و ادوار الياس، 1985، قاموس الجيب، عربي- انجليزي ، دار الجيل، بيروت، 532ص.
-عسكر، موفق اسعد، د.عبدالقادر البيطاروعبدالوهاب النجم، 1986-1987، معجم الرافدين، انكليزي - عربي، الدار الوطنية للتوزيع و الاعلان، بغداد، 1097ص.

سەرچاوە كوردییەكان:

- سەعید، پەری عومەر، 1986، فەرهەنگی چیمەنتۆ، ئینگلیزی - عەرەبی - كوردی، 119ل.
-غریب، كمال جلال، 1974، القاموس العلمي، عەربی- كوردی، بەشی یەكەم، چاپخانەی كامەرانی.
-غریب، كمال جلال، 1979، القاموس العلمي، عەربی- ئینگلیزی- كوردی، بەشی دووەم، چاپخانەی كۆڕی زانیاری كورد.
-غریب، كمال جلال، 1983، القاموس العلمي، عەربی- ئینگلیزی- كوردی، بەشی سێیەم، بەیارمەتی وەزارەتی ڕۆشنبیری و لاوان.
-موكریانی، گیو، 1984، فەرهەنگی نۆبەرە (الباكورە)، عەرەبی- كوردی، بەشی یەكەم، چاپخانەی الحوادث - بغداد.
-خاڵ، شێخ محمد، فەرهەنگی خاڵ كوردی - كوردی، بەشی یەكەم، 1960 و بەشی دووەم 1964 و بەشی سێیەم 1974، چاپخانەی كامەرانی، سلێمانی.
-موكریانی، هەژار، 1991، فەرهەنگی هەنبانە بۆرینە، كوردی - فارسی، تاران، ئێران.
-غریب، كمال جلال، 1975، فەرهەنگی زانیاری وێنەدار، عەربی- ئینگلیزی - كوردی، چاپخانەی الاجیال.

-عبدول، جمال، 1998، فەرهەنگی كیمیا، ئینگلیزی- عەرەبی- كوردی، ، سلێمانی، 389ل.
-عبدول، جمال، 2001، بەركولێكی زانستە زاراوەسازی كوردی، یەكەم چاپ، 175ل.
-عەبدول، جمال، زیوار، 1995، دەستە فەرهەنگێكی زانستییە، ئینگلیزی- عەرەبی

-کوردی، هەولێر، 336ل.
-غریب ، کمال جلال، 2002 ،کەڵە فەرهەنگیمەعدەنەکان، کوردیی -عەرەبی- ئینگلیزی،سلێمانی ، 274 ل.

فەرهەنگی زەویناسی

ئینگلیزیی-کوردیی

ئامادەکردنی

د.ئیبراهیم محەمەدجەزا محیّدین

باباڕەسول غەفورعیسا   کەیوان محەمەد ڕەزا

لەم فەرهەنگەدا زیاتر لەدووهەزارو پیّنج سەدوشە وزاراوەی زەویناسی لەزمانی ئینگلیزییەوە کراوە بە کوردیی وشیکراوەتەوە

یەکەم چاپ 2702 کوردی

دووەم چاپ 2709 کوردی (ئیّلکترۆنی)

*ناوی کتێب: فەرهەنگی زەویناسی
*ئامادەکردنی: د.ئیبراهیم محەمەدجەزا محیّدین
بابارەسول غەفورعیسا کەیوان محەمەد ڕەزا

*یەکەم چاپ: 1423 کۆچی، 2002 زایینی، 2702 کوردی
*دووەم چاپ: 2009 زایینی (ئێلیکترۆنی)
*کۆمپیوتەر: تاڤگەفایەق
*چاپخانە: بەدرخان
*ژمارەی سپاردن: 155 بۆ سالّی 2002- وەزارەتی ڕۆشنبیری
*تیراژ:500دانە
*لەسەر ئەرکی کۆمەڵەی جیۆلۆجی کوردستان /لقی سلێمانی لەچاپدراوە
*مافی لەچاپدانەوەولەبەرگرتنەوەی تەنها بۆ کۆمەڵەی جیۆلۆجی کوردستانە
*وێنەی بەرگ: پانەبڕگەیەك لەچینەچەماوەی کووڕ وچاڵ کەبەهۆی لێکترازاوی بچوکەوە کەرت بوون(پێکهاتووی بالآمبۆ) دا پۆشراوە بەچینێکی تەنك لەخۆڵ، نزیك لوتکەی چینەچەماوەئالۆزی ئەزمەڕ، سلێمانی، کوردستان(بەکامێرای کارزان ئەکرەم ئەحمەد).

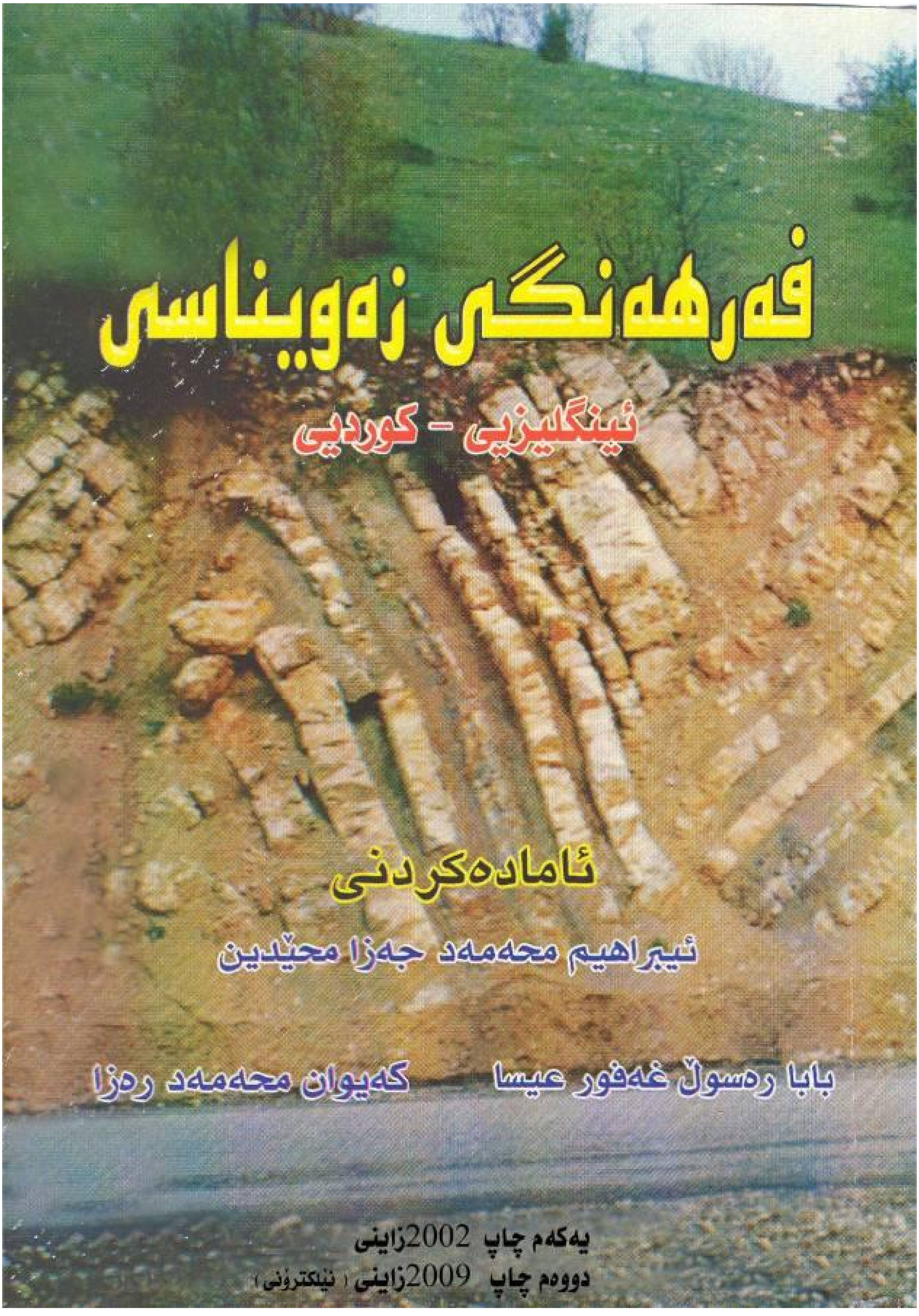
فەرهەنگی زەویناسی
ئینگلیزیی - کوردیی
ئامادەکردنی
ئیبراهیم محەمەد جەزا محێدین
بابا رەسوڵ غەفور عیسا
کەیوان محەمەد رەزا
یەکەم چاپ 2002زاینی
دووەم چاپ 2009زاینی (ئێلکترۆنی)